

เสด็จประพาศยุโรปครั้งที่ ๒

พระนิพนธ์ของ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ
พันโท หม่อมเจ้าจุลดิศ ดิศกุล ท.จ.

วันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๐

วัดมกุฏกษัตริยาราม

หม่อมเจ้าชุลลทิศ ดิศกุล ท.จ.

10/03/2565

๒๔๒๔-๒๔๕๐

ความนำ

พันโท หม่อมเจ้าจตุรดิศ ดิศกุล ท.ศ. ไอร์สพระองค์ใหญ่
ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้
สิ้นชีพิตักษัยด้วยพระโรคเรื้อรัง เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๐
เวลา ๒๒.๓๔ น. คำฉานพระชนม์ได้ ๖๖ ปี เนื่องในการพระราชทาน
เพลิงพระศพของพระองค์ตาม อนุวัติมังกฎกษัตริยาราม สมควร
ได้แสดงถึงความกตัญญูแก่ที่ ด้วยการถวายสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็น
อนุสรณ์ในฐานะ ที่ทรงเป็นประมุขของครอบครัว ที่ได้ทรงพระ-
เมตตาคุณนาทุกอย่างเท่าที่ สามารถ และคิดว่าคงจะพึงกระทำได้
เป็นผลให้พวกเราได้รับความดีความงามด้วยพระบารมี ดังนี้.

เมื่อท่านได้เสด็จทรงพวกเราไปเสียแล้ว ทั้งไม่มีหนังสือให้เข้า
ท่านอีกในชาตินี้ ก็ใครอยากได้เห็นเกียรติพระนามประทับอยู่ใกล้
เช่นเคย ซึ่งจะหยาบยกอันใดถวายในยามวิดถั่ง ก็คงจะ
รวบรวมสมนมน มีประโยชน์เสียไป ถึงนี้ ชน นอกกรอบของครอบครัว
เรา ก็ไม่เห็นอะไรดี ไปกล่าวพิมพ์หนังสือแจกชาววัยแต่ท่านผู้เกียรติ
ที่ได้เสด็จและมาในงานวันพระราชทานเพลิง จึงได้ทูลปรึกษาหม่อม-
เจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล พระชนนีฐานของพระองค์ท่าน ปราศ
ข้อความดังกล่าวแล้ว และขอประทานหนังสือ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรม-
วงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงพระนิพนธ์ไว้ และยัง
มิได้ออกพิมพ์แพร่หลาย จึงได้ประทานหนังสือ "เสด็จประพาศ
ยุโรปครั้งที่ ๒" โดยที่ใต้ทรงเห็นว่าผู้่านจะได้รับประโยชน์จาก

การศึกษาในฉบับประเพณีของชนชาติยุโรป และทราบถึงสัมพันธ
ไมตรีชนต ซึ่งประเทศสยาม ได้มี วิชาโดยตรงประเทศเหล่านั้นแล้วแต่ไม่
เจตนา

นอกจากหนังสือเล่มนี้แล้ว ได้พิมพ์หนังสือเรื่อง "เทศนิม
การชมา" ซึ่ง หม่อมเจ้าจตุตถ์ ไททรงแต่งไว้เองแจกจ่ายไปด้วย
แต่ไม่เคยมีใจทำงานหนังสือมโนย เกรงว่าจะแจกไม่ได้จริง จึงได้
นำพระประวัติ ซึ่ง พระบิดา ของพระองค์ท่านได้ ทรงพระชนม์ได้ โดย
ละเอียดในหนังสือเล่มนี้ด้วย ฉะนั้น ด้วยเห็นว่าเป็นที่ทรงคุณค่า
แสดงความมั่งมีในหน้าพระทัยอันยิ่งใหญ่ของพระชนมชีพ

สุดท้ายแห่งหนังสือรัชกาลของเจ้าภาพนี้ ได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างของ
ท่านผู้ชานได้ โปรดนิพนธ์จดหมายเหตุที่ทุกศตวรรษแต่ พ.ศ. ๒๓๓๓
ถึง พ.ศ. ๒๔๓๓ ให้ทรงประพันธ์แต่ในสมัยปลายภพนั้น ๆ ส่วนในดวง
จิตของบรรดาพวกเราเอง ขณนิพนธ์ด้วยฐานที่เห็นที่จะขอรับ
พระองค์เป็นประมุขในภพหน้าต่อไป.

บ้านอุปติศ

ถนนพริ้วบุรี

พระนคร

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดา
๒๔๐๕-๒๔๘๖

10/03/2565 หม่อมเจ็ญ ท.จ. หม่อมมารดา
๒๔๐๔-๒๔๔๖

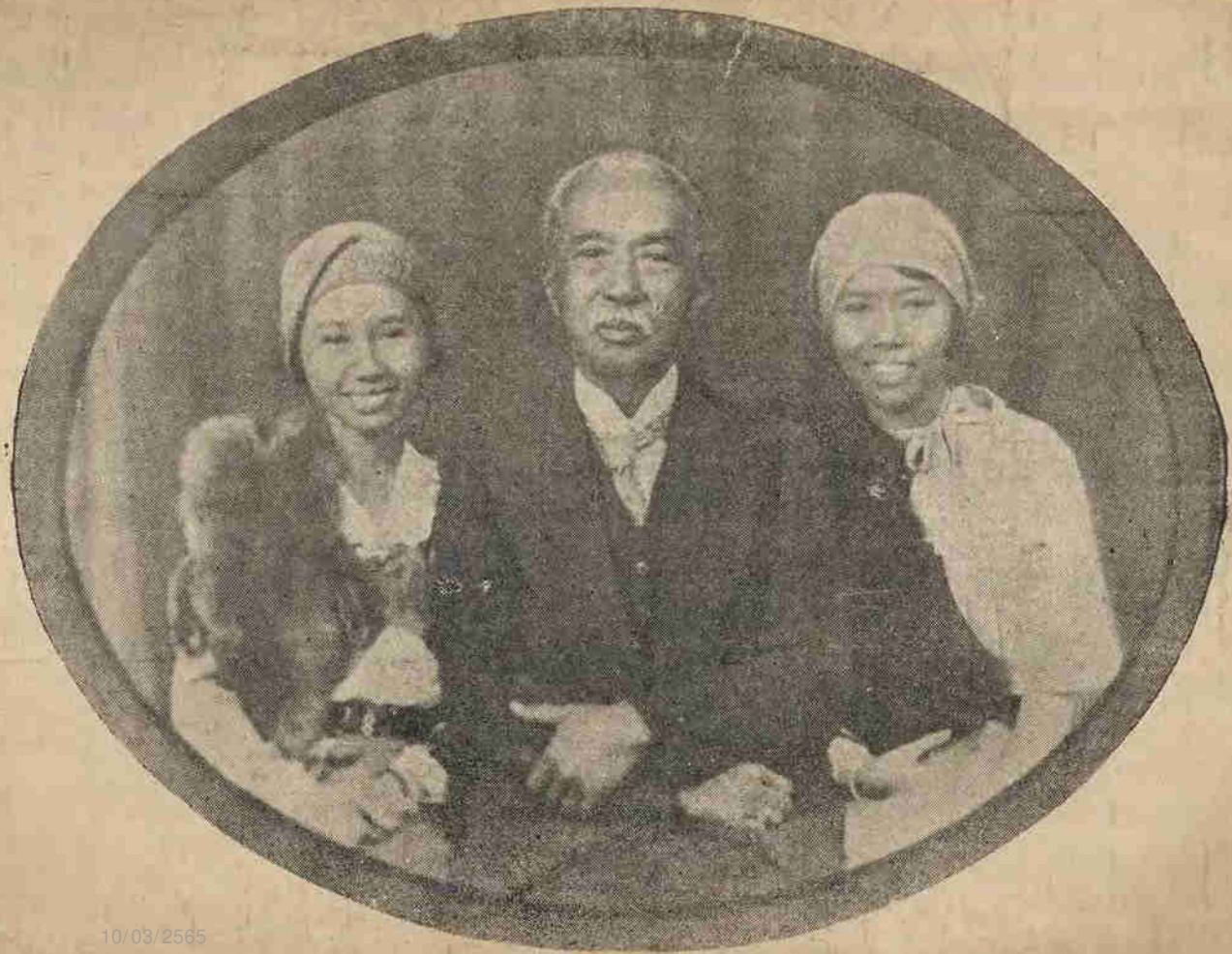
10/03/2565 ทรงผนวชใน พ.ศ. ๒๔๕๕

10/03/2565

แรกเสด็จกลับจากยุโรป

พ.ศ. ๒๔๔๖

10/03/2565

พระรูปฉายในกรุงลอนดอน

พ.ศ. ๒๔๗๓

ตำนานและพระประวัติ

พันโท หม่อมเจ้าจตุทิศ ทิศกุล

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราสารานุกรม
ทรงพระนิพนธ์

เมื่อมีค.ศ. ๒๔๖๕ มีงานฉลองอายุข้าพเจ้าครบ ๖๐ ปี วัน
 ทำบุญฉลองพระและพระซึ่งมเด็จพระเจ้าข้าพเจ้านำเครื่องสักการะกับ
 ของต้นของคุณไปถวายมารดา เมื่อท่านรับแล้วจงหน้าคาดอศ
 ยับสักครู่หนึ่ง จึงออกปากข้าพเจ้าพรโต บรรดาผู้อยู่ในที่นั้นเข้าใจ
 เป็นอย่างเดียวกันว่า คงเป็นด้วย ท่านหนักหนาว่า เที่ยงชีพเจ้า มาได้ถึง
 ๖๐ ปี และนางจะนึกประหลาดใจด้วยอีกอย่างหนึ่ง ว่าเพียงมาไม่เห็นอย
 เปล่า ความยินดีจึงเกิดขึ้นแก่ท่านจนช็อคช็อคหัวใจไปฉะหนึ่ง บางท
 ท่านถึงหลายท่านค้ำมาเพียงนี้ จนนึกประหลาดใจ ว่าหนึ่งคือซึ่ง
 พมพในสมัยเดิมนั้นว่าด้วยตำราข้าพเจ้า เหตุใดข้าพเจ้าจึงไปชกเอาเรื่อง
 งานฉลองอายุมาลงดังคนในค้ำนี้ ขอขใจอธิบายว่าหนึ่งคือ
 เดิมนั้น หม่อมเจ้าจตุทิศศักดิ์คุณใหญ่ของข้าพเจ้าเป็นผู้คิดแต่งขึ้น แต่
 เรือมาขอให้ข้าพเจ้าแต่งค้ำนี้ เพื่อจะพิมพ์แจกเป็นมรดก ในงาน
 ฉลองอายุของเขครบ ๕๐ ในปีนี้ เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าหวงว่าถึง
 ความปรองดองเธอเกิด เมื่อมีม.ร.ว. พ.ศ. ๒๔๖๕ เวลาที่ข้าพเจ้า
 เป็น ราของครุฑ ประจำ พระองค์ พระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว และยังมิได้รับบรม เสร็จเกิดเมื่อฉันท ๒๖ ธันวาคมเวลา
 คึก พยุงเข้าสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จไป ประพาสปทุมวัน
 ข้าพเจ้าไปขึ้นรถรางรถพระที่นั่งตามตำแหน่ง พอทรงทราบจำ

ชาวเจ้ามดคนแรกเป็นชาย * กัมพระราชดำริว่าเด็กคนเกิดจน
 ยิงคาร ถ้ำชื่อ "จุดลึก" จะเหมาะดี (เพราะเนื่องกับ "ดีสัตว์กรม"
 ยืนเป็นชื่อของตัวข้าพเจ้า) ครั้นต่อมาเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 พระราชทาน พระราชหัตถ์เลข ชานนาม กั ทรงอ้างในพระราช-
 หัตถ์เลขนั้น ถ้าได้พระราชทานนามว่า "จุดลึก" คงเกิดได้
 ๖ ชั่วโมงคงมี ชาวเจ้าเห็นว่าเป็นปฐมสิริของเธอ จึงนามากดาก
 แต่ส่วนคงเธอเองนั้น เพราะได้ขี้ในครรภ์เพียง ๖ เดือน เมื่อแรก
 เกิดอ่อนแอไม่สู้ประกอบ แต่จะคิดนรกไม่ให้อดต้องเอาเจ้าชานนาม
 วางสาปากไว้ พระอนุบาทราชบุตร (เจ้า) แพทย์มีรักษาว่าจระรอด
 หรือมีโรคก็หายดี หากคุณยาทานออกดำห้ประคับประคองเดียงค
 เองจึงรอดชีวิตมาได้ พอเติบโตขึ้นชาวเจ้าถวายแก่สมเด็จพระ-
 บรมโอรสเจ้าราช เจ้าฟ้ามหาดวิรุณหิศ เค้านักเข้าไปอยู่ที่พระตำ-
 หนักในพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระศรีสุริเยนทรา บรมราชเทวี
 พระพันอัยยิกาฯ ครั้นเจ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งกรม
 หลวงสมุหวิเทศราชทูต ทรงดูแล ต่อมา ได้ศึกษาอักษรโรมันและ
 สมเด็จพระเทพรัตนสุดยาฯ ใน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ พระองค์นั้น
 ด้วยทรงพระเมตตากรุณาตลอดมาจนแก่ตั้งเจ้าวรยศ คือนั้นไม่ช้า
 พอโตจนกว่าตัว สมเด็จพระเทพฯ เจ้าหลองก็ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ ให้ตั้งไปยุโรปเพื่อการศึกษา ได้ไปอยู่ในประเทศอังกฤษ
 กว่า ๗ ปี เมื่อเธอกลับมาจากยุโรป ชาวเจ้าก็ยังจำอยู่ไม่ลืม ด้วย
 มาประจบเวลาชาวเจ้ากำลังมีความวิตกทุกขร้อนเพราะหม่อมเจียม
 มารดาของเธอป่วยเรื้อรังมากจำมี ยาการมีเศษสุดถึงจนถึงไม่
 สามารถจะดูมิได้อยู่แล้ว พยได้เห็นลูกคนใหญ่เป็นหนุ่มกลับมา

ข้าพเจ้าก็กลัวบัพพชนด้วยความซนใจจนหายป่วย ถึงเธอจะไม่ได้ทำ
 อะไรก็เหมือนได้ สันของคุณทงบตาและมารดาในครั้งนั้น แต่ความ
 จริงปรากฏแก่ข้าพเจ้าจนอย่างหนึ่ง ว่าจุดติดกับข้าพเจ้ามอปลินตั้งย
 ด้สำหรับตัวเบนคนละอย่างค่างกัน ถ้าข้าพเจ้าพยายามมอปลินตั้งย
 อาจจะมีโทษยิ่งกว่าเป็นคน ควรระวังเพียงแต่อย่าให้นิยมไปใ
 ทางข้างซัด เพราะฉะนั้นเธออยากเป็นทหารข้าพเจ้าก็ไม่ห้ามปราม
 แต่เป็นบุญของเธออีก ณะเชิญไปได้กรมหลวงนครชัยศรีฯ เป็นผู้
 ปกครองในชั้นแรกเข้าเป็นทหาร จึงดำวารถรับราชการทหารต่อมา
 ได้ยังยจนได้เป็นถึงตำแหน่งนายพันโท

ประเพณีของไทยเราในสมัยนั้นเก่า บิดามารดาเมื่อมีบุตร
 เป็นหนุ่มขึ้น ดูเหมือนจะปรารถนาความ ๒ ข้อนเหมือนกัน โดยมาก คือ
 ที่จะให้บุตรได้บวชเรียน และจะได้มีภรรยาเป็นหลักแหล่ง ความ
 ปรารถนา ๒ ข้อนถ้าพิจารณาให้ถ่องแท้จะคิดกันไม่ได้เลย ถ้าไม่เป็น
 ความคิดชอบ หม่อมมเด็จพระเจ้าเอกทัศได้ปรารถนาเช่นนั้น แต่ในเรื่อง
 บวชข้าพเจ้าเห็นว่าถักตัวบวชยังไม่เกิดศรัทธา บิดามารดาไม่ควร
 จะบังคับ เพราะบวชด้วยไม่เต็มใจ บวชแล้วไม่ศึกษาพระธรรมวินัย
 ก็ไม่เป็นประโยชน์ ถ้าไปประพฤติอนาจารด้วยเป็นหน้ายถมณฑลเพศ
 ยิงจะช้ำรายกตายเป็นบาปกรรม แต่ข้อที่จะให้มีภรรยาเป็นหลัก
 แห่งนั้น หม่อมมเด็จพระเจ้าเอกทัศเห็นพร้อมใจกัน และเมื่อได้
 ปรีกษาคือเธอแล้ว จึงไปขอ นางสาวจรัม เปาโรหิตย์ (น้อง
 เจ้าพระยามุนษิรเดโช) ให้เป็นภรรยา ก็เป็นบุญของเธออีกที่
 ได้ภรรยาในตระกูลดี อยู่ด้วยกันมีความสุขดีดำรงอายุมาจนทุกวันนี้
 มบุตรด้วยกันเมื่อในรัชกาลที่ ๕ ต้องคน คนใหญ่ สมเด็จพระพุทธช-

เจ้าหลวงพระราชทานพระนามว่า "นิตาติศ" (แต่ตามเดิมเมื่อยัง
 เด็ก หม่อมเจ้านั้นเป็นยากกายเจ็บจนไม่ได้เห็นหน้า) บุตรคน
 ที่ ๒ ได้พระราชทานนามว่า "ตชภูติศ" เมื่อเติบโตใหญ่ได้โอกาสไป
 ศึกษาในประเทศเดนมาร์ก กลับเข้ามารับราชการอยู่ในบั้น บุตร
 ชิดาค่อนพมาเกิดในรัชกาลที่ ๖ และในรัชกาลปัจจุบันนอก ๖ คน
 ทั้งรัชกาลที่ ๖ เมื่อกรมหลวงนครราชสีมาสิ้นพระชนม์ พระ
 บาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ตั้งให้เธอเป็นราชองครักษ์ ด้วยได้คุ้นกับพระองค์ทรงพระเมตตา
 มาแต่เมื่ออยู่ในยุโรป เป็นเหตุให้ราชาภิเษกด้วยมีตอกครุฑทอง
 แดงยังไม่เท่าในเวลาที่ต่อมา เมื่อเธอได้ฟังปราชญ์กล่าว ซึ่งพระบาท
 สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานปลุกใจเตือนว่า ทรง
 ชำแวง คุณของพระศาสนาและอำนาจของกาการศึกษาพระบรมวินัย
 เธอเกิดเต็มใจสรวทชามอบกษาเห็นว่าสมควรจะบวช ก็ในเวลานั้น
 อายุเธอเกินกำหนดอุปสมบทมาแล้วหลายปี พอปรากฏว่าเธอสมควร
 จะบวช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทั้งสมเด็จพระ
 พินัยหลวง ก็ทรงยินดีอน ในทหน้าเสด็จออกทอดพระเนตรวัดกันคำตาดาว
 ราม ในฉันทบวชทั้งสองพระองค์ เมื่อบวชแล้วสมเด็จพระมหาสมณ
 เจ้าพระอมัชฌาย์ ก็ ทรงเอาเป็นพระครูตั้งสอน พระบรมวินัย ด้วย
 ทรงพระเมตตากรุณา ส่วนตัวเธอเองก็ออกสั่งให้ปฏิบัติและศึกษาพระ
 บรมวินัย โดยเต็มใจไม่ย่อท้อ สามารถสงบความวุ่นได้ เป็นอย่างค
 ตามหตุกสิตรสำหรับพระภิกษุสงฆ์ จนได้ประทับตามถ้ำพระหัตถ์ของ
 สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมหม่อมเจ้าพรหมประภาศนิยมิตรสามัญ

ออกใส่คันทิ้ง ขาพเจ้าพึ่งเอาใจเข้มแข็งในครั้นหนทศวา ไบราณกต่าง
 ว่า "เถียงดงโงะโงะโตเห็นชายสาเหตอง" และทว่า "ดกบงข่มของ
 คนพ้อแม่" มีความจริงเป็นอย่างไร มาได้ความมียนต์ ยักกเมื่อเช็ด
 ได้รับพระราชทานพานทอง และมาในรัชกาลยศจนนั้น เมื่อพระ-
 บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงให้เช็ด เป็น
 ราชองครักษ์ประจำพระองค์ ท่านองเดียวกับเช่น คือข้าพเจ้าได้ เคย
 ถ่มอง พระเศียรพระคุณ ถ่มเศียรพระพทศเจ้าทอดง เมื่อตัวเธอเกิด ตั้ง
 กลางมาแต่หัว แต่เมื่อเจริญมาเห็นเหตุที่วาสนาด้วยโรคพาชกอย่างเรื้อรัง
 เกิดขึ้นในคอเธอ จนทุกพุดภาพ จะทอราชกรตามหนาทไม่ได้ให้ระลอก
 ตั้งแต่ก่อน เธอมาหาปรึกษาข้าพเจ้าว่าใครจะกรวยถวายนับคนดก
 ออกจากคันทิ้งในราชการ แม้ข้าพเจ้าจะรู้สึกทงตั้งสารและเสียตง
 กัดของเห็นชอบด้วย เพราะเป็นความผิดโดยซึ่งตรงคอหนาท แต่เมื่อ
 เธอออกจากราชการมาแต่ก็ประพฤติกตอความล้มควรแก่ฐานะเป็นคิน
 ว่าไม่มีความโหมหนี่ หรือลือชือดีละระเตงไป ในทางข้างซัด ถ้าจะสม
 ว่าประพฤติกนเป็นเจ้าชุน ด้วยไม่มีใครเกิดขคชงกเห็นพุดจระงมได้
 เรืองคาง ๆ ตั้งกลางมา เกิดตั้งญาณข้าพเจ้า เมื่อปวารณากันทัก
 บุญดองอายุถกชายจตุคคี่ และรู้สึกจงเป็นบุญตาภของตั้งข้าพเจ้า
 ด้วยออกใส่คันทิ้ง ซึ่งมีอายุอยมาจนโตเห็นถุกคนใหญ่มีอายุถง ๕๐ ปี
 เกิดขึ้นใจ ท่านองเดียวกับได้เคยเห็นมารดาของข้าพเจ้าตามซมค
 ตั้งเดามาข้างกัน ท่านผู้นั้นได้ประสัพพบุญตาภเช่นนักเห็นจระง ตั้ง
 ยนคเช่นเดียวกับกัน เว้นแต่ถากถูกเป็นคนอันชพาด ความยนคของพ้อ
 แมกจะยอนถงได้บ้าง แต่ในข้อคัถธรรม จตุคคี่ไม่เคยให้ข้าพเจ้า

ก็เคยเห็นโดย ความยินดีจึงตั้งใจให้แต่งค่าน้ำเพ็ดขึ้นมาอย่างนี้ ถ้าว
ท่านทั้งหลายใครอ่านแล้วขอจงให้อภัยแก่คนยากด้อยเลย

แต่ส่วนตำราขมิ้ว ก็หม่อมเจ้าสุตภีศรีแค้นแค้นใจในต้นมกเด็มนั้น
ข้าพเจ้าจะจัดพิมพ์ช้อย่างไรยากอหฺย ศึกษาศาพเจ้าเองเคยหัดสมา
แต่ในสมัยเมื่อยังไม่ใช้ตำราขมิ้วอย่างฝรั่งในประเทศนี้ ข้าพเจ้าจะ
รวบรวมได้ด้อยแต่อย่างเดียวครั้นหาเธอได้เอาใจได้ศึกษามาก และเมื่อครั้งที่
จะเล่าพอเป็นอุทาหรณ์ เมื่อข้าพเจ้าไปท่องเที่ยวอยู่ในยุโรปก็ดวย
นี้ คิดถึงเธอหมายจะหาของมาฝากให้ช้อยใจ นึกว่าอะไรก็เห็น
จะไม่เหมาะเท่าตำราขมิ้ว จึงไปสืบถามตามร้านขายหนังสือหาตำรา
มาซึ่งเห็นช้อย่างใหม่ที่สุดได้มา ๓ เล่ม ครั้นเอามาให้เธอ มาปรากฏ
ว่าเป็นหนังสือซึ่งเธอมี แลดูทั้งนั้น ก็เห็นฤทธิศความรักและความ
พยายามของเธอในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงเชื่อใจตำราที่เธอตั้งคงจะดี
มีมากก็น้อย.

ในที่สุดค่าน้ำ ข้าพเจ้าจัดขอทานทั้งห้าบาทบรรดาที่ใครรับ
หนังสือนี้ โดยเพราะท่านผู้มีบทรชิตาชนิเคยรู้จักความวิกลด อดอด
จนท่าน ผู้ที่เมตตาดี และมีศรัทธาใจร่วมใจกับ ข้าพเจ้า อานวยพร
แก่หม่อมเจ้าสุตภีศรีในฉีกัดชีวิตมกเด็มนั้น ให้เธอเจริญอายุ อารณ
ดิษฐ์ พละ สัจจาพร จงทุกประการ เทอญ.

อุทัย ๒๖ พฤษภาคม

อุทัย ๒๖

สารบัญ

๑. ความนำของเจ้าภาพ
๒. พระประวัติ
๓. คำนำ
๔. เสด็จประพาศยุโรปครั้งที่ ๒
ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

คำนำ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศรราชานุกาพ
ได้เสด็จไปประเทศยุโรป ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๔. ด้วย
มีพระบรมราชโองการให้เสด็จไปเยี่ยม ทอม ชาร์ลส เมือง รัสเซีย
(Czar Nicholas II) แทนพระองค์ และเสด็จไปถวายเครื่องราช-
พิธีรับภรณ์ไทยแก่พระเจ้าแผ่นดินประเทศต่างๆ ด้วย. การเสด็จ
ครั้งนั้นทรงมีไปในทงรชการ. มีเรื่องครั้งเขียนเหตุการณ์ไว้ได้
กับบางตอน เช่นเรื่อง "โดยดำรงเรือเผด็จไปยุโรป" และเรื่อง
"เรื่องเมืองเคอรวก" ซึ่งได้พิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์ในสมัยนั้น
แต่ฉบับต้น.

ครั้งต่อมาถึง ๓๗ ปี, ท่านแอนเคอเชน ผู้เป็นเจ้าของบริษัท
ซีเอสซีเอส ได้ส่งจดทูลในเรือเมดลันท์ขอให้เจ้านายเอกเซดซึ่ง
ตามเสด็จเจ้าฟ้าเฟรเดอริก มกุฎราชกุมารเดนมาร์ก มาประพาศในเมือง
ไทยใน พ.ศ. ๒๔๗๓. มาทูลเชิญเสด็จสมเด็จพระยาเดชาดิศรราชานุกาพ
ไปประพาศยุโรปในเที่ยวหลังต่อไป. จึงมีเจ้ากรมพระยา
ทรงนำความขึ้นกราบบังคมทูลเรียนพระราชบัญญัติ. พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชานุมัติให้เสด็จได้. การ
เสด็จครั้งนั้นจึงเป็นไปในทางตั้งพระองค์ ไม่นั่งใดเกี่ยวข้องกับทวง

ฉ

ราชการ. แต่เมื่อเสด็จถึงประเทศยุโรปแล้ว, ได้ทรงรับเชิญมาก
ขึ้นทุกที่และทุกประเทศ, จนไม่ทรงมีเวลาพอที่จะแต่งหนังสือได้ตั้ง
ตงพระทัยใจแต่เดิม คงจะเห็นได้ในหนังสือเล่มนี้อยู่แล้ว, ว่าคงทำย
กักตายเป็นแต่จตรายวัน.

พุนพิศมัย.

พ.ศ. ๒๔๕๐.

ฉบับที่ ๑

โฮเค็ต อี.แอน.โอ. บัฟ

วันที่ ๒๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๓

ถึง หุยิงเหต

พอใครจะเขียนหนังสือถึงเมื่อก่อนลงเรือเจดากีเมพอ เจดากี
 มาพักอยู่ที่โฮเค็ตเพื่อจะมาขานนากันเขาก่อนลงเรือ เจดากีอยู่ข้าง
 กระชั้นจวนแจ จึงบอกให้นายเดซเขียนมาแทนลายมือตัวเอง ความ
 ประสงค์ที่จะเขียนนั้นจะชอบใจโดยคำหุคังของคาง ๆ ซึ่งคิดว่าพอจะ
 ต้องการให้มาให้โดยถนัดคงแต่ออกจากบางถอกมาจนเคยจนยังไม่
 รู้สึกว่าบกพร่องขึ้นได้เคย พาให้หนักถึงหุคังเดซพระพุทเจ้าหุคัง
 หานทรงขมพระอมาตาทในหนังสือโกธบ้าน ผิดกันแต่เป็นถอกกับพอ

มาพักอยู่ที่เกาะหมากนับว่าเป็นการเรียบร้อยเป็นคู่ช่บชายดี
 ดอยที่เรือหมันเขาอากาศเย็นพอสบาย ดับร้อนในท้องนอนแต่เพียง
 ๑๑ เป็นอย่างค้ำ ๑๒ เป็นอย่างตั้ง ไตนอนหลับเต็มคากกวัน เดีย
 แควของตงหนังสือไม่เจอ คิดตามมาที่บั้งแดงหนังสือทุกฉบับเมื่อ
 กัณเขียนจดหมายฉบับนี้

แต่เดิมนึกคิดว่าคงต้องเป็นไทยไปจนกระทั่งจรลงเรือเมื่อใดจึง
 จะแต่งอย่างฝรั่ง แต่ผู้หมากด้วย เช่นเจ้าพระยามหิธร พระยา
 ปฎิพทร เขา ลงมือ แต่ง ฝรั่ง เดียแต่เมื่อออกจาก พระราชอาณาเขต
 พอจรขึ้นตังไทยแต่กันเคยก็ออกเหยย จึงต้องแต่งตามเขา แต่เจ้า
 หุยิง ๒ คนขงค้อยจนถึงวันที่ ๒๔ ฉานนเกาแวนอร์เขียนไปกินนารา
 จึงต้องแต่งเล่มนี้ทั้ง ๒ คน หุยิงพนแดงหมันนาเซ็นด ดั่งชั้นดี

๒๒๓ ได้

ได้เห็น จดหมาย เขียนมาถึง หลวงพิน ตั้งมาในหอ หนังสือพิมพ์
แต่ปลาทักที่ตามตั้งตราหาเป็นผู้นำหอนมาให้ ใครเขาไปฝากยังคิด
ไม่เห็น ถึงเวลาจะลงไปกินเขาอยู่จดหมายเท่านั้น เห็นทีจะคิดง
บนตงตกจนไม่ได้ขาด.

ดีวงราชานภาพ.

ฉบับที่ ๒

เรือตาเตนเคย มหาสมุทรเคย

วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

ถึง หลวงเหล็ก

วันอาทิตย์ที่ ๕ พฤษภาคม เวลาเช้าเรือตาเตนเคย เตนจามพิน
มหาสมุทรเคย ถึงแหลมตาฬีกาชาอาวเอเคิน หมดกต่นทะเล
เรียบจึงพบว่ามีคนคนหนึ่งจูงทางเรือ คงแต่บึงมาเป็นเวลา ๘
วัน จะเล่าเรื่องคชนน ให้ฟัง ในจดหมายฉบับบน

วันที่ ๑๔ เมษายน เจ้าพระยามหิธร แม่เหวี่ยงญดกับพระยา
ประศิกพิทชดาตบไปแต่เช้า ยถกจะประศิกประศิต ด้วยเจ้าพระยา
มหิธรอยากจะอยู่ตั้งจนถงตงเรือ แต่ตาช่นนรุงชากจะคชงช
รถไฟตรงไปกรุงเทพ ฯ ไม่วเวลาที่จะจรกยณคไปทางเมืองไทรจน
ถึงตั้งชลา และทีจะเที่ยวเมืองตั้งชลา พยตงคองบึงคมีไหลตบไป
ในเขาวนนมโคไรชตั้ง กลายเป็นเจ้าพระยามหิธรตาแทนพอกเราตา

การอยู่บนเขา อันตงชยชางจะดำปากตงเรือทราบชยแต่จ จึง
ตั้งตั้งชงมาตงเรือแต่คชนนเข้า พอกเราชยชมาย ๔ ไมง กน
นาร ในลึงถึงมาตงกนกับเจ้าชองบ้าน เวลาชยชางจะไปเที่ยว

ส่วนศักดิ์จะไปแต่แรก ไปในส่วนดอกไม้รอบหนึ่งก่อน แล้วจึงไป
 โยเต็ด อี.แอนด.โอ. ไปพักผ่อนหาและเขียนหนังสือฉบับซึ่งนายเดช
 ถอนไปถึงเธอ แล้วจึงลงไปกินดินเนอร์ ซึ่งจัดเป็นของพอเพียงคอบ
 แทนพวก พระยาวิเศษศรีผู้ พวก กงสุล กับ พวก ห้าง ฮิสต์เอเชียติก
 รวมทั้งพวกเราเป็น ๑๘ คน กินเสร็จแล้วไปดื่มน้ำชา (ทำดี
 พอใช้) พอ ๕ ทุ่มได้เวลาก็นอนแล้ว เจ้าทนายเรือหลวงมาสั่งเอง
 พวกพระยาวิเศษศรีผู้ตั้งอยู่เพียงปลายสะพาน แถมนักเรือราช
 การที่มาเทียบอยู่เกาะหมาก คือพระยาสุนทรพิพิธเป็นคน ก็พากัน
 มาสั่งที่สะพานด้วย คงลงมาตั้งในเรือแต่พวกกงสุลกับพวกคนใช้
 เมื่อจะจากตบศิลาเสีย ๆ หนึ่ง ต้องถามนายเดชผู้เกิด แล้วจนพอ
 เผลย ๆ ครึ่งคืนไม่ผิดกับเมื่อคราวลงเรือไปเมืองเขมร เวลา ๕ ทุ่มเรือ
 ออกจากบังก

วันที่ ๒๖ เมษายน เรือเดินในระหว่ง มีนึ่ง กับเกาะสุมาตรา
 ทะเลเรียบเหมือนแม่น้ำ ไม่มีใครเมาคลื่น คนโดยสารมีไปจาก
 กรุงเทพฯบ้าง แลวตั้งไปบ้าง ไม่มีคนสักสำคัญ แต่ชัณษา
 ศรัยภทงนิน มีเต็กผู้หญิงแม่เป็นไทยพอเป็นอังกฤษอยู่ในแถวเมือง
 มรตยาของอังกฤษเขาตั้งไปเข้าโรงเรียนที่ลอนดอน ๓ คน แต่แรก
 พอกไม่พูดทักทายภาษาอังกฤษ ก็ตอบได้ในภาษาอังกฤษ ครั้น
 ได้ยินว่าพูดไทยได้ ต้องพูดภาษาไทยก็ตอบได้จ้อย่างชาวบางกอก
 และบอกว่าในพื้นซ่งกันเองพูดภาษาไทยกัน วิชอยู่กันในเรื่อง ใคร
 คืนก่อน ๒ โมงเช้าจะกินน้ำชาที่บกไม้ในห้องนอนก็ได้ จะไม่แคงตัว
 ออกมาเดินตามตลาดก็ได้ พอถึงเวลา ๒ โมงเช้าชัชของสัญญา

เรียกกินอาหารเวลาเช้า มีน้ำซากาเผื่อนมบั้ง ใช้ทำต่างๆ แต่แค่
จะเสก และผสมไม้ คงแต่เวลาองมากน้อยอาหารเช้าเป็นบั้งตัวของ
แต่ตั้งตัวที่เรียกว่าตั้งตัวนั้น คือตั้งดวงเทวี่ของเท้า กางเกง เสื้อเชิต
แต่เสื้อขนนอก ผูกถุงกตั้งหม้อม แล้วความกลัว ผอมผืนแยะบวรคง
นึ่งไปมาก เป็นคนจู้ได้แต่เสื้อเชิตก็ได้ นึ่งกางเกงซอกก็ได้
เพราะแต่เวลากินอาหารเช่นตั้งดวงเทวี่ให้เรียบร้อยจนตั้งกันดี พอทำ
ผิดก็ผิดพลาดในความสำคัญข้อหนึ่ง บั้งโตก็ความเดือดร้อนของจนมคณ
คือที่ตั้งเครื่องตั้งตัวอย่างบางให้นายเดชเอาทุกขไป ครองเทพ ฯ เสีย
เพราะมาในเรือตอนนั้น จะตั้งดวงเทวี่ของฝรั่ง ๆ ที่เตรียมมา ร้อนจนไม่
ไหว คงมีเครื่องตั้งตัวที่ไซ โดแค ๒ ตัว กับ เสื้อเชิตไปรับที่พอ
เคยได้ตั้งขดพัน ๒ ตัว กับเสื้อกางเกงแพรเหลืองได้มดถึง ๒ ตัวกับ
เท่านั้น แต่ยังมีขอเครื่องขดไป เรือจึงไม่มีที่เก็บ เนื่องจากของไซ
เสื้อแค ๒ ตัว กับ เสื้อขน ในเรือคงให้นายสัมมบุญซึกที่ข้างตางหน้า
เสื้อกางเกง ขนอกไซแคร์คตชายขดเคระ นอกจากนั้นยังมีเสื้อขุด ไชว
มาให้ถ่ายตัว กับกางเกงเจ็ดกิตด้วยแพรไตซาคีรย์ไซเวลาอน

กินอาหารเช้าแต่ก็ยกกันตามคาดฟ้า ใครจะอ่านหนังสือหรือ
จะทำอะไรก็ตามใจ ไปจนถึงเวลาเที่ยงก็ยังมีขดเคระมคณ กาง
เตียงครึ่งคองขดครึ่งหนึ่งองไปกินอาหารกลางอน พออาหารคงเต็ม
โคระเหมอนอย่างเรือโคเห็นเมื่อนั้นเอง ในเรือตามแต่เคยที่กรุงเทพ ฯ
เขาบอก อธิบายว่า ธรรมเนียมชาวยุโรปข้างเหนือ คือเขื่อนมในระ
เคนมาว่ากันคน กินอาหารใหญ่ในเวลากลางวัน อาหารคาคันเนอริ
กินแต่เล็กน้อย ด้วยนอนหัวค่ำ กินกลางคืนแล้วต่างก็เข้าห้องนอน

10/03/2565

กลางวันทั้งหมด จนบ่าย ๔ โมงครึ่งถึงเรียกคนหาชา คนหาชาแต่ง
 เดนกวา คือ โขนหัวงวบกันอย่างหนึ่งมีตัวอย่าง ๑ โขนอกบซดทอย
 หลก้อยจง ๑ มีไม้พองวงกระตางนอยง ๑ เหล่านี้แต่งกันคนหัวเรือ
 ยงมขงชาและเครื่องของกำลังผูกให้เด่นคยอนกลางดึกทาง ๑ นขก
 จากนเอาทางกมกนรทงทางข่างหัวเรือ กวมาใบดิบนำพระเตโชโพนน
 จกรวางเพียงคอ ถ้าหรมเด่นนากนเมื่อใดก็ได้ แต่พอนไม่ได้ลงไป
 เดนกบเขา ขาบนานในห้องของตัวเอง เดนบกงคคชยตยงโดยนควา
 เขาให้นาคอาบแต่ครั้งละดังเดียว นขกนคยงขาบนกเต็ม กรม
 ขนตงหโตบชกให้ช่นพองนาเดรขมมา แต่ครนมาขาบเขาจริงตงพอ
 ขาบได้ต้อขาดไม้เค็ดครนขยงโต จชคพอขาบน เขาไปตงตง
 เขนาคเต็มเต้ยกอนจนเย็นด้นายค เดอจงจนมาเขคตงเสยกรทง
 แต่งเอาช่นเตกนาคกรตหวรดตงโตบยก แต่งเอาด้นบทา เขามชอได้
 ตงมยลคยงนหมคจค แต่งเขาพองนาคช่นนาคคคดางอบอชอกจากคย
 แต่งเอาช่นตกนารคชกกรทงทง จงช่นคหนึ่ง ขาบอขยงนนาชคตง
 เดยวไรไมหมค โดยาบนมาทกชน ดงเจดากน ๑ ตยงอให้ช่นขมคย
 ทมคกรทงของเวียกถนอาหารคย เวียงอาหารคยข่างเขนตงงใน
 เวียน ถ้าใครไม่วตคกอน (อยากจะหาว่าหญิงใหญ่เขนคย) เขนจะ
 คคใจ คยมีขบจกน ๑ บตจกน ๑ เขนจกน ๑ แต่งชงหวาน ๑
 เป็นเสยจกนเพียงเท่านั้น คชชงเขาคชย คยอนนอหดคยไมแนทขง
 เวียงอาหารในเวียนตงแต่มจกนจน พอกนโต ไม่วตคคยคย
 อย่างใด แต่เขาหญิงทง ๒ รวงทงนายส่มบญด้วย หงเขาคมแกง
 กนอย่างไทยหลายครั้ง พอกนอาหารคกนแตจก ขนมาขนคาคพา

16/03/2565

เดินรอกันบ้าง ฟังกรามิโฟนกันบ้าง ถึงเวลาเลิกเข้านอนกันราว
 ๔ ทุ่ม นัยจาตอนนมเช้านิวซ์ให้กินอีกครั้งหนึ่ง แต่พอเข้านอนเสีย
 ก่อน ไม่ได้เคี้ยวกินสักวันหนึ่ง พอพ้นแหตมส์มาตราเข้ามาในมหา
 ลัมทอนเตย ก็จริงไม่มกตณ แต่มกตณไคเนา ทำให้เรือพ่นคตณพอ
 รู้สึกอย่าง "เอ๋ๆ" พอที่หญิงพจนจระเมาได้ เลยเข้านอนเสีย ๘ วัน
 แต่เมาอย่างแรงเหมือนเมื่อก่อนไปเมืองเซมรเพียงสัก ๓ วัน แดวกก็ค่อย
 คตณขัน คือกินอาหารแะนอนคุดได้ ไม่ถึงซบเซา ส่วนหญิงพิลย
 นนยงัดตอมาได้อีก ๕ วัน ก็เมามาก แต่ก็ไม่ได้สู่มากนัก มีชายคน
 ใช้คนหนึ่งแกปดุดตตเหลือเกิน เราให้ชื่อคนว่า "นมแจ่ว" เดียง
 ตทง ๕ คน ได้พระองค์ชายกกลางเป็นคตณคตท หงคุดทงรวไซ ๕ วันที่
 เขียนจลหมายนทวยเมากัดนกันหมด ออกมาที่ตจตฟ้าได้แล้ว หวง
 ใจว่าทางทะเลแดงแะทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทะเลจะเรียบราวไม่มี
 คตณจนถึงเมืองเยนัว

เมื่อมาในตอนมหาลัมทอนเตย ผ่านกับเรือพิไซเนีย เขาบอก
 ว่าอาจจะส่งวิทยุให้ไปถึงไปรษณีย์ที่เกาะหมากได้ จึงได้ส่งวิทยุ
 ไปรษณีย์ถึงเซอระบับ ๓ หญิงมารยาตระบับ ๓ และเมื่อวันประ
 สติเสด็จจำไว้ได้มีวิทยุไปถวายพระพรระบับ ๓ เสด็จจำไว้อีกห้าหับ
 วิทยุตอบในวันรุ่งขึ้น

เมื่อก่อนจะมาพอนักวิตกอยู่อย่าง ๓ ว่าเมื่อลงเรือมาอยู่แค่
 ๕-๓ คนด้วยกันจะเปลี่ยวใจ ไม่ค่อยสบาย แต่ก็เปล่าไม่รู้สึกเช่นนั้น
 เป็นแค่ฮอเบอที่ตองแดนเรือมาหลายวันนัก อะไรๆ มันก็เหมือนๆ
 กันทุกถวัน แต่จำพิระยะย่านยาวที่สุดมาแล้ว ต่อไปนี้เพียงระยะ

๓๓ วัน ๔ วัน แต่จะได้ขึ้นบกแต่ที่เมืองปอดเส็ดแห่งเดียว คือนั้น
ก็จะไปขึ้นเมืองเขนจัทเดียว.

(พระนาม) ดำรงราชานภาพ.

ฉบับที่ ๓

เรือลาแตนเดีย

ทะเลแดง

วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

ถึง หมิงเหลื่อ

เรื่องอะไร ๆ ในเรือหมิงพจนคงเขียนบอกแล้ว บางทีจะเห็น
แต่เรื่องเมาคั้น คงแต่ออกจากบึง วันที่ ๒๕ ที่ ๒๖ ยังอยู่ในช่อง
ตุ้มาตราทะเลเรียบ ออกเดินท่าได้เหมือนคนโดยสารอื่น ๆ ถึงวันที่ ๒๗
เรือเยี่ยมเขามหาดมทอนเดีย ทะเลก็เรียบแต่มีคลื่นไถ่ทำให้เรือ
พนักตนบาง ก็คงตนเมา เมาแต่เมย์ก็อย่างเคย ถึงต้องเรียกหมอง
อยู่ ๓ วัน แต่วิกได้เขนลงมาเป็นครั้งยศ คือกินอาหารได้เป็นแต่ต้อง
นอนอยู่กับเตียงอีก ๗ วัน พอพ้น มหาดมทอนเดีย เข้าอ่าวเอเดน
คืนรามออกนั่งตงเดินเห็นที่คาดฟ้าดังแต่ก่อน ครั้นวันที่ตงในทะเล
แดงมีคลื่นบ้างกกดบนอน (ครั้งยศ) เสียอีก จนหนักตนรามแต่ยังไม่
มีออกจากห้อง ว่ากำลังเขนหนึ่งถึงถึงเธอ

หมิงพิชย่นเมา (อย่างครั้งยศ) อยู่สัก ๔-๕ วัน เดี่ยววันก็
ถึงเดินเกมต่าง ๆ กับพวกเพื่อนโดยสารได้ ดูหน้าคามิวพรณตชน
ทั้ง ๒ คน ได้บ่นกันถึงเขนแทบทุกวัน ถ้ามาด้วยก็เห็นจะเมาแต่เป็น
อย่างครั้งยศ เพราะใคร ๆ เรายังว่าอากาศก็อย่างเขนคตอดมา เสีย

แต่เมื่อมันเดินตัว ๆ มาหลายวันก็ ได้ออกด้วยเกาะเกาะจนหมดลม
ปล้ำพอยเหนื่อยใจ.

คิดตั้งเพียงโตไม่คองบอก.

ตำรวจราชานภาพ.

ฉบับที่ ๘ / ๒๔๗๓

เรือดำแดงเคียว

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

ถึง หลวงเหี้ยม

ต่อจดหมายฉบับยาวบอกกระแหว่งฉบับก่อน วันที่ ๕ พิน
เสเห็นเจ้ากัเตงตง คิดนมรมารเรียบเรียง ๕ วัน และเมื่อวัน ถึงวันที่
๒ มดนมเห้อมมาจรถางย เวปออยกหมาและมดนม ไหมพอไซ แควง
เรียบตางแดงเขาคอดดี เป็นแสง เคอนศตมแดงนชัย มดนมมา ๑ วัน
พอยเขาของงอเสกหมกคตจน ถึงขากกลของงอเสกวันที่ ๗ เวลาเที่ยง
ต้องทอดตมยให้ หมอตรวจกระดากับนารอง อยู่นเป็น เวลา ๑ ชั่วโมง
ในระจางนม นพอก อ่าหิม ตง เรือเล็ก ๆ ขึ้นมา ชายของ เกิดขงกตม
มีตงโดยถึงดี ถึงเขาตคควา เราจะหันหนกทอดไปทางไหนก็เอา
มดนมของไปบงหนงใจ บอกรวาคาเทาไทถ้าคือเพียงคังเมงเสยกมม
เจดรมาย ๑ โมงเขาคตของมาอากาศเขยต.

ตำรวจราชานภาพ.

ป.ต. ในหนังสือฉบับเล็ก ก็ส่งไปให้แจกตอกหลานเล็ก ๆ
นั้น เมทพมกถึงตคตาเขย อยให้แจกให้ด้วย และช่วยบอกตาเขย
ด้วยวาสคตง.

ค.ร.

ฉบับที่ ๕/๒๔๗๓

เมืองเขมว อีตาด

วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

ถึง หลวงहित

วันที่ ๘ พฤษภาคม เวลา ๑๗ นาฬิกา เรือเดินในคลองสโตน
 ถึงท่าเรือสำเภาเมืองฮีตไม่เฉย ทอดลัมมอรอให้เรือหลายลำซึ่งเข้า
 คลองลัดหนทางมาจากปอดเส็ดผ่านไปก่อน ก็มีคนชวนขึ้นไปฟัง
 คอนเด็กที่ห้องฮอชิงแกล เป็นคอนเด็กที่มีในดอนคอนขึ้นรับมาโดยทาง
 กุทญ เรือทอดลัมมอรอด้วยจนเวลาเที่ยงคืน จึงได้ขอกเรือเดินต่อมา
 ทุยเป็นเช่นนี้ทุก ๆ หกไมตรีเราจะถึงเมืองปอดเส็ดเวดลัดก เขาจะหยุด
 แกล้งใจจะไม่ให้ขึ้นบก เมื่อมาถึงปอดเส็ดเวดลัดกเข้าก่อน ๑ นาฬิกา
 ขากลาผู้หนักแกล้งคนเครื่องที่เตรียมมาใช้ โดยยุโรปได้เต็มที่ พลซอก
 จรดที่ห้อง กแจมพวกแรกหาหรับมาขายของอยู่เต็มฉากฟ้า ซอกลัดขด
 ดยของ ด้วยเบ็ดผัวแกล้งเฮ็ด แกล้งพวกทิน (บางทีมันจะเคยตกลง
 โทษแล้วหรืออย่างไร) ไม่รู้กรากฎถึงเขาดลัดกว่าเหมือนพวกทิดเฮ็ด
 เจ้าพี่ซอกผัวหมโต ๒ คน ฉากรปลากเรือนไป เรือไม่ได้เทียบท่า จึง
 มพวกที่เรือจ้างอีออกมาหาคนออกพวกหนึ่ง มีทั้งเรือนคตแระเรือแจว
 ตกโดยจ้างเรือนคตทั้งขณลงคนละ ๒ ชุดตง แต่พวกเรือนน เวียนคต
 ของเฮยคนคตมีทอင့်คตเฮยเซียดก เขามารับตั้งไม้คองเงยคาก้าง ไป
 ถึงท่าเรือเมือง ๑ นาฬิกาเศษ คเหมือนพวกชาวเผือฟังแรกคตนอน
 หลงหลอยมบทยบางเบตบาง แต่มเจ้าพวกหาคนฉานฉวยคตอยู่แถว
 เพราะคนโดยฉวเรือที่ผ่านมา (อันเป็นธรรมเนียมฝอยากฉวนมาก
 เพราะเมื่อมาในเรือหลายฉวน และยอมเป็นผุ้ มทรวยฉน) เปรียบ

คล้ายกับปลา เจ้าพวกนี้เป็นชาวประมง แล้วแต่จะตก (เอาเงิน)
 ด้วยประการอย่างใดก็เป็นเขาตกทำ จะยกตัวอย่างแต่พอพบฉัน
 พยชนะพระนางถึงท่ากม "เขนแมน" คน ๓ แห่งตัวได้เสื้อเบ็ดคอเรียบ
 ร้อย เป็นแต่ได้หมวกเตกเป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าเขนชาวอียิปต์ เดิ
 เข้ามาคำนับ เบ็ดออกแล้วให้ดูบายทองเหลืองซึ่งกลัดไว้กับเสื้อกม มี
 อักษรจำกัดกว่า Guide คือบอกว่าเป็นคนนำทาง ถามเราในภาษา
 อังกฤษว่า จะต้องการให้นำทางหรือไม่ ฝ่ายเราหมายว่าเพียงจะไป
 หาซื้อเบ็ดที่กระดาดอียิปต์กับหนังสือชาวที่มาจากยุโรป ตอบว่า
 ชอบใจแต่แต่ไม่ต้องการ แลกยมนแต่เบ็ดคลอเพียงไปกับเรา ถาม
 ว่าจะไปดบซา (ตลาดเขก) หรือไม่ จะต้องการรถหรือไม่ เราก็
 "โน้แท่งกยู" ทุกข้อ แต่แลกยมนแต่เบ็ดคลอเพียงไป เราเข้าห้าง
 แลกยมนค้อยอยู่ที่ประตู อ้ายพวกคนชายของกเทศานเอง ทั้งร้อง
 เรียกและเข้ามาชักชวนแทบทุกบ้าน เมื่อทางเดินากฎเข้าเมืองกเทศ
 จะถูกเรียกช้อย่างหนึ่ง แต่นั้นเป็นนางฟ้าช้อยเห็นจะค้อยยังช้อยกว่า
 พวกชายของที่ปลายเค็ด พวกเราต่างไปหาซื้อของเกิดพดักกัน พอ
 เติรมาแต่กับหญิงพนเหลียวดูไม่เห็นพวกข้างหลัง ก็หยุดยืนค้อยอยู่
 ที่ร้านขายเบ็ด เขนแมนที่เบ็ดคลอมาได้ วิชาเราค้อยพรรคพวกก็
 เข้ามานอกอ้ายอยู่ทีห้างนั้นแล้วไปตามทางเราไม่ได้วัน กลับมาเห็น
 เราซื้อเบ็ด เข้ามากรับช้อยกว่าช้อยร้านหนังสือที่กเทศาน เกาะคดตัว
 จนเรากลับดงเรือ พอตั้งสำรับขอให้พระยาเพชรรัตนทรงเป็นผล
 เงินให้ชดถง ๓ ทั้งแก่ไม่เต็มใจ แลกยมนบายว่าถึงเราไม่ให้มันกได้
 เงิน เพราะคนพวกนั้นพากันไปซื้อของห้างไหน ก็เรียกเอาส่วนถดจาก

เจ้าของห้างเป็นประเพณี ที่เขาจะมาเก็บคตอไปกตมเรา ก็เพื่อจะเอาตั้ง
ตคตตามร้านที่เราซื้อของ อย่างว่าคนเป็นเฝ้าไป มันหากินกันอย่าง
เพราะที่เมืองปอดเจ็ดเป็นทเรือพัก มีคน โดยสารชนบทตั้งร้อยแทบ
ทุกวัน

เวลา ๘ นาฬิกาออกเรือจากปอดเจ็ด มาในทะเลเมดิเตอร์เร-
เนียนอากาศเย็นสบาย กตมเรียบคตอดวันที ๓๐ แคมการเปลี่ยน
แปลงหลายอย่าง คือแต่งตงเครื่องหาเบตคน หน้าคางห้องซึ่งเรา
เคยนึกว่าตงเกินไป ก็คองเขาบานกระจกขนิบคตมหมด ถึงกระนั้น
อากาศในห้องปรอท ๒๕ องศาแรกออกจะวัดกว่าคตมหนาวจกเด็กน้อย
แต่ยงพอนั่งเดนที่คตคพาทไม่กตมได้บ้าง

วันที่ ๓๑ มีคตมคตอดวัน (หญิงพนมเฝ้าถึงเตมยศ หญิงที่ตย
ก็ออกจากห้องไม่ได้) แคพ้อเฉย คตมนี้จะจริงอย่างเห็นในหนังสือ
หมอกคนหนึ่งตง ว่าเมาคตมนี้เป็นฉะเพราะแคคนฉกรรจ ถ้าเด็ก
ที่เดียวหรือคนแก่หาเป็นไม พ้อมมาเทียบวณยงไม่เคยรู้ จกเมาคตมเตย
นายส่มบุญก็มวณคตมราย แต่เป็นประโยชน์แก่พ้อมมาก คนโดยสาร
คตมแต่มาจากบหนึ่ง เคยนั่งอยตาคพาทเป็นนิจ เพราะเขานั่งในห้องมี
วณนทก วณนคตคพาทเป็นใช้ไม่ได้ เพราะฉมแรงพัตน้ำตของปลัด
ชนมาเบียดแถหนาวคตมย คตมเขามารวมกันอยในห้องส่มบหรือจ
แนน กตมคตมเขาเริ่มทำไปงให้นอน ๆ สบายคต คตมคตคช่าเบตทอ
ปลัดอยโฮบอ่นมาให้คตมย ปรอทในห้องเพียง ๒๕ เมื่อเวลา ๒๓ นาฬิกา
ผ่านเกาะครัดเวตาเตอนหงาย ก็คตมว่าแถเห็นสระ โนที่คตมทเขาถนคต
ได้คตมมาหมายจะชวณพ้อมไปคต แต่เห็นนอนเตยเตอก็ไมกตม

10 63/2585

จนกระทั่งจนบัดนี้ฉันยังไม่เคย (หญิงพลอยออกจากห้องได้ แต่หญิงพลอยนั่นเอง - แล้วจากนั้นอาหารได้ ไม่น่าถึงด้วยเรื่องอีกทีเหมือนเมื่อวาน) ได้เห็นหมายดวงจักรภาพหรือตำราอะไร แต่เห็นเพียงพระบรมพุทธรูปกับหนังสือกันไม่กี่เล่มได้ จึงตกตลงกระษัยไปทำคือพวงมณี จนบัดนี้มาเมื่อผ่านช่องหน้าต่างจยทะเลตรงหน้าเรือน

ขณะที่เขานอน พอลดหนาว พวกคนฝรั่งก็ โดยต่างก็ออกสนุกในการสันทนาการ พวกคนเขามาเข้าไปต่างแดน ผู้ชายได้หมวก ผู้หญิงได้หมวกกับเครื่องประดับต่าง ๆ ออกไปนั่งเล่นพักผ่อนหรือคุยกันเหมือนเคย นั่งดูภาพเขียนในห้องสันทนาการในเวลากลางคืน ๆ ปรากฏว่าชอบเห็นคนที่มีลักษณะดีมาเดินเข้ามา ก็เดินไปดูออกไปต่างแดนต่างแดน เพราะถ้าเห็นนางใดอย่าง

ตอนเช้าเขาเขตก่อนนอนก็รีบเปลี่ยนเสื้อผ้าซักล้าง ระวังใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งตัว ที่เคยเมื่อตอนออกจากรัฐอเมริกา (ได้แต่ไปไหนก็ตามมาด้วยแบบก่อนแต่ก็คล้ายกับสิ่งของฝรั่งให้ขายเศษพวกกลับไปเสีย) มีเครื่องบาง ๆ สำหรับใช้กันแต่ ๒ ตำรับ จากปืนเครื่องกลแบบต่าง ๆ ได้แล้วเขาก็ จะได้ใช้โดยดีด้วยวิธีอื่นไม่พอ ต้องใช้ชีวิตกับเนื้อเหี้ยออกเบียดเบียนอยู่ทุกวัน ครั้นเขาเขตก่อนนอนไปนอนบนเตียงนอนที่หาเจอ เข็มขัดเหล็กหัดๆ เข็มขัดเหล็ก เข็มขัดอย่างนั้นพอเพียงสำหรับเขมรแล้วแต่จะหาเงินไปออก ด้วยวิธีใดจะใส่สักก็จนก็ได้ ทนจนหมดอายุไม่ก็กระไรนัก หญิงพลอยเขาไปรอที่ไปคงต้องดูที่วัดเขา ก็คงเป็น ๑๘ เท่านั้น แต่ฉันเป็นคนอื่น สม ถ้าไปทางด้านสมพุดจันต์สักทีน่าจะดี หรือจะเดินด้วยเรามาจากเมืองร้อยใหม่ ๆ ก็เป็นได้

วันที่ ๑๓ เวลาเช้าตเห็นภูเขาไฟเอตนาทางขวามือ เห็นเกาะ
 ซัดทางซ้ายมือตเห็นยอดภูเขาไฟเอตนามีควันโขมง พอ ๘ นาฬิกา
 ภูเขาของเมตซ์น่า ตเห็นบ้านเรือนซัดทาง ๒ ฝ่าย ศตวรรษแรกเรียงหน้า
 ยิงนก ยิงผี ไม่เคยมาย ไร่ เช่นหญิงพวย (หญิงพวยงัดไม้ขึ้น)
 ยิงพิศวงรุนแรง ถึงออกปากว่าตรปภพมาก มันไม่เหมือนของ
 จริง แต่บ้านเรือนตตตจนอดตาทาง ๒ ฟากตเป็นของกำใหม่ตงน
 คอยเมือราว ค. ศ. ๑๘๓๐ ภูเขาไฟ กำเรียบ แผ่นดินไหว นานปรอนถึง ๖
 ฟาก พังหมด นัย ว่าใน ช่วงเวตริส นาท เรือนพังทับสนุคชย ถึง
 ๘๐,๐๐๐ เพราะเป็นเวลาที่คนกำลังนอนหลับไม่รู้สึก ตองสร้าง
 เมืองใหม่ตั้นนเรื่อยมา เจตนาพาพาทำพริ่งสำระบชา (ตามแบบ
 เช่นเคยทำคิงวตค) ก็ป็นจุด โตะตตตอก ไม่กั้เห็นเคยของบชา
 ให้อ ในห้องตบยทวิ เขยพระชยเคยทวงตงเป็นประฐาน เตตม
 คนโดยสำระเขาจะหลกต้ง ค้วยเกรงใจ ใตบชดองราในรงต้ง
 ถ้าใครอยากจจะเห็นพิชจะเขามากได้ จึงมาชวยตงตตปตตตงมา
 ตระวางกรียาย่างเคยพเรยบรชย พอทำพชเดาหมตองพชชยพช
 ออกไปให้อนตวากตตตตคฟ้า เจตนาขย ๑๘ นาฬิกา ตงตระ
 ตระอมมตตข้งเบนภูเขาไฟอกแห่ง ๑ ก็ปตคนให้ตงเรอเลียมเกยเขา
 ไปไกล ใ้เราเห็นถนตเหมือนอย่างทชองเมตซ์น่า นาคค้วยไม่เหมือน
 เกยอื่น เป็นเหมือนอย่างภูเขาไฟใตชนมาจากทะเลมเขาดกตตต
 คตายกบเขาฝ่ายตง ใ้ ในทะเล ตตตระนชยมีบ้านเรือนควยพท
 ไกตภูเขาไฟต้นอยตมเห็นรอยเพาะปลุกมีชนไปจน ไกตยอกเขา ตม
 ทางนาทองตง ใ้ตตตทะเลใหญ่ ๆ หลายสำย ตตตแต่แ้ไม่เห็นยอก

ด้วยเมฆคลุมเต็ม เขาว่าถ้าผ่านกลางคืนเห็นแสงไฟจากปล่องยอด
เขาได้ถนัด ดังแต่พื้นของเมฆขึ้นมา มีคนแต่ไม่สู้มากนัก ถ้าง
คืนหนาวจัดกว่าคืนก่อน ปรอทในห้องนอนบัดหมดแล้วดังถึง ๖๘
ต้องเอาผ้าขนห่มเพิ่มอีกผืน ๓ วิชาเกณฑ์นางเขามทอนารอนฝังไปตาม
ห้อง ในห้องหนึ่งๆ มีตู้ไฮรอนมีเครื่องเบ็ดปิด แต่พวกเรา
ปรารภกันว่าให้รอนเข้าได้ก็หมุนเครื่องเบ็ดนั้นเอาตามใจ เขาเปิดไฮ
รอนมาให้วอนตะ ๒ เวลา วันแรกเบ็ดถึงรัตนเกินต้องการ เพราะเรา
ยังไม่เข้าใจผ่อนให้มันเหมาะ จึงมิได้ใช้

วันที่ ๓๕ เขามีข้าคนยกบรรพ ไม่รู้หนาว ต้องเปิดหน้าต่าง
ห้องนอนทั้งหมัด ปรอทในห้องเพียง ๗๐ เวลากลางคืนตามฝั่งอิตาลี วิชา
ตรงกรุงโรมเคยยังไม่เห็นฝั่ง หึ่งพูน้อมมาแต่เช้าเตรียมจะออก
ฝั่งที่คาดฟ้า เมื่อผ่านใกล้ฝั่งเวตากต่างวัน

เวลา ๑๕ นาฬิกา เรือเราต้องผ่านเกาะเอเดบา (ที่เอมเปอเรอ
นะไปเดิน โบนะปาก เคยไป "เสวยราชย์ของกเดียวเทยวราฟา" อยู่
ณ เกาะครึ่งหนึ่งนั้น) แต่ต้องกว้างกว่าช่วงเมฆขึ้นมา ต้องต้องถลัน
จึงได้เห็นชัดทั้ง ๒ ฝ่าย มีเครื่องบินของอิตาลี ๕ ลำบินผ่านมาจากฝั่ง
ไปเกาะเอเดบาใกล้ๆ เรือเรา ๔ ลำ

เวลา ๑๗ นาฬิกา ผ่านเกาะกับฝั่งอีกแห่ง ๑ ล้อมถลันตรงทางฝั่ง
พอได้เห็นเขาอัมบรันนิน ยอดที่สูงมีสระในปกคลุม เรือถึงอ่าวเมือง
เย็นในเวลา ๒๓ นาฬิกา โดยปกติเราทอดสมอกองอ่าว แต่คราวนี้
รัฐบาลเขาอนุญาตให้เข้าไปจอดเทียบท่าเพื่อจะให้เราขึ้นส่งของ.

10/03/2565

(พระนาม) คำกราชานุภาพ.

ฉบับที่ ๖

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พยุงสว่างเห็นเรือตาแดนเตี้ยเข้าเทียบท่า
 อยู่แล้ว แต่เขายังไม่ให้คนขึ้นบก ด้วยหมอยังไม่ได้ลงมา (ท่าพิช)
 คราว พวกเราทั้งสาม คนโดยต่างต่างรวมของแต่ละแ่งตัวเตรียมขึ้น
 บก เพราะเรือตาแดนเตี้ยคำสั่งของอยู่คนต่างคนจึงจะออก พวก
 ที่จะโดยต่างออกไปมีโอกาศที่จะขึ้นเที่ยวได้ทั้งวัน พอ ๘ นาฬิกา
 พวกหมอ และ พนักงานต่าง ๆ ตลอดจน พวก พาคน เคียวทาง และ พวก
 เจ้าของโฮเต็ลลงมา แต่ไม่มาพ้องพานกับพวกเรา ด้วยพระยาอภิ
 ชาติ ๑ ราชทูตที่กรุงโรมกับหลวงศิริราชไมตรีลงมารับ และที่เมือง
 เยนวอนกมกงส์ลด์ยาม ชื่อ ซินยอ เอนริโค คาบรีเล Enrico Caprile
 เจ้าจัดการเตรียมรับ เขาว่าโฮเต็ล มีรามาร (ชมทะเล) ไว้แล้ว
 เราได้ส่งวิทยุบอกเขามาว่า จะขึ้น เวลา ๘ นาฬิกา พอ ๘ นาฬิกา
 พระยาอภิชาติราชไมตรีกับหลวงศิริ ๑ ก็ลงมารับ และมีมิสเตอร์
 ตระมาโย (หร) กับมิสเตอร์คาโนวา (ซึ่งเคยอยู่กรมรถไฟ) ยุดำห้
 มาจากเมืองตรีเนมาร์ยด้วยอีก ๒ คน พระยาอภิชาติ นำกงส์ลด์กับ
 ไวส์กงส์ลด์ให้รู้จัก แต่บอกว่าการรัฐบาลยิตาได้สั่งให้เจ้าหน้าที่มารับ
 ด้วย มีท่านผู้รับสหเทศาภิบาล (Prefect) ยิบดินคราภิบาล ๓
 เจ้าท่า ๑ เจ้ากรมรถไฟ ๑ เมื่อทักทายปราศัยชอบใจกันแล้ว ถ้าย
 รูปหมุกกับกับหินและอาดาพวกเรือแลพวกเพื่อน โดยตัวขึ้นบก กงส์ลด์
 เอนริโค คาบรีเล (E. caprile) เอื้อเฟื้อมาก จัดรถยนต์ของตัวเอง
 มาให้ไว้ ๒ หลังตลอดเวลาอยู่เอนว ซินบกแล้วตรงมาโฮเต็ลมีรามาร
 เป็นโฮเต็ลใหญ่คงอยู่บนไหล่เขา แลดูจากห้องเห็นทะเลและอ่าวเรือ

๑๖
 คชคณบดี ห้องที่อยู่ถัดมาอย่างไฮ้เด็ดสมัยใหม่ มีพวกพนักงาน
 ค้างๆ ที่นอนรับ (เกือบจะข่ม) ตั้งแต่องจากกวัดตลอดจนถึงห้อง เวลาย
 รอที่บนเคี้ยวไฮ้โต ขนรถไปเที่ยวดูเมือง ไปลงดูร้านรวงต่างๆ (แต่
 ไม่ให้เข้าชอชไร) แล้วกลับมากินกลางวันที่ไฮ้เด็ด เวลาย่ำ ๓ โมง
 ไปดูพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับเมืองเขินวี่ เป็นวังเก่า ๒ ชั้น (คือวัง ๓
 ชั้นที่หักพัง ๑ มีไฮ้วังมีลานอย่างวงจันทน์) ซึ่งเศรษฐีผู้เป็นเจ้าของได้
 ยกให้เป็นสมบัติของบ้านเมือง จึงจัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน ดูแล้วขน
 รถเที่ยว ไปหยุดกินน้ำชาที่เร่ละเคอรวง แห่ง ๑ แล้วกลับมากิน
 อาหารเย็นที่ไฮ้เด็ด

วันศุกร์ ที่ ๑๖ พฤษภาคม เช้า ๑๐ นาฬิกาไปตมฝั่งศพสำหรับ
 เมือง ซึ่งชนชอชอว่างามระหาคอนให้ยังกลัวหาไม่ได้ เรียกว่า
 แลมไปตันโต (Campo Santo) คุยสัก ๒ ชั่วโมง จึงกลับไฮ้เด็ด
 กงตั้งให้หลานสาว ๒ คนมาเป็นผู้ ไปต่อยกับเจ้าหญิงเสมอไป จึง
 เชิญพวกกงตั้งสักกินถ่วงคืนด้วย เวลาย่ำ ๕ นาฬิกาขนรถไปเที่ยว
 ดูเมืองที่กลางชยายเขตต์ ออกไปทางซีกโต ไปทางริมทะเลก่อน
 แล้วชวนเขาไปจนถึงชอชอนหนึ่ง ซึ่งแต่เห็นภูมิสถานได้ทิวเมืองแล้ว
 ไปกินน้ำชาที่บ้านกงตั้ง บ้านนาเย็นคิดมาก แล้วกลับมายไฮ้เด็ด
 พอ ๒๐ นาฬิกา พระยาอภิบาลเชิญไปเที่ยงเย็นที่เร่ละเคอรวง เที่ยง
 แล้วกงตั้งเชิญไปดูละคอนเรือ คุยกันคนเดียวพอ ๒๓ นาฬิกาขอกลับ
 มาเพราะรุ่งวันจะเดินทาง

ข้อพระราชนิพนธ์ที่เมืองเขมร

- ๑. ภูมิเมือง
- ๒. ราชอาณาจักร นครเขมร รกเทศ
- ๓. พระยศ เดิมมา ครั้นยกมา
- ๔. อารามเขมร
- ๕. ดอกไม้

อันแล้ววันที่ ๑๗ พฤษภาคม เวลา ๑๑ นาฬิกา ออกจากเมือง
ไปเยี่ยมสดตามทุ่งสด มีท้องของฟ้าสีเหลือง ทึดกใหญ่ดำหริบให้
เข้าเป็นของฟ้าสีต่างๆแห่ง (ที่จริงเป็นรูปฟ้าสีจักรของแกล่ง)
พระรถถึงวัดคชบุรีชัยธานี ออกจากวัด ๒ กงต่อตรงไปวัดถ้ำพระไฟ
พระยาอภัยราช (เดิมจะออกไปดังคนคชบุรีรังเค็งเห็นเดียวเวด
แปลต่างๆ ไม่นอนญาติ) ถัดจากวัดวังโรม ทอดศิริมาด้วยโดยสัตว์
รถไฟพุทธมณฑล เข้ายกหน้าวัด นอกเขมร (รถสายขาว) ซึ่งเป็นวัดคช
เค็งระจางเมืองมีถนนไปลงเมืองตามในเขมรรังเค็ง. เวลา ๑๑.๓๕
นาฬิกา รถออก. รถไฟเดินฝั่งทะเลเปิดเคอเรนเขมร. (ภูมิตบหนึ่ง
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรงพระบรมราชโองการ ๒๒ ในหนังสือเรื่อง
บ้าน) เพื่อรถไฟถึงสถานีบ้านวังใหม่หยุด ๒ นาที ตามที่หมายนัดลงใน
เบ็ดเตล็ดสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเคยเสด็จประพาส พสกนิกรงานรถไฟ
เป็นเจ้าเมืองมณฑลใหม่ใคร่รู้จัก มีคนโดยสัตว์ คนหนึ่งมาบอกกล่าว
มาด้วยเอง จะตรงรถอีกเพียง ๒ นาที ได้แยกมือออกจากขบวนไป
ทางที่คนคชบุรีของสมเด็จพระเจ้าพระคุณ พอรถถึงสถานีบอกกล่าว
เป็นที่ตั้งถนนหน้าวัด รกเทศ ๒๐ นาทีดำหริบเจ้าพนักงานฝ่ายรังเค็ง

ครึ่งหนึ่งต่อเดินทาง และตรวจสมบัติของคนโดยด่าง เพื่อการ
 ศักการ มีฝรั่งแค่คน ๓ มาบอกพวกเรา ว่าเขาเป็นเจ้าของพนักงาน ได้
 รับคำสั่งให้มาคอยรับรองเราอย่าให้ต้องถูกตรวจเหมือนคนโดยด่าง
 อื่น แล้วรัฐบาลได้แต่งตั้งให้เยเนอราลเส้เครตารี เลขานุการของ
 เทศาภิบาลมณฑลนั้น มาคอยรับ อยู่ ที่ ต่ถานแรก เมื่อ เขาในแดนฝรั่ง
 เค็ด รดหยดนานมีเวลาจึงตงเดินเล่น เจ้าพนักงานฝรั่งเค็ดนั้นชื่อเพื่อ
 พาเที่ยวดูในบริเวณต่ถาน พวกมันน้อยเลยค่านับกันเรื่อย พอรดไฟ
 ถึงต่ถานชายแดน เลขานุการเทศาภิบาลมณฑลนั้นชื่อมาหา บอก
 ว่าได้รับคำสั่งจากประธานาธิบดีฝรั่งเค็ดให้เขามาต้อนรับในนามของ
 รัฐบาลฝรั่งเค็ด ถึงปลายอาณาเขตศ เพื่อแต่งตั้งความยินดี และบอก
 ให้ทราบว่รัฐบาลจะช่วยเหลือการทุกอย่างให้มีความดีสุดบายในประ
 เทศฝรั่งเค็ด ถ้าเราจะประสงค์อย่างใดหรือไม่พอใจอย่างไรขอให้บอก
 ให้ทราบ เราคอบชอบคนท่านประธานาธิบดีและรัฐบาลฝรั่งเค็ดกับ
 ทั้งต้นชาติที่แต่งตั้งความเชื่อเพื่อตงแต่แรกเขาแดนฝรั่งเค็ด เราเชื่อน
 ว่าคงจะได้รับความสะดวกบายตลอดเวลาที่อยู่ในประเทศฝรั่งเค็ด มา
 อีกไม่ช้าถึงต่ถานเมืองนั้น เจ้าเมืองมารับ ลูกชายค้กรวรรดิค้ช
 เรียนวิชาอยู่ในกรุงปารีสกับชนวิศกรวิรัชเทศ ซึ่งพระยาภิวัตวงศ์
 ราชทูตให้มาจัดการรับ ก็คอยอยู่ ที่ต่ถาน ชนรดมาพักอยู่ที่โฮเค็ด
 แอดเดนิค รัฐบาลฝรั่งเค็ดให้ Commissaire ในกรมตำรวจกอง
 พิเศษมาอยู่ประจำคน ๑ สำหรับไปไหนไปด้วยกับเรา การที่ฝรั่งเค็ด
 รับรองอย่างเห็นจะเคยมีแบบ คือไม่รับอย่างเป็นทางการ แต่แต่งตั้ง
 ความเชื่อเพื่อให้อพอใจเราทุกอย่าง ซึ่งบอกเห็นได้แต่แรก เช่นที่

กับชีวิต มีพนักงานคอยตรวจคนเดินทางและสินค้าทาง ๒ ข้าง (แต่
 เห็นกัน) มีพวกชาวบ้าน (ย้ายมาเป็นพัน) ไปตั้งร้านขายของ तरह
 ต่าง ๆ และ รับ กิ่ง ไปรษณีย์ ด้วย กัดบ่มมาจะ ที่เมืองมอญคาคาโต
 ลินกลางวันทกคตวการ กาคาโต แล้วไปตุคาคาโต (บอชเบย) ที่ชน
 ชัยชัยเลื่อง หอหน้าเจ้าพนักงานมารับรองพาเที่ยวคตคต คัด
 ทั่วงามหรืออย่างวิเศษ (สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทรงพรณณาได้
 แล้วในหนังสือโกลบ้าน ยังเหมือนอย่างทรงพรณณา) กัดบ่มจาก
 คาคาโต แวะรถ สัมพรทพิภณทตถาน และ โรงเจียงปลัดต่าง ๆ ที่เมือง
 มอญาคาโต ชัยชัยอีกแหลมหนึ่ง ต่อมอนคาคาโตมาฝ่ายเหนือ หอหน้า
 พนักงานมาพาควเหมือนที่คาคาโต การที่หอหน้าพนักงานมาต้อนรับ
 และพาตูก ๆ แห่ง เป็นด้วยคอมมิชชัรทวิรูปบาดฝรั่งใส่ให้มาอย
 ปรระจำ แกลไปดลยล่อม ละเข้าที่ไหนแก่ไปบอกเจ้าพนักงานคน
 ให้ทราบเป็นใคร มีคนที่เราได้รับความเอื้อเฟื้อ และได้รับเห็นค
 กวามกตองเกียวกชนอื่น ๆ แต่ว่าเราต้องตามท่านค้าศคราจารย์และ
 ผู้นำแต่พึ่งคำอธิบาย - (บางที่เป็นภาษาฝรั่งใส่คตองมตาม บางที่แ
 พดภาษาอังกฤษ ใส่นัดเข้าเนียงเป็นอย่างเราฟังไม่ใครเข้าใจ) ต้อง
 พึ่งแต่คนจนขอदान จงหักกลดงตามอำเภอใจเราไม่ได้ ถึงกระนั้น
 กัดก่าไปเดินคตวอย่างพวกพนักงานกตองเกียวกชนอื่น กัดบ่มจากมอญาคา
 มาทางสายโกลทะเล มา แวะ เยี่ยมคอบ มอญดีเออบชดเชง แลกรวย
 แล้วมาดูโรงบ่อน "ดวงเมตเตชเรยเนย" ที่สร้างใหม่ริมทะเลใน
 เมืองนี้ ดูจะแล้วกันเปิดในเดือนธันวาคม มอญดีเออบชดเชง
 เป็นมาพาตูกอัยแก่เข้าเห็นส่วนแได้เป็นกรรมกรอยด้วย บอช
 ใหม่หน้าใหญ่โตแต่เป็นอย่าง "มอเติน" ส้มขี้ใหม่หมตหงภายนอก

จะตัดให้ตั้งงามได้ทั้งนั้น (๖) ขัดซักจนเต็ม (๗) เอาอะไร
หอม ๆ ภา เป็นแถวสำหรับผู้ชายเพียงนี้ ถ้าผู้หญิงยังมีขอมเต็มให้
เป็นแถวสองแถว เอวหรือที่ปาดผ้าเป็นแถบสีดำหรือแถบทองก็มี

หมอมารตรวจหญิงพลัดปรอทของไม้ปกติ ปรึกษาท้าวจะไป
ปาดผ้าโดยทางรถชนิด หญิงพลัดยังอ่อนเพลียหนัก จึงเปลี่ยนเป็นไป
ทางรถไฟอย่างกระเดิม และจะขอลงจากเมืองนี้ตั้งวันที่ ๒๒ หรือวันที่ ๒๓
จะคงตรวจการอีกจน หมอจะตรวจคัดเขียนเป็นประวัติก็ได้ ตอนกลาง
วันกินอาหารแต่กึ่งเที่ยงในบริเวณเมืองนี้ ขึ้นเขาน้อย อยู่ใน บริเวณ
เมือง มีขอมพวกโรมันสร้างแต่โบราณยังเหลืออยู่บ้าง แต่ดูสิ
เมืองนี้ส่งจากยอดเขาถูกขบวนมี เจดีย์ขอมของสีเหลืองยอดของนา
เขามหายุ้งพลัดเลยซึ่งคนคนนำขบวน เวลา ๑๐ นาฬิกาไปกินอาหาร
ที่ สถานีโมเจต (ขนบปลายตระพาน) ซึ่งปลุกลงไปใต้ทะเลตรงหน้า
เมือง (ทำหลังคาโคมเป็นกระบระอย่างควนชอก มีใบรูปใบระกวย
ใบศูเมืองนี้โดยมาก) กินแล้วดูคณะนรชนตึกใน โรงย่อนหิน
กลับ ใช้เขตเวลา ๑๐ นาฬิกา

วันที่ ๒๓ เวลา ๑๐ นาฬิกา ขึ้นรถชนิดออกจากใต้เขตไป
เที่ยวเมืองตราด ซึ่งมีเรือล่องเรือในกิจการทำขอมเสร็จ ทางไปต้อง
ข้ามภูเขาส่ง เป็นทางงามน่าดูอย่างขึงทางหนึ่ง พบวัดกระบะแตรกล
ชนาด่อนพาพวกนกที่ของเที่ยวไปเช่นร้านไม้ถั่ว ขนพวกเป็นพัน
ต้องข้างทางที่ไว้กู่หลาโดยมาก แต่รถไปถึงก็ ๒ ชั่วโมงถึง
เขาส่ง หยุดกินอาหารจนพักศึกษาร ชื่อว่า Pavillon des Touristes
(เรือนรับนักท่องเที่ยว) เป็นภัตตาคารอย่างเล็ก ๆ แต่ขอมหนัก

คาจารย์ของเบนตัวพ่อครัว เมียเบนส่งมาบุญ คนใช้เข้าตัวหีบเงิน
 โตะเบนคนคิดทำทางจะเบนออกถนนทางนั้น พยเราไปถึงคาพ่อครัวก็
 ออกมาต้อนรับ (พูดภาษาอังกฤษได้บ้าง) พาเที่ยวชมวัดคาจารย์ไป
 จนในครัว และถึงเตียงปลา trout ให้สำหรับทำให้เรากินที่ถนนตง
 โตะเล็ก ๆ มีที่นั่งในเรือน สำหรับเงาหลบแดด และตั้งให้กินหมื่น
 ซึ่งเราเลือกนั่งในคณนี้ มีบุญมาให้เราเลือกว่าจะกินอะไรบ้างแล้วก็
 ไปทำมาถนร้อน ๆ อาหารทำอย่างง่าย ๆ แต่ทำอร่อยดี มีพุดขึ้น
 อีกลูกสองสามพุดกลมๆจะกินก็ต่างกันเช่นเรา เราเดินเล่นผ่านโตะ ๑
 ซึ่งนั่งกินอยู่ ๒ คน เห็นเราขมดอย (รู้ได้ว่าอเมริกัน) เขายืนถาม
 แก่ก็ตามทันท่าพูดภาษาอังกฤษได้หรือไม่ พยว่าเราพูดภาษา
 อังกฤษได้ ทั้งคุณและเพื่อนคนอื่นๆ ก็มาพูดจา เขยชอบกินสดสด
 ทางไปในคณนี้ คอยตามกันเรื่อยไป กินแล้วเจ้าของพาเที่ยว
 ดงจน และกรงหมาจิ้งจอก Fox ที่เกิดขึ้นได้ใหม่ ๆ เขมออกจากรัง
 นั้น หมาจิ้งจอก ขุนนิก มันมาถนตักกินไก่ ผะตอยไม่ได้ ทแต่ย
 ครั้นเสร็จจากกินแล้วเราจับมืออาและขอบใจเรียงตัว ถนทอนคณ
 ไปเป็นทางออกคณ ในหุบเขาถนนและรถติดกันไม่ได้ เพราะต้องลาก
 ภูเขาหรือเขาเป็นขโม่งทำถนน ทำที่กว้างไว้เป็นแห่ง ๆ สำหรับให้รถ
 ผ่านกันได้ครั้งนั้น โยเฟอร์บอกว่าเขากำหนดให้ ขึ้นทางถนนสาย ๑
 ให้ลงทางถนนอีกสาย ๑ เพื่อไม่ให้รถสวนกัน ทางที่มาในหุบเขาหน้า
 ถนนขึงนิก แคดาร์หน้าหุบคุด รดตามข้างหลังก็คองหุบคุดด้วย มีรถ
 พวกที่ถนนถนนไปข้างหน้าเราสัก ๑ รถ ไปถึงหน้าคองถนนแห่ง ๑ เป็นที่

ต้องหยุดเฉยเขาทำบรวไตให้ฉันดมนยอหะวังอันเราได้ ไชเฟอรัน
 เกิดขึ้นบอกจ่าแก่แถวไม่ยอหะวัง เห็นทางความร้างริมเหวมร้อยทาง
 เดินออกไปได้ ฉันคิดว่าจะไปตัดทางนั้น ไชเฟอรัน คงวังแข่งหน้าฉัน
 ไปยึดมือกันทวนเป็นราวได้ ฉันก็ยอหะวังเขาเป็นราวเดินด้วยเบาะออก
 ไป แต่ไปไหนอยหนึ่งไม่เห็นหน้าอะไรก็กลับมา พอชนจากริมเหวม
 ไชเฟอรันบอกจ่าเมื่อใดก็ไม่ยอหะวังให้เดินจ้อออกไปตรงนั้นเลย ด้วย
 เมื่อเดินก่อนคนยังกตุมคน (ที่ระเมา) พอดีก็เหอกลงไปจากตรง
 นั้น ตัวเขาได้ไปร้องฝังศพ ร่างฉันนั้นที่ยอหะวังไปก็ด้วยเข็ใจว่าไช
 เฟอรันให้ไป เพราะเห็นเขาแขนเท้าราวคอยเฮย แต่ไม่ตกเหอกลงเป็น
 แถวกัน ออกจากทางรอดฉันนั้นเขาไปช้านานกว่าชั่วโมงจึงไปลงให้
 เขาถึงชวงจากที่เมืองบราวดี การวิมรืองเจือเป็นทางราชการอีก ด้วย
 คอมมีเชรณอภัยกับบราวดีออกไป ทางนั้นแนวหรือหนานคราทรเมืองคราด
 ธิให้ตรงไปที่สถานนรราชกร เกศอินริบและพวดลัคนาทรงใช้ศกตรง
 พวงโรมันสร้างไว้ตั้งตั้งของพบบมาแต่เป็นกัททการ และพาเดินดเมือของ
 กราดซึ่งคงอยู่อย่างโบราณ แล้วแกจึงขึ้นรถด้วย พาไปดู โรงทำน้ำ
 หอมของบริษัทโมทนา ผู้จัดการบริษัทมารับแต่พาดทอ โรงทำงวน
 แล้วไปทของฉายนาอบจุดไว้สำหรับฉายไฟถ่านกทองแดง เห็นจะฉาย
 ได้ฉนั้นตะมาก ๆ เพราะมีคนไปไม่ชวดอน จะหาหน้าอบฝรั่งให้ไปสก
 จากหมแล้วในทรงเทพหาไม่ได้ บอกผู้จัดการแก่กตุมหัวเราะ บอก
 ว่าประเทศสยามเป็นตลาดค้าคัญของแกแห่ง ๑ คิดทำอะไรขึ้นใหม่ก็
 ตั้งไปทงนั้น จึงชอแต่พอเป็นถรยาบญ แต่กตไปอย่างหนึ่ง ทำไม้กกง
 เม็ดอง 10/03/2565
 เม็ดอง ออกจากโรงงานของบริษัทโมทนาไปดู โรงงานของมของสี

เออ Coty อีกหนึ่ง เจ้ากระซิบบอกกับเจ้าของเบ็นสันเตอร์มเกยรคัมคี่
 ในทางราชการบ้านเมืองด้วย โรงนเบ็นแซ่สำหรับทำเชือดสำหรับขาย
 ตั้งไปทำหน้าหอมทอน ไม่ได้ทำหน้าอบฝรั่งขายเอง เมื่อออกไปถึงคตังได้
 กตักกวาดซึ่งได้เชื่อน้ำมันหอม วางเรียงไว้บนชั้นเป็นอันมาก จนวค
 กตองโคตักขก้า ตั้งตักกับเค้น ๆ กตองถามว่าราคาเชือดตอง
 ตักเท่าใด เขาบอกเอาตักโคตัก กตองของ ๑ นราคาตัก ๕.๐๐๐ บาท
 เชือดทมอຍ ในคตังนั้น เขาเอาประกนภัยไว้ราคาถึง ๒.๕๐๐.๐๐๐ บาท
 เมื่อโรงงานแล้วเขาพาไปดูเรือนของท่านสันเตอร์ ผู้เจ้าของสร้าง
 เมื่อตัก ๓๐ บมาแล้ว สำหรับมาอยู่ระครอน ทำอย่างเรือนโรมันในคตัง
 ด้วยของโรมันโบราณ (หงทเบ็นของเท้เดระททำเทียม) เห็นจะตั้ง
 เปตองไม่น้อย เมื่อคตังแล้วเขาดยแซมเฟน เราได้มอานวยพรกับ
 เมืองกราก์ท่านเมรคอบ เราได้ฝากนามบัตรไว้ให้ท่านเจ้าของบ้าน
 แล้วจนรถกลับมาเมืองหงตักทวง ๓ มาตงเวลา ๑๓ นาฬิกา เห็นอຍ
 พอใช้ ขากการหญิงพืดขอยศตายจน จึงตองจะออกจากเมือง
 นตวันท ๒๒

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ เวลา ๓๐ นาฬิกา ไปดูที่คริสเชย ไปเจอ
 เขากัดงทาบญวนเช่นคทโคตัก คือคนพระนามของพระเจ้าเอมเปรือ
 นโคตัก ๒ ซึ่งถูกพวกบอดเชอิกปลงพระชนม์ เขาใจว่าเป็นการ
 ทำบุญถวาย ด้วยพวกคริสเชยขาด (คือพวกที่หันพวกบอดเชอิก
 มาอยู่ท่นมาก) คนที่เขาไปทำบุญทงชายหญิงทงเด็กผู้ใหญ่ เขาไป
 หยอຍ ๆ มีคนทงวราย ตั้งเกตุเห็นผอพรททเป็นนผู้ค่นาคักยากกม
 หตายคน นึกถึงดาว เคยคตองพระเจ้าเอมเปรือพระองค์นั้น ซึ่งได้

เกียรติยศและให้ตั้งพระรูปไปประพาศณเมธเกิดมหาสงครามแล้ว จึง
 ให้เอาเงิน ๓๐๐ ฟรังก์ไปตั้งแกมมรรคนายก นอกวาทที่เป็นพระรถ
 ถึงพระเจ้าแผ่นดินที่ ๒ ท่านมรรคนายกมาขอใจ พุทกษัตริย์ได้
 ความว่าแก่เป็นมรรคดดีฝรั่งแล้ว ขอมาวันดี เกด ของที่แก่ เป็น
 ประธานกรรมการของสมาคม ซึ่งช่วยเตยงและหางานให้พดกชาว
 ฝรั่งที่ตกยาก แล้วยังตั้งตำรวจขึ้น ออกเงินช่วยเพิ่มขึ้นอีก ๒๐๐
 ฟรังก์ แต่อดขอใจแล้วตามมาตั้งถรถ เขาพวงเคยเห็นการพอ
 อย่างถรถครั่งตั้งนกายคนออกถนนแบบครั่งรถ เกยได้ขมเมงแต่
 ก็อวารีซึ่งเพลิงลวดเพราะนิก แต่ไม่ ใช้เครื่อง คมครี่ปรรถอม
 อย่างหนึ่งอย่าง ไคนอกจากเตียงคนประดานกน มาได้พังกเห็นว่า
 เพราะจับใจจริงอย่างเข่าอจ กระทบอเครื่องแต่งตัวและกรวยทศพร
 ของพวกบวรถดวงก็แปลดทรหรรกว่าโรมันคาโทลิก คงจัด ข้างใน
 ปรรถบด้ายไมเล็กงามมาก ออกจากวัดเตยไป ห้างขายหนังสือ
 ภาษาอังกฤษ แล้วยังซื้อ หนังสือใหม่ ๆ ที่ชอบใจ แล้วยัง กติบ มากิน
 กถางจันท ไร่เค็ด ให้ของต้นของคุณแก่คนมีชแชรซึ่งเขาใจ ได้ซื้อ
 เขียวคางจิง ๆ เวลาบ่าย ๓๖.๓๐ นาฬิกา ออกจาก ไร่เค็ดแต่คนคล
 ไปยังสถานีรถไฟ มองดีเอชบอดเองกับภรรยา แต่เขาชายลูก
 ดิมแดงพระมนวงที่ไปส่ง ท่านตำมภรรยาแต่คงความโอชเพดมรถ
 เวลาบ่าย ๓๖ นาฬิกาขึ้นรถไฟสีขาบ (Blue train) ออกจากเมืองนี้
 ครองไปปารีส คอมมิชชแชรขึ้นรถตามมาซึ่งด้วยความชอบพอจนถึง
 เมืองกานนจึงตกตบไป

๓๖.๓๐ นาฬิกา ออกจาก ไร่เค็ดแต่คนคล ไปยังสถานีรถไฟ มองดีเอชบอดเองกับภรรยา แต่เขาชายลูก

รถ "ตู้ขาม" เพราะรถทางขาม แต่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "รถนอน"
(Wagon Lit). เพราะมีแครกห้องนอนข้างคันกับรถล้อเบี่ยง ไม่รับ
คนโดยสารนอน จะเรียกจากรถสำหรับพวกเสื่อหรือที่นอน บันได
ต่างขาตเข้ากันจุด การเดินรถด้วย เพื่อรับคนโดยสารไปมาใน
ระหว่างเมือง (มีบนเบียง) ตามชายทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับปารีส
และลอนดอน แล่นเร็วและหยุดแต่จำเป็นกำหนดระยะเวลาของเขานม
ออกจากลอนดอนวันแรก ๑๓.๑๕ นาฬิกา ถึงเมืองซานเรโมในอาณา
เขตอิตาลี (ทาง ๓๘๕๐ กิโลเมตร) วันหลังเวลา ๑๓.๕๓ นาฬิกา
จากต้นที่ท่าของเดย์จัน ภายในห้องแต่งอย่างพิเศษ อะไรที่คนโดยสาร
จะพึงพอใจมีให้แทบทุกอย่าง เป็นคนความห้องให้อยู่แต่ห้อง
ละคน แต่ห้องมีห้องต่างหน้าให้ด้วย เครื่องกลไกต่าง ๆ สำหรับ
ทำให้ในห้องเย็นหรือร้อนเพียงไร สำหรับไฟอะไร แม้ที่สุดคนแต่ง
ไฟจะให้สว่างหรือมืดเพียงไร ถึงไม่มีผู้บอกอธิบายเรียนคนหนึ่งก็
ไม่ท้อ เครื่องปลูกเบาะเบาะหมอนและอาหารที่เสวยก็เป็นอย่างพิเศษ
ให้สัมพันธ์ที่เรียกค่าโดยสารแรงกว่ารถไฟสามัญ คนรับใช้ในรถพูด
ได้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสทุกคน รถด้วยเตรียมสำหรับ
รับคนโดยสาร ๘๐ คน แต่เวลานั้นเป็นนอกเทศกาลคนน้อย มาจันนั้นคน
โดยสารสัก ๓๐ คน เราจึงจัดรถให้พวกเรารถ ๑ มิให้ปะปนกับพวก
อื่น เติรรถหรือหาเช่นน้อยมเปิดองค์ค่าใช้จ่าย ได้ย่นกว่าแก่ก่อนเรา
เติร์แต่ในเวลานอกเทศกาล แต่เดี่ยวนั้นเติร์คดอดมี ในวันนี้มาเห็นจะไม่
สู้มีกำไร แต่ในเวลาเทศกาลนั้น เราว่าบางทีในวันหนึ่งต้องเพิ่ม
กระบวยรถขึ้นเติร์ถึงวันละ ๓ กระบวย

คืนศักราชที่ ๒๓ เวลาเช้า ๘.๕๐ นาฬิกา รถไฟถึงกรุงปารีส
 พระยาศรีธาดา อัครราชทูตกับข้าราชการสถานทูตทั้งไทยและฝรั่งมา
 คอยรับ นอกจากรัฐวิบูลยบาลฝรั่งเศสแห่งให้เจ้าพนักงานรับแขกเมือง
 ในกระทรวงการต่างประเทศมาต้อนรับในนามของรัฐบาลคน ๆ ยัง
 พวกที่มาพบในส่วนครัวอีกหลายคนคือ มองดีเชอมีตา ซึ่งเคยเป็น
 ราชทูตฝรั่งเศส อยู่ กรุงเทพฯ และ (หม่อม) ละครวัน ก็มีเครื่อง
 สະ โคนส์ถัม นายพลเรือตรีทอมสัน กับ ภรรยาและธิดา มีเครื่อง
 พัดเยียดซึ่งอยู่ในกระทรวงพระคลัง ๆ ก็มีใครอีกมารับหลายคนแต่
 จำไม่ได้ถ้วนหน้า ปราศัยแล้วอนรถมาสถานทูตสยาม ซึ่งกระทรวง
 การต่างประเทศในกรุงเทพฯ ตั้ง ราชทูตให้จัดเป็นที่ พวกเราพักทุก
 แห่งบนตามสถานทูต ที่เมืองปารีสบนระดต่างไม่แต่งฝนตก (พริ้ว ๆ
 อย่างฝนฝรั่ง) มาตักเตือนหนึ่งแล้ว วนกันยกยงคก แต่พโยไปไหนไปได้
 ดึงยใช้รถเปิด เวลาบ่ายพอกันกลางวันแล้วจึงไปเที่ยวหาของเครื่อง
 แต่งตัวและตัดเสื้อสำหรับใช้ไทยยุโรปซึ่ง ยิงบกพร้อมๆ ตั้งเกิดคูเมือง
 ปารีสงวามชนกว่าเมื่อมาคราวก่อน แต่ของสำคัญ ๆ ยังเป็นเครื่อง
 หมายอยู่อย่างเดิมทั้งนั้น แปลกคานาพิศวงแต่ที่มรภยพตเดียวใน
 ที่ต้องถนนมากมายเหลือเกิน น่ากลัวโดนกันตาย ถนนที่เมืองปารีสก็
 เป็นถนนกว้างใหญ่โดยมาก แต่ถนน รถเดินเป็น ๕ สายเรียบร้อย
 เด่มอ คนเดินเท้าจะหาโอกาสข้ามฟากถนนแต่ละครั้งเป็นแต่หมยาก
 เขา ทำกริ่งหมายเหมือน อย่าง ตะปัดให้คต ออก ถนน ได้เป็น ๒ แถว
 ตรงช่องสำหรับให้คนเดินข้ามเป็นแห่ง ๆ มีกรวดจอยตรงนั้น เมื่อใด
 ค้ารถเห็นคนจะข้ามคอยเป็นกตุ้ม ก็ยกมือห้ามให้รถหยุด ให้คนเดิน

ถ่าน เคี้ยวไปเพียงชั้นเกาะที่กลางถนนก็ควรดีให้เขาห้ามรถข้าง
 โฉนให้หยุดอีก จึงจะข้ามได้ดังฟาดถนนข้างโน้น เพราะเขาให้รถ
 เดินไปทางเดียวฟาดตรงทางมีให้ส่งกลิ่น อรรถเขาคิดแต่ความชำนาญ
 ของคนขับรถก็คิดหนักหนาแล้ว ถึงกระนั้นการไปมาในท้องถนนปารีส
 ทุกถนนจะใช้รถตาม เดินเท้าก็ตามลำบากกว่าแต่ก่อนมาก ได้
 ต้องหยุดยืนคอยข้างถนนครั้งหนึ่งแทบตาย เวลาเช้า ๒๐ นาทีพักยัง
 ไม่นิด กินอาหารที่ส่งกันหัด เมื่อกินเสร็จแล้วมีพวกหนึ่งถือพิมพ์
 มาขอถ่ายรูปว่าจะเอาไปลงหนังสือพิมพ์ในอันรุ่งขึ้น (ไปเปิดดูชื่อ
 หลุยส์ ฟอนด์ ๑)

จนแล้วที่ ๒๔ พวกของทปารีสทั้งไทยและฝรั่งกันแต่จวนรา
 จะมา มีใครมีใครรู้จักจะมาถึงอันไหน พอหนังสือพิมพ์ออกบอก
 ชาวต่างประเทศ ก็พากันมาหา หรือถามเวลาที่จะมาพบได้เมื่อใด
 เมื่อมาพบแล้วมักถามเรื่องตลกขบขันหลายราย เวลาที่เขียนจดใส่รถ
 คันน้อยดังทุกที ต้องยอมให้หนังสือครึ่งเล่มเป็นสมุดรายจวนนี้
 หมายถึง ๑)

ผู้ที่มาหาตั้งแต่วันที่ ๒๓ นั้น นางสาวเกตุดี ซึ่งเคยไปกรุงเทพฯ
 สองครั้ง และเป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์ของบิดา มาเชิญเลี้ยงน้ำชา
 เพื่อให้ดูพิพิธภัณฑ์นั้น ขอเชิญเลี้ยงถาวรกับพวกนักโบราณ
 ศาสตร์อีกวัน ๑

มีสเตอร์ คอเวลล์ ซึ่ง เคย เป็น เลขานุการ อยู่ สถานทูตสยาม ที่
 ปารีสครั้งพระยาสุรยานักตร คน ๑

มองดีเออเคอพรานชกบภรรยาและลูกสาว แกเคยเป็นราชทูต

10/03/2555

ฝรั่งเศสตั้งอยู่กรุงเทพฯ ในเวลาเมื่อไทยกับฝรั่งเศสยังเป็นอริกัน คน
และชอบกันด้วยความมาแต่ครั้งนั้น คน ๑

มองดีเออตาเฟฟปองคาสต์ Lafevre Pontalis เคยเป็นวิชา
ทุกฝรั่งเศสอยู่กรุงเทพฯ แต่รัชกาลที่ ๕ มาจนเมื่อหนีออกจาก
มหาตไทยด้วย คน ๑

คำศัพท์จารย์ Sylvain Levi ชัดเรื่องเดว ของมหาศยาตยภ
xon นิตวันมาหา

เมื่อจนก่อนได้ไปคิดเลือกร้าน มอคเมอว ซึ่งเปนเจ้าจ่านาของ
ไทย เพราะเขาได้เขียนจดหมายส่งมาตักใจที่สถานทูตตั้งแคร์ชาวใน
กึ่งถึงพมพเพือ ลอนดอนว่าคนครมา ว่าจะขอคิดเลือกเหมือนเมือ
ฉินมาครั้งก่อน ฉินนเวลา ๓๐ นาฬิกาไปคิดเลือกฟองเตรงที่ร้านปล
ซึ่งมีเกวยวดจางเค็งตั้ง ในการวัดเลือกผู้ชายให้ ตองท่าชด ๑ ราคา
แพงจน ไปกว่าร้านมอคเมอว ไม่เท่าใดนัก ห้างกิดเชื้อ ใน เมือง
ตอนตอนที่เป็นห้างสำคัญเช่นห้างปลกิด มอคเมอวกิด เดยจนมาตง
ร้านค้าชาในเมืองปารีสด้วย เมื่อรบตั้งแล้วตั้งราชการให้ไปคิดและ
เขยตเมืองตอนลอน เด็วจัดเดอมาให้ส่งถึงปารีสก็ได้ หรือไป
ส่งให้ที่เมืองไหนก็ได้ ที่เขาทำเช่นนั้นเพราะปารีสเป็นที่จ่านักคนผ่าน
ไปมาแต่จากตริก ที่ ทอชยากได้เลือกผายังกฤษแต่ไม่มเวลาที่จะขอ
มกหินไปคิดที่ร้านพวกฝรั่งเศส เขาจึงมาตงร้านค้าชาตักทาง ที่ตั้ง
ราชการ ไปให้คิดและเขยตเมืองตอนลอนนิน เขาเขยแรงว่าช่างและม
เขยตราชการของเขาจ่มกนอยเป็นแห่งใหญ่ที่ตอนตอน ถ้าจะมีช่าง
สำหรับคิดและเขยตทางหากที่ร้านค้าชาจจะทำคได้เท่าที่ตอนตอน

แต่การส่งไปทำที่ลอนดอนนั้นเป็นแค่เพียงเวลาสั้นๆ กับต้องเสีย
 ภาษีให้รัฐบาลฝรั่งเศส เมื่อส่งต่อมาให้ราคาแพงขึ้นเล็กน้อยเท่า
 นั้น ถึงเกิดอุบัติเหตุทางปลวกกัด ก็ต้องถามเขาต่อไปว่าเพราะ
 เหตุใดซึ่งถูกขังทำเพื่อมาสำหรับชายศึกเจ้าฝรั่งเศส แต่ฝรั่งเศส
 ขังทำเพื่อมาสำหรับผู้หญิงคุดดาอังกฤษ เขาบอกอธิบายว่า เพราะ
 ฝีมือของคนอังกฤษทำอะไรก็ไม่ใคร่ชอบหรือด้นเปลี่ยนแปลง เป็น
 แต่แก้ไขเล็กน้อยตามสมัย แต่แบบอย่างก็แบบหลักขงขนอยเดิมขอ
 ขอนพึงสังเกตได้เช่นแบบเสื้ออพนิงตรงเมื่อ ๕๐ ปีมาแล้วกับเคยจนก็
 ไม่เปลี่ยนแปลงแปลกกันอย่างไรก็ แต่ฝ่ายพวกชาวคอนติเนนคน
 เบื้องขง ชอบเปลี่ยนแปลง ได้แบบอังกฤษไปมักเอาไปแก้ไขตาม
 ใจรักให้คล้ายคลึงกันก็หายไปต่าง ๆ คนจึงนิยมเสื้อผ้าที่อังกฤษ
 ทำ แต่เครื่องแต่งตัวผู้หญิงนั้น เพราะผู้หญิงนิยมในการเปลี่ยนแปลง
 แบบอย่าง ความกคที่จะเปลี่ยนแปลง นิสัยอังกฤษผู้ฝรั่งเศสไม่ได้
 คนจึงนิยมเสื้อผู้หญิงของฝรั่งเศส ด้วยประการฉะนี้ ออกจากบ้าน
 ไปด้วย **ชาตอง** ที่แต่งรูปภาพและของผู้มีช่าง ซึ่งเป็นงาน
 ประจำ อยู่ในตึกซึ่งเรียกอาจังใหญ่สำหรับมีการแต่งพิพจน์
 วิชาการ มีรูปคล้ายกับรูปแบบอย่างปลอกสร้าง และรูปแกะสลักพิมพ์
 อยู่ช่นต่าง รูปเขียนอยู่ช่นบน มีของงานนาดีมากมายเหตุนี้จะ
 พรรณนา ได้ที่ราบ ในเวลาที่ขมา ว่าท่านพวกรวมการชาติของเป็น
 ร่างอย่างสมัยเก่า ไม่ใคร่ปลัดขยให้ของอย่างสมัยใหม่เข้าไปหัก
 แล่หลุดเขาไปได้บ้าง แต่ห้องรูปนั้นอยู่กว่า ๒ ชั่วโมง พักกัน
 ถัดจากนั้นก็ศาการเขามองอยู่นั้น แล้วดูรูปเขียนต่อไปอีก ๓ ชั่วโมง

จนเวลาเย็น และเดินไม่ไหวแล้ว จึง ขนรถไป ถิ่นนาชา ทภักดาการ ใน
 วนระ บัดเคอ บัดออบ ๓๗ นาทีจากจังกัดปัดถานทศ ฉันทัญญพนไป
 ทาเครื่องแต่งตัว ไม่ได้ไปช่วยในคอนถางฉน. ครนเจดาค่าไปกิน
 อาหาร ทภักดาการแห่ง ๑ ชื่อ Prunier (ถนัดทำหอยและกุ้งปัดดา)
 กินแล้วไปดตะลอมเตนรจวกท โรงฟอลเบอแยร์ ที่เรียกว่าโรงจกระ-
 บจนเตนเบนทานองเตยวากนหมัดทุกแห่งที่ ได้เห็นมา ครงกบทย
 เราเรียกว่าเตนงัดบดาก หรือเซนต์ ตเกเลนแคดมีขเมื่อแรกมี ฉนใน
 ปรงเทพ ๑ สัถ ๕๐ ปีมาแล้ว เรียกว่า "เตน ๑๒ ภาษา" คือการ
 เตนนรจกต เตนรจกต เตนชงชากต เตนกตกต ผูกเบนเรอง
 เตนรจกต อย่าง หนึ่งออกมามาเตนชกคว หนึ่งแตกเปลี่ยนเป็นเรองฉน
 กยไป มีคนตรทำในเวลาเตน และมีเวลาหยุดพัก ๓๐ นาที ต้อง
 ระยะเวลาบ้างระยะเวลาบ้างจนเที่ยงคืนเตก ญาติในกระบจนเตนอย่าง ๓
 กับในกระบจนทำฉนจากแตรฉายแสงไฟฟ้า ให้หรรษาเป็นแสงและสีต่างๆ
 ดยนออกอย่าง ๑ แต่ที่ โรงฟอลเบอแยร์ ซึ่งเราว่าเป็น โรงเฮลในกรุง
 ปรารธณ กระบจนเตนนี้แปลกกว่าที่เคยเห็นมาในเมือองยพฉนแต่เมืออง
 นฉ. ด้วยนางสะคอนมใครมีความอดสู บางทแห่งฉนงกระไปรง
 เตนเบนเฮงตงไป เห็นฉนไปดกปัดดาเปิดออยให้เห็นฉนจนหมัด
 หรือมีฉนบนแ่งตองปบคยอย่างหรรษาแต่ข้างหน้า ข้างหลังบัดทคว
 ฉายไฟให้เห็นเตนเบนเฮงตงไปจนถึงเท้า นชายหน้ากว่าน้ำต นยบน
 แบบถ่มยใหม่ แต่ก่อนมานางรจกตแ่งตองให้เห็นอย่างว่าเปิดออยกาย
 เหมือนเช่นพวกทเขาไปเตนตะลอมมาในกรุงเทพฯ ๑ เขาขอมใส่เสื้อ
 และกางเกงยัดทำให้เหมือนถ่มย นให้เห็นเนื้อจริง ๆ ทงตัว แต่ก

ไม่เห็นความน่าดูอย่างไร น่าเรียกว่านางเปลือยยิ่งกว่านางรำ แต่
มิได้เปลือยทุกตอนไป โดยมากเขาแต่งให้สวมหุหรพา ถ้าจะเปลือย
ก็เพียงเท่านั้นมาหาใครซักก็ให้ลงมาหาอก บางทีเปลือยทั้งเด็ก
น้อยไม่กล้าอดตัด ที่เมืองเขินจระเมืองนี้เด็กเปลือยแต่เพียงเท่านั้น

วันที่ ๒๕ จนที่กระทรวงมหาดการฝรั่งแต่งตั้งให้ข้าหลวงตรวจ
คน ๓ ชื่อ ชีเส้ Chessé ผู้เชี่ยวชาญการคิดปาล์ม และพูดภาษา
อังกฤษได้คล่องแคล่ว มาประจำที่รับพาเราเที่ยววัดถานที่และ
การต่าง ๆ ตามหมายสั่งของกระทรวงต่างประเทศฝรั่ง ท่านผู้นี้มี
ตำแหน่งเป็นเลขานุการในกรมการเจ้าพระยาพลกอบอเมริกันที่กอง
ศึกษาในประเทศฝรั่ง และเป็นผู้รักษากรมการบ้านชาวนาน
จริง การถึงอะไรบอกอธิบายได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง ทั้งรู้จักพวกนาย
ช่างและนักปราชญ์ต่าง ๆ กว้างขวาง เราจะปรารภนายอื่นให้คนแถว
คำให้ใคร่สนใจทุกอย่ง ได้ขอกรียแก่จัดการหาเที่ยวเดินไป เป็น
ประโยชน์มาก

เวลา ๑๑ นกัทึกา ไปดูที่เมืองปาร์ต คือตลาดนัดของหลินคำ
ซึ่งมีวัน ๑๕ วัน (เป็นวันทั้ง ๑๕ แต่เขาได้เริ่มจัดมา โดยนว่าเมือง
โตปซกในเขตรมนัคคมีรณก่อน ซึ่งถูกยกเขาอย่างไปจัดเมื่อ ๓ ปี
มาแล้ว เช่นเดียวกับฝรั่ง) ที่นั่นของเที่ยวกับงานระคุหนางของ
แต่เขาคิดโดยวางหลักฐาน เพื่อประโยชน์เศรษฐกิจของชาติเป็น
สำคัญ ก็คิดว่าใครคิดทำดินสออย่างใดให้ดีขึ้นหรือแปลกกว่าคนอื่น
ก็มาเขารานออกสินค้าของตน แต่ไม่ขายย่อยแก่ผู้ไปขายแต่แก่ผู้
จะรับซื้อคราวละมาก ๆ เขาไปจำหน่ายย่อยสามวัน ถึงวันคนดู

ใครจะเขาไปดองซอกคิว บริเวณของดินคากวางฮวงใหญ่โต
 มาก จะเดินให้ท้อในจวนเดียวเห็นอะไรก็ได้ คิดเป็นท่อนๆ ตาม
 ประเภทสินค้า เช่นเครื่องไฟฟ้า เครื่องแต่งเรือน เครื่องแต่งตัว
 เครื่องเล่น ต่างก็อยู่เป็นหมู่ๆ กัน มีคนคอยแสดงคุณวิเศษของ
 สินค้าและแจกกระดาษ บัตรชื่อ และตำแหน่งแห่งที่ ของสินค้าทุกร้านไป
 จนรับไม่ไหว จวนนั้นบนถนนอากาศยว้างงานมีคนไปตมามากมายเหลือเกิน
 พวกเราไปตมเมื่อก่อนเป็นเจ้าพนักงานบ้านราชการมาพักเบียดคนจน
 ไม่ไหว ตมมาคนก็ จึงขอผลัดวางจวนจะไปตมอีก

เวลาบ่ายไปบ้านมืองลีเอออง โบตข้างทอง ซึ่งมีชายเลี้ยงคน ๑

อายุจะยังไม่ถึง ๕๐ แต่เป็นร่างทองอย่างพอสั่นสะท้านถึง
 ๓ ชั่วโมง ดึงความมืดและฝัน มีความสามารถทั้งแคลคูลัสและเขียน
 แบบอย่างทั้งแกะพิมพ์เหล็ก (เช่นทำเหรียญต่างๆ) และทำรูปพระพุทธรูป
 มีห้องทำงานอยู่ในเรือนของคนแต่ละทำเอง กับลูกมืออีกคน ๑ เท่านั้น
 แถบตมว่าช่างเช่นแกเป็นช่างอย่างโบราณ เคยวนตัวยุไปเสียมาก
 แล้ว แต่ตมเกิดตมขี้เสียดซึ่งป้และบดมาได้ มาและได้พยายามฝึก
 ล้อจนแก่ได้ จึงได้คงทำอยู่ตามคดโบราณ ช่างทุกจวนหมักชอบประ
 จวบจนข้อ เห็นคนนิยมเพชรน้อยอย่างไรก็ทำอย่างนั้น ตั้งแต่ไหนชอ
 มากได้กำไรมากเป็นประมาณ ล้อของแก ๆ คิดเห็นงามอย่างไร
 แลกทอย่างนั้น จะมีใครชอหรือไม่ชอกตามไม่เป็นข้อสำคัญ ตาม
 ความคิดของแกเห็นจาของททาคามเพชรนั้น เมื่อเพชรนั้นเปลี่ยน
 ไปเป็นอย่างอื่นของหนักตาย ต้องยุบทำตามเพชรที่ใหม่ แต่ของแก

10.03.2565

เพราะไม่ถือเฟ้อขึ้น ทาแต่อกมชวคชอยเต็มอ ถ้ามจวของทแก่ทานน
 แกขายแก่คนจำพวกไหน แกบอกว่ามีที่ ชอบ มักจะเป็นพวกที่ชอบ
 ความคิดและฝีมือของแก หรือถ้าว่าอีกอย่างหนึ่งก็อยู่ในพวกที่รู้จัก
 แกก็เป็นผู้ชอบ ถ้าแกมาคิดเองทำเอง โดยดำฟังคิดเช่นนี้ ไม่นึกแรง
 มากหรือ แกตอบว่าหนักแรงมาก บางทีก็มีความตามาก (เห็นจะ
 หมายความว่า มีเจตนาคิดคิดตั้งบ้างในเจตนาของคนอื่นไม่ได้) แต่
 เพราะความมกรวชชาของตระกูลคงทำอยู่ เจตนาของคนอื่นอย่าพึ่งไป
 ๒ ชอบ ตั้งใจว่าจะสั่งพวชชาให้ทาสืบสกุลเป็นชาติต่อไป แก
 เขาของทแก่ทำออกมาให้คิดหลายตั้ง ชอบเหรียญชัยสงครามของแก
 เหรียญ ๓ ตาน ๓ ทำเป็นศัรชนะนางชัยใส่พวงมาตา แค้นนางชยนั้น
 ทำให้เห็นเศร้า (อธิบายว่าถึงชนะก็จริง แต่ไม่ยินดี) อีกตาน ๓
 ทำ หมวก กับ เครื่อง แต่ง ตัว ทหาร กอง อยู่ กับพณแผ่นดินตรงที่ฝังศพ
 (อธิบายเหตุไม่ยินดีที่มชัยเพราะคนตายมากนัก) ศษออกไม่ถึงพณ
 เหรียญทำเป็นรัศมีมอatikข้อย (อธิบายความหวังใจว่าจะไม่เป็น
 เช่นนั้นอีก) เราชอบใจชมความคิด แกก็ให้เป็นที่ระลึกเหรียญ ๓
 บอกว่ามีที่ ชอบความคิดของแกมีไม่สู้มากนัก ส่วนเครื่องรูปพรรณ
 ที่แกคิดทำนั้นดูอยู่ข้างแปลกออกนอกเรื่องของที่ท้าวขายกันเป็นสามัญ
 มันไปคล้ายกับของไทยแต่โบราณ จึงนึกให้มองซิเขยอ โบดี กับ
 มารดาและภรรยาของเขา มากินกลางวันที่ตั้งถานทุก จะให้คิดเครื่อง
 ทงของไทยอย่างโบราณที่เจ้าหญิงเอามาแต่งตัวคราวนั้น ต่างก็ยินดี
 รับเชิญ

มากินด้วย ครั้นเวลาบ่าย ๓ นาฬิกา ไปกินข้าวมื้อค่ำที่ Getty
ซึ่งเคยไปกรุงเทพฯ ต้องครึ่ง และมัพพชกัณห์ของตนเอง แก่ชอน
เจ้าหญิงเวสต์เซย์ลูกแกรนด์ดัชเชสเคอเรนทร์องเอมเปอร์กับเจ้าชาย
ส้ามี่ และศาสตราจารย์ ชอนเวงเตอ์ มากินด้วย ให้พบปะกันเคย
กัน เวลาพักผ่อนอาหารแล้วไปดูละครคอนออปราราพวงเวสต์เซย์เล่นที่ โรง
เฮลเซ

วันที่ ๒๐ ไปดูแฟร์ (งานระดมเงิน) ของปารีสซำฮัก วันน
คนไม่แน่น ท่านผู้อำนวยการมาจับและแต่งให้เจ้าพนักงานทวิภาษา
อังกฤษพาเที่ยวดู ตั้งเกศตของที่คิดประดิษฐ์ทำในปัจจุบัณหันไป
ทางแบบสมัยใหม่ เป็นพ่น ทั้งเครื่องใช้และเครื่องแต่ง กำมิใช้
รูปภาพแสดงถึงงามดี แต่รูปภาพสมัยใหม่ ตาเรายังไม่เห็นงามที่
ตรงไหน กลับมากินกลางวันกับพวก มอนดีเออวิไบค ซำงทอง ที่
สถานทูต ได้ให้ดูเครื่องประดับฝีมือไทยพากันชมและชอบมาก
เวลาบ่าย ๓ นาฬิกา ไปดูโรงละครอนสมัยใหม่ ชื่ออำบิกเคน เป็น
ของบารอน รอทไฮสไตน์ มหาเศรษฐี ลงทุนถึงยี่สิบหกล้านแฟรงก์
สร้างขึ้นมาเมื่อไม่ชำนัก ท่านผู้อำนวยการมาพาด แบบอย่าง
สร้างเป็น สมัยใหม่แท้ คือ จะ หนีแบบโรงละครอนสมัยเก่าได้ เพียง
เท่าใดเป็นหนีหมดทุกอย่าง แต่ให้อวดได้ว่าดีกว่าอย่างเก่า เป็น
ต้นจากกระบวรบันและจำหลักตลอดตายเด็กหมด ทำเกลี้ยงๆแต่ระบาย
สีให้เข้ากับฉายแสงไฟฟ้าประกอบให้เห็นงาม ที่คนนั่งดูก็ให้เห็น
ละครอนได้สนิททุกชั้น ขอนเขาบอกอธิบายว่า โรงละครอนสมัยเก่า
หนักแต่ทพวงเครื่องรู้นั่ง ทั้งจะดูละครอนและดูกันเอง ถ้าคนจน

ก็มีใครเห็น ในโรงละครสมัยใหม่เขาคิดจะให้โรงละครเป็นด้ากัฏ
 ในปรารภนวาระใหม่ก็สำหรับคนของตัวเอง ตั้งขึ้น ยิ่งดีกว่าโรง
 ละครสมัยเก่า เช่น โรงอوبرาใหญ่ของรัฐบาลเป็นต้นอีกอย่าง ๑
 ที่ใช้แรงไฟฟ้าในกัฏเพลง คงแค่เปลี่ยนฉาก และฉายแสงให้เห็น
 เป็นเมฆหมอกเป็นต้น มีเครื่องใช้แรงคนเท่าไดนัก นำพิฆ้องแต่ห้อง
 ยี่สิบคนไฟฟ้าซึ่งขยขวางมาทในโรงละคร มีกลไก เครื่องเปิดมิด
 ไฟฟ้าในโรงละครด้วยอันยรยบพิฆ้องนั้น ผู้บังคับกับดกมีอีกคน ๑
 หรือ สองคน อาจจะใช้กำลังด้วยไฟฟ้าได้พอ ทงนอก และภายใน โรง
 ละครคน แต่คงจะต้องเวียนนานคงบักว่ากระทำได้

ที่ในโรงละครนั้นคนรวมกันเข้า มีห้องแสดงรูปภาพสมัยใหม่
 ยี่สิบห้อง ๑ ถ้าดูรูปภาพแสดงซึ่งอะไรเขาไปก็ ทานผู้พามออกความ
 เห็นแตกต่างกันเองคงแตกคนเขาในท้อง ทานคนหนึ่งบอกว่ามี
 แดทามคนที่ต้องบอกว่ามีเกิดยี่สิบ คนเหมือนคนจะตองใจเราอาจจะ
 เห็นอย่างไร จึงตอบเขาว่าความรูของเรายังไม่พอที่จะดู ให้เห็นงาม
 ใดของถวมถึงราคารูปแผ่นหนัง ซึ่งเห็นยิ่งกว่าเพื่อน เขาบอก
 ว่าคงต้องเห็นเฟรงกตอยมูเขียนลายแล้ว คิดไม่เห็นว่ามีใครจะชย จึง
 พดกับเขาตยไป ว่าที่คงขางผู้เขียนควรพิจารณาภาพของคน เห็น
 ด้กเท่าหนึ่งเท่าไดนพจะเขาได้ไ้ เพราะใครเขียนก็ขมกตย
 ของคนใด แคผู้เป็นเจ้าของเงินนจะเดชกชชรูปใหม่ ๆ ก็ไ้ หากใด
 จึงยอมเสียเงินมากมายชชรูปอย่างนั้นงคิดไม่เห็น เขาบอกชชบาย
 ว่าชชรูปการ ปากหนซึ่งนานราคาจะแพงขึ้น รูปที่ชชคนหนึ่งเขียน
 ในเดือนเมษยไม่มีชชเห็นราคาเฟรยบอว่า ๑๐๐ บาท คอยมาชช

10/03/56

คนหนุ่มชิวเตียง เป็นคนต่ำคณูชน ปรากฏฝีมือช่างคนมรคาทอลิก
 หนึ่ง เมื่อช่วงคนนค้ายเตียงแดง ราคาสภาพทศวรรษ ไปถึง
 ๓๐,๐๐๐ บาท ยิ่งนามไปราคาฝีมือช่างคนทศวรรษไปอีก เพราะ
 เป็นของหายากยิ่งนัก การที่ซื้อรูปภาพของชาวฝิ่นคางหมอม
 ก็น่าเหมือนของฝากเงิน ในขนาดนี้ คือไปเมื่อคนเข่งหรือตก
 หลานจะขายยอมได้ราคาแพงเป็นที่ไร่มากกว่าได้ดอกเบี้ยฝากเงิน
 ในขนาดนี้ ผู้ที่พรพยขงมกซื้อรูปภาพต่างๆ ได้ การที่ซื้อรูปภาพ
 สมัยใหม่ก็ทำให้ได้ราคาแพงๆ ถัดลงเข่งรวมที่ขงมกซื้อรูปภาพ
 ขยายในภายหลัง ฟังขงมกก็ขบคิด แต่เห็นว่ามีเสียงกับขย
 เหมือนกัน ถ้าภาชนะคนซื้อรูปภาพสมัยใหม่ก็คงต้องขงมก

ออกจากโรงละครคนมกเคย ไปดูโรงงานของช่างไม้ ชิว
 มงส์เอกรกตอก ซึ่งเป็นช่างฝีมือชิวเตียงอยู่ในเขตตำบล ๓ มอริส
 เขยงกลดลงคนเป็นชาวมณฑลปรคาน เดิมเป็นคนเห็นเรือ ไม่ใ้
 ศึกษาวชาเมืองคนเหมือนมอริส หากมอริสได้ขงในการช่าง แต่ขง
 มกปรากฏว่าเป็นผู้มีความคิดตรงมอริส ขงมกเป็นอันคนมา จนถึง
 รัฐมนตรีคนแรก ขอมอริสจึงให้ขงมกตั้งคนตั้งกรรมเป็นหลายแห่ง
 ถึงเกล็ดของทศกาศเจ็ดไปขงมกใหม่ แต่ไม่ถนัดขงมก ความ
 คิดขงมกในเรื่องคนตั้งคนนั้น แกเห็นจากการที่ขงมกประหารบุคคล
 เช่นเมฆพนายทองม หรือเตียงไม่เพียงขงมก เพราะคนทางหลาย
 คนก็ได้รับทุกขภัยหรือได้เป็นทวดให้ ได้ขงมกขงมก กขงมก
 ขงมกให้จับใจคน เป็นต่ำคณูขงมกขงมกอะไรก็ได้ เหมือนขงมก
 ขงมกตั้งกรรม ซึ่งเขาทำให้แก่ทศกาศเมืองปรคาน แต่ไม่เลือกหา

10.03.2566

ใต้ตาแก่คนหนึ่ง ซึ่งตกหลานตายในสงครามมากกว่าผู้อื่น เธอมา
เป็นแบบท้าวปตาแก่คนนั้นยืนส่งตืดโคโรกเป็นอนึ่งวริยสงคราม ดัง
นเป็นคน แก่เป็นทงข้างบนข้างเขียนและแกะพิมพ์อยู่ในจำพวกช่าง
ทำแต่ตามใจคน ดังข้างทองที่ใต้พรรณนามาแล้ว

วันอังคารที่ ๒๗ เขาไปตพบพิภพณที่สถาน จเมศ ซึ่งเก็บของ
โบราณ ทางประเทศอินเดีย ผู้จัดการมารับ และพาตพบพิภพณที่
สถาน เคยมาคราวก่อนกาลังแรกตั้ง มองตเฮอร์จเมศตั้ง
เจ้าของนำพาตของ เดียวนเจ้าของชายวิธูมาตรับเป็นพิภพณที่
สถานของชาติหนึ่ง ได้ตกลงกับผู้จัดการ ในเรื่องแตกเป็ดยนของ
เหล็กกับพิภพณที่สถานสำหรับพระนคร ในกรุงเทพฯ ค้างฝ่ายจะ
ฉายรูปของเหล็กตั้งให้กัน แล้วตเฮอร์และตเฮอร์กันความคองการ แล้ว
ไปกินถางวันกับมิชเกตต์ วันนั้นตเฮอร์พวงนักปราชญ์คนสำคัญใน
ทวงโบราณคดีฝ่ายอินเดียออกมาให้รู้จักหลายคน เวลาบ่าย ๓๕
นาฬิกาไปสถานทูตเดนมาร์กเผ่าเจ้าวิชชทายาทเดนมาร์ก ซึ่งได้ตั้งมา
ทำพิภพถกฤษส์มาคมสถานของพวกชาวเดนมาร์กในปารีส โดยฐาน
คืนเคยกันมาแต่อย่างสันถลันมดี ออกจากสถานทูตเดนมาร์กเห็น
ยังฉัน (หญิงพิศัยยังเจ็บไปไหนไม่ได้) จึงพาหญิงพนไปขึ้น หอสูง
ของ ไฮเฟต ยังคงอย่างเดิมเช่นฉันเห็น ๕๐ ปีมาแล้วหมคทุกอย่าง
จนคนคัตรูปด้วยกระดาษดำ ซึ่งใครชนหอดต้องรู้จักและมักจำงให้คัต
โดยมาก เวลาจะไปคออประราที่โรงหอดง มีคนตแน่นเต็มโรง แต่
ตั้งนพวกเรานนทานประธานาธิบดีประเทศฝรั่งเศสล้มแกใจอนุญาตให้
นั่งดู ในบ็อกส์สำหรับประธานาธิบดี (แต่เราก็กกลายเป็นจตุลให้คนดู

กับตระคอนด้วยอีกอย่างหนึ่ง) หาไม้จะหาตัดไม่ได้ ในถนน ตระคอน
 เต็มรอบปราสาทของวากเนอร์เซอร์มัน เว็ลลิงดอร์ เวลดาเมื่อบัดนั้น
 เป็ดยนดาก ทวนเจ้ากรรมขอประมาหาหาและพาเที่ยวดูโรงตระคอนนั้น
 ทางหน้าโรงตระในโรง จนได้ไปเสียดังคำสัตว์เจริญแก่พระเอกนาง
 เอกตั้งในห้องที่เขาแต่งตัว เป็นอันได้ตัดทั่วถึงทั้งโรงตระคอน ตั้งเกิด
 โรงขอประมาหลวงอยู่ข้างคร่ำคร่ำไทรมไปกล่าวเมื่อเห็นครั้งแรก เขา
 จงเพราะเป็นเวลาที่เศรษฐกิจฝืดเคือง รัฐบาลต้องประหยัดเงินจ่าย
 ต้องลดเงินบำรุงตั้งเป็นเช่นนั้น

วันพุธที่ ๒๗ พฤษภาคม เวลาเข้าไปดูพิพิธภัณฑ์สถาน โรงแดง
 เป็นที่เก็บรูปภาพของช่างปั้นแกะสลักหนังชื่อโรงแดง ช่างปั้นคนนั้นทำ
 พนัยกรรม โอนบ้านของตน (เป็นบ้านโบราณมีโรงส้วมอยู่ด้วย) ซึ่ง
 ซอยไว้ด้วยโรงทำถ้ำกร ให้แก่บ้านเมือง รัฐบาลจึงให้จัดเป็น
 พิพิธภัณฑ์สถานเพื่อรักษาเกียรติยศของช่างคนนั้น ผู้จัดการพิช
 ภัณฑ์สถานมาคอยรับและพาดู อภินิหารของโรงแดงนั้น ได้เมื่อ
 ยี่สิบห้าปีมาแล้วทำตามกระบวนอย่างเก่าฝีมือดีพอใช้อยู่แต่ มา
 คิดยกเลิกไปเป็นกระบวนอันเมื่อภายหลัง โดยประสงค์ให้จับใจ
 คนเป็นสำคัญ ไม่เอาแต่ความที่นิยมกันมาว่าเป็น คนดี ทำรูปนาง
 เป็ดอยู่ชั้น แล้วค่อยหัวและแขนขาทั้งซ้าย ขวาไว้แต่พอพอดีมือให้ดู
 เพียงเท่านั้นให้เห็นงาม อีกรูป ๑ ทำแต่เป็นมือให้ดูการปมมนุษย์ไว้
 ให้เขาใจความมนุษย์ทั้งหลายยอมขย ในมือพระเป็นเจ้า. ฝีมือแต่ดี
 จริง ๆ เป็นแต่ความคิดแปลกไปจากแบบแผนที่นิยมกันอยู่ ไม้ดีมีข
 นน ก็ต้องถูกตัดเสียจนขอเอาอยู่คราวหนึ่ง แต่ถูกตัดยอมมอบมือถึง

ยกเป็นหม้อครัว คน ๓ ออกจากนั้นไปแหวะข้อหนึ่งลือที่ร้านฉันทเขนด
 ัน หาดหนึ่งลือที่ชอบใจได้ดังดวลดมาก กัดมันมากก็ถางฉันทเขนด
 ทศ พระองค์สาคทศยกกับหม่อมและเซอเซอชิดทอมตัน (ครุณักัดัน)
 ผู้จัดการพรภณศ โรแดง นายสะโตนกับภรรยา (หม่อมครุทรีน)
 มากินด้วย เสดาบายไปตโรงทำเนิงนายของบรัชโกมของศ เขา
 พาให้ดหมลทลอย่าง วิษทำหนิงนายเป็นข่างไร ได้เคยฮ่านในเนิง
 ดับบางแต่ดี เมื่อมาเห็นศจวงจิงใจได้ซัด ว่าทำยากด่าปากเพียง
 ไล เวदानักาดงนิยมทาหนิงพูด เขาเลยเชิญให้เราพูดเขาจะนาย
 รูปให้ดี เพื่อเขาไปพูดให้เขาขายได้ความรั อักอย่าง ๓ ว่าพูด
 คัจหนิงนน ถ้าปากด้วย เรืองวธนไฟฟ้าทนายตั้งส่างขยรชบดงมิใช่
 เดนทีเดียว อย่างเราแม่เป็นชาวเมืองร้อนจะทนสัจกรงชวไมงกเห็น
 จะไม่ไหว การที่นายหนิงนนแค้นยาก ได้เห็นเขาขายเรื่อง ๑ กาดัง
 คนนงพวงร้องเพลงในภคศศการอนหนิง บอกด่าภาพตรงนหนิงจวง
 จะขายเพียงสัก ๕ นาที แต่ขายมาวหนิงแต่ด้วยไม่ด่าเรัจ เขาขอ
 ให้เรากลับไปอีกครัง ๑ ในวันเสาร์ จะให้ดหนิงเราพูดที่เขาขายไว้
 เดง คำเชิญ คำสัจตราจารย์ เดง กับ คำสัจตราจารย์ ฟุเซต นักปราชญ์
 ไบราณคตคนด้าคัมมาเดยง.

เมืองปาวีดี ประเทศฝรั่งเศ็ด

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

ถึง หลุยงเลอลู

เมื่อพ่อจรมาม ผู้ขอหลายคน ว่าให้พ่อ แต่ง หนิงดีอ เสาเวืองมา

ยุโรป เหมือนอย่างเมื่อแต่งงานราชเมือครั้งไปนครวัด แต่นักไม่ออก
 จ่าจะแต่งอย่างไร เพราะสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทรงพรรณนา
 ไว้ในหนังสือโกตบ้านเลี้ยหมตแล้ว พอจะพรรณนาซากจืด และ
 จำนวนของพอกสัตว์นั้นไม่ได้ จึงเป็นแต่เขียนจดหมายเล่าระยะทาง
 ให้เรือฟัง ฉบับแรกได้บอกให้นายเดชะถือไปถึงเรือจากเกาะหมาก
 แล้วได้เขียนส่งต่อมาอีก ๒-๓ ฉบับ ครั้นมาถึงยุโรปคงแก่เรียนบท
 เยนัว อ่านหนังสือโกตบ้านเลี้ยหมต ได้ความจำมีทหลายแห่งและมีกิจ
 การหลายอย่าง ที่สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมิได้ทรงพรรณนาไว้ใน
 หนังสือโกตบ้าน เลี้ยหมต จึ่งคิดว่าจะแต่งนิราศยุโรปอีกเรื่อง ๑ ให้แปลกับ
 หนังสือโกตบ้าน เลี้ยหมต จะเอาหนังสือที่เขียนถึงเรือนนั้นเป็นโครง แต่ต้อง
 เขียนขยายให้ยาวออกไป ทำให้จำเป็นต้องส่งถึงเรือเข้าไป เพราะหา
 เวลาเขียนไม่ได้โดยยาก คงแต่เช่าตลตจนถึงเวลาเย็นไม่มีเวลาหยุด
 พัก มีเวลาเขียนหนังสือแค่ตอนคนนอนจนถึงเช้า ๑๐ นาทีทุกครึ่ง ซึ่ง
 เริ่มทำการตาม ไปรแกรมถึงวันละ ๓ พัก เช้าพัก ๑ บ่ายพัก ๑ ค่ำพัก
 พัก ๑ เวลาจะนอนถ่วงวันก็ไม่มี แต่ได้รู้เห็นมาก เพราะไปถึง
 ไทน์รัฐบาดเขาเออเพอทุกแห่ง จะปรารภอย่างไรดีเหมือนจะได้
 หมดทุกอย่าง ยิ่งข้ามพอกทศนเคยชอบพอเชิญเลี้ยงดูจนรับไม่ไหว
 เต็มได้กำหนดว่าจะไปจากปารีสวันที่ ๕ มิถุนายน ราชการต่างๆ ที่
 จะต้องทำมากเกินเวลา ถึงต้องขยายจนอยู่ปารีสออกไปอีก ๓ วัน
 จะไปลอนดอนต่อวันที่ ๘ มิถุนายน

หญิงพลอยทิวเมของนสินนหายเจบแล้ว เมื่องานนี้โตออก

ไปซื้อรถเหี่ยวเดิน แต่ว่ายังเพื่อยเพราะอยุ่แต่ในทันอนมาเลย ถอดมา
 ๑๐ เจ้าหญิงพูนนันทบยดี ไปดูที่ตึกสำคัญไปกับพ่อ แต่ไม่
 ตึกสำคัญเธอไประของเธอตางหาก คือไปทำเครื่องแต่งตัวเป็น
 คิม ออกจะหลงพอดผู้หญิงทำเครื่องแต่งตัวเหมือนกับหญิงพลียหลง
 นางพยาบาลฝรั่ง ได้ไปดูโรงละครอนท่งข้างนอกข้างใน และได้ไป
 ดูโรงทำหนังฉาย ถูกเขาขอลายด้วยได้เข้าไปที่ใส่พศแล้ว บ่นถึง
 เซลไม่ขาดวัน หวังใจว่า จะมีความรู้รับนายอยู่ด้วยกันทุกคน.

(พระนาม) ดำรงราชานุภาพ.

จนพฤษศยปี ๒๕ เป็นวันกษัตริย์ แอสเซนชัน (พระเยซู
 ขึ้นสวรรค์) เขาหยุดงานและไปพักผ่อน จะไปห้างหรือที่ไหนดี
 นึกอยากฟัง ทำนองสวด ของพวก ศฤศตังนิกายคณิน ออก ชัก ลัก ครอง
 หนึ่ง จึงไปที่วัดคริสต์เซย์ในปารีส แต่คนแน่นและเพิ่มเติมเข้าไปเต็ม
 จะฟังอยู่ข้างหน้าจะไปยังนกดที่พวกทเขาเป็นศฤศตัง จึงกลับ ออกมา
 เลยไปดูการแสดงพฤษศยชาติเขาเป็นประจำปี คือ ขอดต้นไม้ดอก
 ต่างๆ และอดเครื่องแต่งเครื่องทำสวนต่าง ๆ เมื่อกลับออกมา
 เวลายังมีใจจะไปห้าง ซึ่งจริงๆ ได้บังคับคดคังกล่าวกัน เห็นจะ
 เป็น เพราะ ในปัจจุบันชาวเมืองนี้เต็มใจ ในการหาทรัพย์ ยังก่อให้
 พระสวดมนต์เสีย โดยมาก ปลาดอยู่ ที่นั่นมาปารีสคราวนี้ ไม่นึก
 อยากไปเที่ยวห้างชายของเหมือนเมื่อมาคราวก่อน เมื่อผ่านร้านแสดง
 ของที่ชาย มันพวาคาไปหมด เห็นจะ เป็นเพราะเหตุที่รถยนต์ใน
 ที่องถนนมีตัวส่งกันมากนัก จะไปแะเวียนที่ไหนก็ไม่สะดวก แม้

แต่ตรงไปตรงมาก็ต้องหยุดครึ่งทางไป และต้องอ้อมค้อมไปตามซ้าย
 ก้นที่เขามักขับให้รถเดินเพื่อไม่ให้รถสวนกัน เมื่อรถถึงเราลงแล้ว
 ก็ต้องถกโตให้ไปจอดตามทางซึ่งเขากำหนดให้รถคอย เขากลับออกมา
 มาต้องยืนคอยกว่าจะตามรถมาได้แฉ่นยาก จึงเกิดเบียด แต่คิดลูก
 ด้ไปอย่างหนึ่ง หากไม่ก็จะเบียดถึงถนน เวลาดำรงฉันทมของดีเฮอเด-
 แพลฟองตาดิก ซึ่งเคยเป็นราชทูตฝรั่งเศสในกรุงเทพฯ เชิญไปเลี้ยง
 กตางค์ที่สโมสรสัมพันธมิตร เชิญพวกนักปราชญ์นักปราชญ์ของเขา
 มาให้พบหลายคน ลูกชายของมอญดีเฮอเดแพลฟองตาดิกเป็น
 กรรมการอยู่ในบริษัททำรถยนต์เรโนลต์ ภูเรือรถ "ตราจักร"
 ของคุณที่สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงขอให้พระราชทาน บดกล่า
 มัวรปลายได้ครอบขวดอยู่ที่สำนักงานของบริษัท สโมสรหลายสิ่ง
 ความมั่นคงเช่นเมื่อเวลาดังกล่าว สำหรับพวกต่างชาติเป็นสัมพันธ
 มิตรอันมาอยู่ในปารีสประชุมกันและเลี้ยงกันได้ ศัตรูด้านชอบกันของ
 บารอนรอทไฮต์ มหาเศรษฐี ซึ่งยอมขายให้ราคาถูกเพียงเจ้า ตาน
 แฟรงก์ มัททสกแดดส์จน เมื่อเสร็จสงครามแดงยังคงคอยมาด้วยเห็น
 เป็นประโยชน์ในทางเชื่อมไมตรี จึงเป็นทนายผู้มอบนาคาศึกคิดต่าง
 ประเทศแห่ง ๑ เวลามีภัยเปิด โรงทำหนังสือพิมพ์กาโร ซึ่งมีชื่อ
 เสียงในทางวรรณคดี พวกท่านผู้อ่านอย่ากริ้วกับและพวกดีชั่ว
 ทุกอย่าง ดังแต่เรียงตัวพิมพ์จนกระทั่งพิมพ์สำเร็จจึงออกไปขาย
 บอกว่าฉันไปอนัน พอดีเขาด้วยเขา ถ้าถึง จะพิมพ์รูป และเล่าเรื่อง
 ประจักษ์ของฉันทใหม่หาชนทราบในอนัน. โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์
 ๒ อย่าง คือหนังสือพิมพ์กาโร ออกวางฉันทสำหรับพวกที่ได้อ่านเรียน

อ่าน ราคาแผ่นละ ๕๐ ของคัมภีร์อย่าง ๑ กับหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์
 ของประชาชน ออกรายพิมพ์สำหรับราษฎรอ่าน ข่ายราคาเพียงแผ่น
 ละ ๑ ของคัมภีร์อย่าง ๓ หนังสือพิมพ์ทุกสัปดาห์ข้างหลังว่าเป็นของพวก
 ทöchler เขาก็มักเพื่อจะ ล้อความร ในพตเมือง มิให้ หลงเชื่อ ค่ายัง
 ของพวก เข้เขี้ยตติ ก็พิมพ์ลงคนละ ๓,๐๐๐,๐๐๐ นิธิบับ แดร์ซาบ
 ราคาถูกยิ่งกว่าหนังสือพิมพ์อื่นทงน พวกหนังสือพิมพ์นึ่งเกียร
 ติหนังสือพิมพ์แพนแยงซาบ พวกนึ่งไปพตทกตั้งวานชายหนังสือพิมพ์
 ตามถนน ว่าถ้าใครขายหนังสือจะไม่ให้ขายหนังสือของคน หนังสือ
 ึ่งพิมพ์สหาย ของประชาชนคงจคิดพทงานขายของตนเอง ขย
 ข้างเบ็ดซึ่งคาใช้จาย นัยจายไม่ได้กาไรเท่าใดนค เจ้าของหนังสือ
 พิมพ์กาไรจติการสังเคราะห์ข้างเขยนตงยอกอยาง ๑ ด้วยยอมให้
 ใช้ห้องศกททาถารของเขาข้างรวมถนนเบทของครปเขยน แดร์มนาย
 ข้างคน ๓ อานฉยการนนี้ ข้างเขยนทกาตงผกทใดใคร ประส่งจจร
 อดกรปของศกทอาจเอารปมาส่ง ถ้านายข้างเห็นจวเขยนตงยอมให้
 เข้าเขยนในหียงนนี้ ให้มหารนชม ๑๕ วัน ให้โอกาสเปิดยนศกไป
 ศลอดบิ แต่กนหนังสือได้บละครั้งหนึ่งทานนี้ เขาบอกอชบาย
 ความคคิดว ข้างเขยนทงนไม่มชยเสียงถาจรอดกรปของตนตองเสียบ
 คาเขาทสถานของกรปอื่นตงหลายร้อยแฟรงกัจงจวดได้ ถาข้างเบ
 คนยากจนตงผมอดคกถวบก เขาจึงคิดการสังเคราะห์อยางนี้ มรป
 เขวณ อดคอยเห็นจวราวดังกรอยแมน ผมอด ๆ ทงนนี้ เห็นจวาคคิด
 ของเขาตอย

เวลาคนนายสะโตนกับภรรยา (หม่อมกะทรวิน) เข็มไปเตียง
 อย่างกันเอง

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม เวลา ๑๓ นาฬิกา ไปตามรถดีเอชบี
 บรืวของคเต็นามคักระทรองต่างประเทศ กตางฉินเซียค้ำสตราจาวรีย
 ชิคฟริคคี่ชานาญเศียรชฎกึจมากินกตางฉินและสันทนากัน เวดามาย
 ไปช้าโคคตอเมซอง อยู่นอกเมืองปารังระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร เหตุ
 ๑๓ ๑๑
 ที่ไปไม่เรียงเหนึ่งถึงเมือมาปารังครังกชน เวदानนคองคตอเมซอง
 เจ้าของชาโคเป็นหัวหน้าพนักงานรับทุคอยู่ในกระทรวงต่างประเทศ
 ได้คนเคยชอบพอกับฉิน คองคตอเมซองคนนั้นคายนแล้ว แต่มาตาม
 ฮารเซเนอองริ ภรรยา ของราชทูตฝรั่งเศึ้งใน กรุงเทพ ฯ เป็น ขัดใจได
 ๑๑
 ทราบแตงเด็กความคเคยชอบพอเจ้านายไทยองคหิง ครันเมือเขา
 มาอยกรุงเทพ ฯ ๑๑ ฉานนเอง คโคเคยชอบพอ กับบิดา ๑๑ เคยเป็นมิตร
 ๑๑
 จันทนกันทนถ้วมภรรยา เมื่อนั้นจะมาคราฉฉ มองดีเอชฮารเซเน
 ๑๑
 อองริกับภรรยาจึงบอกข่าวมาถึงฉินญาติ เมือมาถึงปารังพี่ชาย
 ๑๑
 ฉองมาตามฮารเซเนอองริ ๒ คน คน ๑ ชื่อ คองคตอเมซอง
 ๑๑
 ซึงโคคองฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ๑ ชื่อคองคตอเมซอง เป็นราช
 ๑๑
 ทูตฝรั่งเศ็ชอยู่คเมืองมณฑล (ฉะเชอุมายเยนมบานยังอยู่ทปารัง) มา
 ๑๑
 หัวเศะเชอุมายให้ไปถิ่นฐานสถิตของเขา ยังมองดีเอชฮารเซเนอองริ
 ๑๑
 บิดาของราชทูตฝรั่งเศ็ช ในกรุงเทพ ฯ มียก็เป็นเอกฉิครราชทูตฝรั่งเศ็ช
 ๑๑
 นชกราชการ ๑๑
 ๑๑
 ชายหญิงในสถิตทง ๒ นน ออกหตายคน คน่าเล็ฉฉได้คคยเห็นไดฉฉ
 ๑๑
 เป็นผลคคระกต ๑๑
 ๑๑
 ๑๑
 เดกพองฉฉหาวฉฉทได้พบ ในฉฉฉนกรยาศทศยาศศยวเรียบรอยไม่มทคค
 ๑๑
 ๑๑
 ฉฉเกิดเห็นชฉฉหฉฉ ๑๑

ให้พูดภาษาอังกฤษได้ทุกคน ศึกษาโคตของเมของนี้ไม่สู้ใหญ่โตนัก
 ออกต่างสระใหญ่ มีที่คนทำเป็นสวนกว้างขวาง และยังมีที่นาต่อไป
 อีก ตัวตกล้างมาได้ราว ๔๐๐ ปี (เทียบสมัยในรัชกาลสมเด็จพระ
 นเรศวรมหาราช) แต่พวกสังกัดของโคตครอบครองตั้งกันมา
 กว่า ๓๐๐ ปี มีรูปบรรพชนคิดไว้มาก ในท้องหนังสือเก็บหนังสือ
 ของสังกัด มีสัญญาบัตรซึ่งพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสได้โบราณเช่นพระ
 เจ้าหลุยที่ ๑๔ และพระองค์ก่อนนั้นขึ้นไป ทรงตั้งพวกตกลอง
 ให้เป็นตำแหน่งต่างๆ เข้าวรอบคิดไว้หลายระบบนำมาก เวลา
 พวกนักเรียนไทย ที่อยู่ในปารีส พร้อมใจกัน เชิญไปแสดงที่ ภาคศาล
 จัน พังคำเชิญจับใจ เขาว่าพวกเขาอยากจะได้ขงฉัน แต่ไม่มทน
 พอจะไปแสดงที่ ภาคศาล ฝรั่งเศส ขอเชิญไป กับที่ภาคศาลจัน
 เพราะราคาค่อยยอมเขา ฉันก็รับด้วยความยินดีและชอบใจเขามาก

วันเสาร์ที่ ๑๓ พฤษภาคม เวลาเช้าไปให้ฉายรูปที่ห้างเมนเฮด
 ซึ่งเขาว่าขายดีกว่าเพื่อนในปารีส วิชาถ่ายรูปของห้างนี้เป็นอย่าง
 สมัยใหม่แท้ คือไม่ใช่ฉาก ไม่ใช่แสงแดด ไม่มีเครื่องแต่ง ใช้แสง
 ไฟฟ้าฉาย ส่วนเครื่องแต่งมีโต๊ะคร่ำครวสำหรับให้รองแขนตัว ๓ ม้า
 ใหล่งตอ ๑ เขียงให้รองตัวอื่นหนึ่งเท่านั้น เพราะแก่ถ่ายแต่หน้าเป็น
 สำคัญ ตัวนั้นให้เห็นเป็นแต่เครื่องประกอบ ทำเลื้อนๆ พอให้เห็น
 เพียงชอก แต่ใบหน้านั้นกวัดชันมาก จัดทำใหล่งตอของสั่งหน้า
 ด้วยแสงไฟฟ้า บอกให้เราเยื้องไปเยื้องมา พอเห็นเหมาะแก่ถ่มโก
 เบ็ดกตองชั่วฉวนากเดียวเป็นสำเร็จ ถ่ายเปลี่ยนไปต่างๆ ถึง ๑๒ แผ่น
 ชั่วเวลาสักครึ่งชั่วโมงเท่านั้น วิชาถ่ายรูปด้วยแสงไฟฟ้าเช่นว่า มี

ฝรั่งเขาไปขายเมล็ดกัญชามาแล้ว ได้ยี่ห้อขายาคาดกนอยเคี้ยงยี่ห้อนี้
 ให้นายทวยแสงไฟฟ้า แต่ตั้งเกิดรูปท่าย รูปของห้างมาจนเฮดเขา
 งามกว่าที่ตายในกรุงเทพฯ ๑ คงเป็นเพราะเขาชำนาญกัญชา หรือเครื่อง
 มือของเขายังดีกว่า ช่างในเมืองเราคงจะศึกษาอีกคงจะสู้เขาได้
 ภายหลังไปยังไม่ถึง โรงงานของบริษัท โกมองค์ตามเขานัดให้ไปตหนึ่ง
 พุด ซึ่งเขาตายรูปเราเมื่อไปคราวก่อน ท้ายจริง ๆ ทงรูปทงเครื่องที่
 พุดไม่ผิดเพี้ยนเลย ทงเสียงมันเสียงชายชาวและเสียงหญิงพม วนัน
 ผู้จัดการหนึ่งพุดของบริษัทป่าเตะ มาแต่อเมริกา เขามาพบกับนี้จึง
 เชิญให้เราถ่ายรูปพุดไปถึงชาวอเมริกาเขาจะเอาไปลงหนังสือชาว ก็
 รับเชิญให้เขาถ่ายรูปอีกครั้ง ๑ พุดไปจำเรามาพักอยู่ป่ารับบริษัท
 ป่าเตะขอให้พุดกับชาวอเมริกา เขานัดรับเชิญด้วยใครจะให้มีตร
 ุหายอันน้อยเป็นอันมาก ในอเมริกาทราบว่าเขาจะไปเยี่ยมเขากัง
 อเมริกาด้วย แต่สนใจด้วยการท่องเที่ยวของเราตสนย ไรบจะสำเร็จ
 คือเขารอค้นหา เราได้รับคำตักเตือน ว่าในอเมริกานั้นหนาวนักเรา
 จะทนไม่ไหว จึงเสียตายนึกที่ไม่สามารถจะไปพบเพื่อนฝูงในอเมริกา
 ได้ในคราวนี้ ขอฝากไม้ตรีจิตมาให้ด้วยหนึ่งฉายน เวลากลางวัน
 ไปกินอาหารณะภัตตาคารแห่งหนึ่ง เวลาบ่ายปรีนดี้ขอชอฟกริช
 มาหา และครดีเชิญฉันกับ ตก ให้ ไปกินกลางวันที่ ดึงของเธอ ฉะ ฉิน
 พุดหัดบด ยังสนิทสนม คืออยู่เหมือน เมื่อมาพบกัน แด่ก่อน ๆ มา ๓
 ครั้ง คือเมื่อเธอเข้าไปกรุงเทพฯ กับชาวเวนิชครั้ง ๑ ไปอยู่ด้วยกิน
 ในพระราชวัง (ของพระราชบิดาของเธอ) ที่กรุงเฮเรน คราวฉิน
 มาอยู่ไรบครั้งแรกครั้ง ๑ และเธอเข้าไปในกรุงเทพฯ ๑ อีกครั้ง ๑ นึกว่า

จะไปพบกันที่เดนมาร์กอีกในคราวนี้ ได้ไปส่งการที่ยืมคอบปรีนซ์
 ยอชเดอไปกินหาชาติกตาคาร ๆ ในปารีสมีมากนับไม่ถ้วน อย่าง
 หนึ่งเรียกว่าเรสต์เดอรอง จรกินอาหารกลางวันหรืออาหารเย็น หรือ
 จรกินแคชองว่างก็ได้ มักมีมะไฟร์และทเค่นว้าด้วย อีกอย่างหนึ่ง
 คาเฟ่ มีเคเครื่องว่างสำหรับคนไปนั่งกินด้วยกัน ไปที่ไหนคุณ
 แน่นทงนน พิศวระหุดกเห็นเหตุได้เพราะชาวเมืองปารีสอยู่ห้อง
 มีเต้อยู่บ้าน คือช้อยเป็นแคชองอยู่ในเรือน ผิดกันแต่มีห้อง
 มากบ้างน้อยบ้าง ไม่มีที่แจ้งสำหรับตากอากาศเหมือนอย่างในเมือง
 เรา ซึ่งเรือนมีเฉลียงและม้านานแบบทตากอากาศ อีกประการ
 หนึ่ง ในเมืองเราแต่ครัวอันจัดคงกตัวแดดไม่กล้าช้อกกกลางแจ้งเจด
 ครัวนี้เพียง แต่ในยุโรปแดดช้อนและมักมีक्रमมีक्रमแดดพาให้
 เยือกเย็น ได้เห็นแดดเหมือนเห็นหน้าเพื่อน ด้วยเหตุเหตุนี้
 พวกชาวเมือง (รวมทั้งพวกเรามาพักอยู่) จึงชอบไปเที่ยว ออก
 ทัศนะแจ้งและตากแดดความในที่ต่าง ๆ เที่ยวเดินบ้าง นั่งในอะนะ
 บ้าง ตามวิมถนบบ้าง ตามภักคาคารบ้าง ที่คนของเขาที่เล่นหัว
 ต้นกัถนานด้วยจะทนอนในที่ยังไม่ได้นั้น เป็นมถเหตุ เจดาคำชวน
 ราชการกรรทรวงการต่างประเทศคนทไปรับเรากับมองตีเออบีดา
 ราชทูตฝรั่งเศสก่อนกับภรรยา มองตีเออบีดาชอนนา ซึ่งเคยเป็น
 อยุทค้อยกรุงเทพ ำกับภรรยา มองตีเออเอเครซึ่งเป็นเดบเคสำหรับ
 โคชินจีน (เมืองไซ่ง่อน) ถ้วนเคยรู้จักกันมาแต่ก่อนกินอาหารพร้อม
 กับมองตีเออเรดเคเร ที่ปรึกษาของสถานทูตสยามกับภรรยา

๑๐/๐๑/๒๕๖๕
 ดันฮาตศยท ๑ มิถุนายน เจดาคำชวนไปดูวังแวร์ซาย์ ทางไป

นับด้วยตาม เพราะรถเก๋งบ้านเราของคดี ถวายให้ไว้สักอย่างหนักจึงหวัง
 ว่าเป็นคนแก่มนุษย์จะได้เซ็ดหน้า แต่ทางข้างเดียวกัน ของสัตว์
 สิ่งครามอาจจะทำให้ของสัตว์นั้นคือไป ซอนและที่เบมไทย ก็กต่าง
 กันแต่ก็ยกตัวบริเวณจึงแปรเรื่อยคือไป จึงกำหนดการของใหญ่
 กำหนดครั้นของน้อย และกำหนดทางของพระนางราชันมวเรนคอง
 เฟ็ด (รอไปตกหัดเม็ดเดียวเวลาราวสักครึ่งนาฬิกา) แล้วกลับมานำ
 วงแหวนช้อย ซึ่งรูปร่างเปิดให้ คนๆ ในสวนอากาศยืนเดอน ๆ ตะครึง
 งามหรือหน้าจริง ดูนั้นมีคนมาคดงหม่นยืนเดินเต็มไปหมด มาดู
 วงแหวนช้อยคราวนี้เป็นครั้งที่ ๒ เห็นจังจ้าวรถที่รักโทรมแปลกคจ
 เขาบอกจ้าวรถที่รักไปก่อนนี้ ด้วยรูปร่างไม่เงินทองจะขอพระมให้
 คินคโคทองหมด เค็มรูรถเคเฟ่งเลอรอเมรกัน ไทเมแก่ใจให้เงินช่วย
 ๒ ครั้ง รวมเป็นเงินสักล้านห้าร้อย ครั้งแรกให้เปล่า ครั้งที่สอง
 เคียงให้รูปร่างดีออกเท่งกัน เคียงเวลาตงตงมอญถึงวรรณ
 นัยว่าเงินที่นั่นเห็นจะยังไม่พอ คือขยับกลับป่ารีจเวลา ๘ นาฬิกา
 ด้วยพวกนักปราชญ์โบราณคิดทางตงนี้ออกเขามัการประชุมเชิญเรา
 ไปเลี้ยงที่พรรณที่ตงนจเมต ได้พบตงคนหม่นตาคักตงและช้อยเคียง
 หงชายและหญิงห้ารายคน เวลาเคียงพวกคองคตเคตอลจวาด (พ
 เลียงชายชาว) กับพวกนายพลเวือทอมตงนคตตงนคต ดูนพระยา
 ดชคตงคคจ ราชคตไปเขตเขมมและช้อยตงนคตเคตเคต คอยตมเคตพระ
 ราชันช้อยตงนคตไปรดให้เชิญไว้แต่ก่อนเรามา ว่าคตมการกนเคตช้อย ก
 พอเหมาะแก่การที่จะไปบอกข่าวเรื่องเราจะไปประเทศที่ตง ๒ วัน
 ๑๐/๐๓/๒๕

เคยจนจุดคิด ซนกลางแต่ก่อนมาก พรรณนชาติตํานานหนึ่งเป็นดําคัญ
 ที่ติดในไตอกหนึ่ง ใครไปเมืองปารีสต้องดู แต่ละยงค์ หาดยวัน
 จังจรทอ เรามเวลาดูเพียงซอโมงครึ่ง ก็ไปดัดทอของตั้งดําคัญ
 กตางจน มองดีเออขบตา ซึ่งเคยเป็น ราชทูต ฝรั่งเศส ขบใน กรุงเทพ
 เซญไปเลยงแล้วไปทามองดีเออขบตาแม่เป็นประธานต้นตอซึ่งเคยรู้จัก
 กันมาแต่ก่อน วิวรองค์ เจดายนไปฟังปาฐกถาเรื่องกรข้างสมัย
 ใหม่ที่โรงเรียนดฟูร์ ยืนอยู่ส่วนหนึ่งในดงดฟูร์ การแต่งดงปาฐกถา
 นเกิดขึ้นด้วยความปรารถนา ของ มหาวิทยาลัยเมืองนิวยอร์กในอเมริกา
 ว่าพวกอเมริกาทํามาเมืองปารีสมีละมาก ๆ เพื่อจะหาความรู้ ทาม
 ผู้ซึ่งจะบอกเล่าให้เข้าใจไม่ จึงยอมลงทุนแต่งดงให้รัฐบาลฝรั่งเศส
 ช่วยหาผู้แนะนำ รัฐบาลจึงช่วยให้พนักงานจีนพวก ๓ คํ่าดตรา
 จารย์ซัดเสี ผู้นำเราได้ เป็นคํ่าแห่ง ตํานานการ และเป็น ผู้ดําหรับ
 แต่งดงปาฐกถาคน ๓ วรรคแต่งดงปาฐกถาเริ่มจนนี้ ตอนเขาเดินมาด
 คัดปากกรกับเฮกอีควรรราชทูตอเมริกาทําพจเบ็ดประชม แต่เห็นว่า
 เป็นทางการเมืองเราจึงไม่ไป ขอมาฟังปาฐกถาค้อตอนบาย แต่
 ทานเจ้ากรมพิพธภณตและทานนายกพนักงานกํามาค่อนวัย ปาฐกถา
 แต่งในภาษาของอังกฤษ และมีรูปฉายจนจอกด้วย การมีปาฐกถาอย่าง
 นี้เริ่มมา ๓ ปีแต่จกคิดดยกันไป (ดูเหมือนดปีตาหัดละ ๓ วัน) จน
 คดอครระรอน เวลาผ่านไปทงเทยวมามากเมื่อแต่งดงด้วยเรื่องซนไต
 แต่งดงให้เทยวคดตทเขามาพรวรรณนาในปาฐกถาดย

10/03/2555
 คํามาตามชอมเยว ซึ่งเคยไปรู้จักกันที่กรุงเทพฯ เซญไปเลยง

เชิญพวกผู้ติดตามด้วยหลายคน ได้ รุ่งจากสาม และดวงศญาตรีของเขา
มัยคี่เป็นเจ้ากัมหลายคน พวกชอบเยวเป็นเศรษฐีบ้านน้อยอยู่ที่เมือง
ปารีสก็เป็นที่บ้านของจริง และยังมีซาโตโบราณ (ว่างามนัก) อยู่นอก
ปารีสอีกแห่ง ๑ นิตกนว่าจะไปตีในวันศุกร์

วันอังคารที่ ๓ มิถุนายน เขาไปส่งสถานทูตอังกฤษพบถาวรคดีเรด
เอกซครราชทูต เราบอกเล่าเมื่อเราอยู่กรุงเทพฯ ถึงวันเฉลิมพระ
ชันษาพระเจ้ายอชเราเคยไปถวายพระพรที่สถานทูตอังกฤษทุกปี มี
นมายอยู่ที่เมืองปารีสจึงมาหาเขาเพื่อขอให้ฝากความยินดีถวายพระพร
ทูตไปยังพระเจ้ายอช และขอให้ทูลด้วยว่าเราหวังใจว่าจะได้ ไปเฝ้า
ถวายความเคารพด้วยตนเองในเร็ว ๆ นี้ ถาวรคดีเรดรับจะทำตาม
ประสงค์ และบอกว่าขอให้วางใจว่าในประเทศอังกฤษคงจะต้อนรับ
เราด้วยเต็มใจ ถาวรคดีเรดสถานทูตอังกฤษ ไปเที่ยวห้าง ครู่หนึ่ง
กลางวัน พวกธมาคมโคโดนีเชิญไปเลี้ยงที่สโมสรหลายสงคราม
เสนาบดีกระทรวงโคโดนีมาด้วย มองดีเออมีส์เปโรเป็นนายกเชิญ
พวกที่มื่อเลี้ยงในกิจการทางของตุจันมาด้วยหลายคน เลี้ยงแล้ว
พวกหนึ่งถือพิมพ์มาขอถ่ายรูป และมองดีเออมีส์เปโรขอเชิญให้ฉัน
เป็นเจ้ามาชิกกิติยศกิตของธมาคม เช่นชาวประเทศอื่นซึ่งมีเกียรติคุณ
นั้นด้วย เวลาเย็นไปหา มองดีเออมีส์เปโรประธานาธิบดีฝรั่งเศส
ที่วังเอตเซ เมื่อมาปารีสคราวก่อนได้ เคยไปหาเปเรตีเคนดคาไนท์ที่
วังนเหมือนกัน เขารับอย่างทางราชการ คราวนี้เราไม่ได้มาในทาง
ราชการแต่มีตักหญิงมาด้วย ๒ คน จึงหมายว่าจะไปหาเป็นนอย่าง
ไปรเวต ได้ขอให้สถานทูตอังกฤษต่างประเทศให้ทราบความ

ประตังคชของเราคงตั้งอยู่เมืองนี้ ครั้นมาถึงปารีสทราบวาประ-
 เพณีประฆาณารับครบแขกเมือง มีครบอย่าง ทางราชการอย่างเดียว
 จะครบอย่างนั้น และชนิดที่จะรับเจ้าหญิงทั้ง ๒ ด้วย แต่ตั้งนึก
 หญิงนั้นจะไม่ลงในจดหมายเหตุ เมื่อไปถึงก็เห็นการรับรองเป็น
 อย่างทางราชการ มีทหารกวดขันแถวตลอดถนน มีพวกองค-
 ราชเสด็จศวดศวด และท่านผู้มาเป็นผู้ นำ เมื่อเข้าไปในห้อง
 พบท่านประฆาณารับแต่พวกอื่นก็ขอยออกไปหมด ปิดประตูห้อง
 อยู่ในนั้น แต่ท่านประฆาณารับกับตัวเราและตงหญิง ๒ คน และ
 ขุนนางฝรั่งเศสเป็นตาม ตงเกาธเตรียมไว้ ๔ ตัว เรียกเข้ามาเพิ่ม
 ให้ขุนนางฝรั่งเศสอีกตัว ๑ ท่านประฆาณารับตมแมกรอทราบยศ
 ชื่อกับที่เคยได้ยินคนตั้งรเด็ญกันอยู่ทั่วไป บอกว่าได้ไป
 กรุงเพา ครั้ง ๑ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๗๓ เคยได้ยินชื่อเสียงเรามาตั้งแค้น
 มีคณามนต์ที่ใดมาพบกัน ถ้ามองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เจ้าประพาศของคณเจ้าโปรดหรือไม่ ตอบว่าได้ยินว่าโปรดการ
 ทัชรับเสด็จมาก ประฆาณารับตให้หน้าคณกราบบังคมทูล ว่า
 ยินดีที่ได้ทราบจากเราว่าโปรดตั้งมากับรายงาน ของเกาธเนอริเยเนอ-
 รัตออกมา จึงรับว่าจะมีโทรเตขนาคำตั้งของท่านกราบทูลไป ใน
 อันนั้น ส่วนตงหญิงนั้นถามว่า ฟังเคยมาปารีสหรือและชอบปารีส
 หรือไม่ และชวนให้เราอยู่ตงแข่งมาดอยกันทั้งสองของปี ต้องเสด็จ
 ความเสียใจว่าจะรออยู่ต่อไปไม่ได้ ด้วยเวลาเที่ยวของเราจะมีกต
 ได้กำหนดคณเสียแล้ว ประฆาณารับตบอกตไปว่า เวลาอยู่ใน
 ประเทศฝรั่งเศส มีคชของ หรือจะต้องการอื่นใด ขอให้บอกให้ทราบ

จะเป็นอะไรให้ทุกอย่าง เมื่อถามว่าประธานาธิบดีออกมาตั้งที่ห้อง
นอกและทำให้รู้จักพวกของครุฑหนึ่งระกรมด้วย ใหญ่ด้วย เวลาไป
กินเบ็ดที่ทองเงิน แล้วไปตละคอนวังที่โรงมะกาโลว์

จนพวที่ ๕ มิถุนายน เข้ามาตามตองซอชย น้องมองดีเอช
ประแควนเก ซึ่งเขาได้รับเลี้ยงรายศกรวรรดิที่เมื่อแรกมาถน
มาทำ แล้วไปค ในวังและพิพภณที่สถานของอิสต์ริยาภรณดิยง
คองเนอว์ ท่านผู้จัดการมาหน้า บขกต่างจนเต็มเป็นของเจ้าเยอรมัน
องค ๑ เอมประเรอพระไปเดือนที่ ๓ ซอเว แล้วประทานเป็นสถาน
สำหรับอิสต์ริยาภรณดิยง คองเนอว์ แต่เมื่อทรง คง อิสต์ริยาภรณน
น ไซเป็นสถานที่ทำกาเวโดยด้วยเครื่องราชอิสต์ริยาภรณน
เพราะนอกจากการทำทะเบียนนายรังมาชิก ยังต้องเป็นอะไรให้ฝรั่ง
เค็ดบรรดาเป็นสมาชิกของมีลัทธกจะใคร่กับความเกศหนนต่าง ๆ เช่น
มีโรงเรียนสำหรับให้ลูกส่งมาชิกเรียนได้ ไม่ต้องเปิดตงทุนเป็นคณ ใน
วังนเดิมกเคบรักษาของต่าง ๆ เช่น คออย่างเครื่องราชอิสต์ริยา
ภรณของฝรั่งแต่โบราณเป็นคณ ของระดัมนชนทกท จนเมื่อ
เจ้ารังสงครามคราวหลังน มี เกรษฐิน อเมริกน บรจาก ทอพย ให้สร้าง
พิพภณที่สถานคองชอกไป จึงได้เกิดมพิพภณที่สถานดิยงคอง
เนอว์ ชนชยารับตั้ง ของเนื่องในเรือง ประวัต ของ อิสต์ริยาภรณน
คณรูปทหารชาติต่าง ๆ ที่มาเข้าเป็นตมพนอสมัคร พงเบ็ดพิพภณที่
สถานมาได้ตั้ง ๕ ปี เวลาถวางวันพวงกลโมสรเสชชคกเชญได้ถึงที่
10/03/2565
สโมสรตั้งทวยสงคราม แล้วมองดีเอชมีตากับเจ้าสงครามจรายฟูเชรวา

ไปตั้งเมืองมหาวิทยาลัยซึ่งตั้งราชชนกใหม่ภายใน ๕ ปีมานี้ เป็นความคิด
แปลกกตริตอย่างชวามาน ทพพิศารซึ่งกนเขียน คือ

เดิมเมืองปารีสมีมหาวิทยาลัย (ที่ไทยเรารู้ชื่ออย่างมาแต่ข้าง
ตามแนวคิดของเมืองโพธิ์ซกกรต) เมื่อมหาดังครามปรากฏ
ว่าเครื่องสำนึกทราบโดยอนนเวินตรงเราปรากฏ บัอมเหล่านนี้หัวประ
โยชนนิน โคมโตนถว แล้วตั้งครามปรัง แล้วตั้งคตตงจรหรือเสีย ทบยอม
จะเป็นทพณตมจางอนจว ให้เป็นประโยชน์อย่างอื่นได้ ในครมทว
ปารีส กงเป็นเจ้าของทตท ยอมโยนค บัอมเลอ ทาง คีโค โท ให้ รฐูมาต
ฝรังเค็งสำหรับตั้งบ้านเป็นที่พักของ นกเวชน ชาวหังเมือง ซึ่งเขามา
เรียนวิชาทางททยาศยเมืองปารีส ให้ได้ ยยรยบรตมกน และเสียคตเข้า
ตคกกว่ายกย้ายทนไปเที่ยวจางกรมยทตชน มีบ้านนักเรียนฝรังเค็ง
จนคตชน และกใหม่ทวททยตยปารีสนั้น นักเรียน ชาวต่างประเทศ
มานอนชยเป็นอนนมากเต็มต นคราตร จึงดิยายอนนทาคค้อชชกไป
ว่าทวททโคจรมาตั้งบ้านนักเรียนบ้างทวจะ อนนทาคให้ ทตคตโดยไม
คองชธ จึงมชวคตาง ๆ ทวคตนยอมมาชอตั้งบ้านสำหรับนักเรียน
ชวคตของคต ตั้งรังเดรัจเดอชกน ก้างตั้งตั้งรังชยบ้าง ชวคคตาง ๆ
ในยุโรป คือ อังกฤษ ๑ ฝรั่งเศส ๑ เบลเยียม ๑ สวีเดน ๑
ดัตช์ ๑ เชนมาร์ค (เจ้าราชทวาททังตั้งจนาปารีสคราตรหลังเก็บ
กชวคตบ้านนักเรียนเชนมาร์คคตทวทน) ๑ ชวคคตาง ๆ ในเอเชีย
มีญี่ปุ่น ๑ อองโตจีนของฝรังเค็ง ๑ ชวคคตาง ๆ ในอเมริกา คือ
ฟลปาดรัฐ ๑ คานาชา ๑ ฮายเนคต ๑ บ้านหนตวนตั้งรังเวียงวามชย
ในบาวเนเคชวคคต จึงตั้งรังสำหรับนักเรียนทคตนและจวตั้งรังเป็น

รูปปั้นฐานอย่างใดแล้วแต่ใจผู้สร้าง เมื่อพากันนิยมมาตั้งวงกลาย
 ชาติเช่นนกกลายเป็นกลายเมืองเช่นหมาคาตต่าง ๆ รัฐบาลฝรั่งก็
 โดยคิดขอยอดหนุนค้อออกไป เช่นจะสร้างสถานีรถไฟให้นักเรียนไป
 ยืมมหาวิทยาลัยได้เร็ว และมหาวิทยาลัยกับที่เล่นและค้าหาที่ประชุม
 เป็นกตางสำหรับนักเรียนทั้งปวงเป็นคน ได้เขาไปคขวางในหลายหลัง
 ทำหมคคตออย่างสมัยใหม่ตงนิน กระทบกรเบ่งห้องก็เป็นท้านอง
 เทยวกัน ค้อมห้องนักเรียนน้อยคนละห้อง มีห้องสมุดและห้องประชุม
 รววมกัน มีมีบ้านและพนักงานรักษาอย่างเดียวกัน เครื่องประดับ
 และตลอดตายทั้งภายในนอกภายใน (เช่นบ้านญี่ปุ่นเป็นต้น) ทำยักเยื้อง
 ไปตามแบบของชาตินั้น ว่าถึงประโยชน์ตง ๆ ที่เขามุ่งหมายใน
 การสร้างเมืองมหาวิทยาลัยนี้ คือ

๑. เพื่อให้นักเรียนอยู่คดยกันระทออากาศดี มีความมาดัก
 และเป็นที่ตั้งคหวางเครื่องย้าวตงต่าง ๆ จะได้พักเพียร
 เรียน ได้สะดวก
๒. จะให้นักเรียนเปิดของค้าไรจ่ายน้อยตง นักเรียนอยู่ใน
 เมืองตงเสยค่าเช่าที่อยู่ราวเดือนละ ๕๕ บาท ไปอยู่
 เมืองมหาวิทยาลัยเสยค่าเช่าตอชเพียงเดือนละ ๑๒ บาท
 ณะเป็นต้น
๓. นักเรียนต่างชาติมาเดาเรียนอยู่ในด้านักเดียวกัน ยอม
 จะได้รับความคั้นเคยชอบพอและรู้จักใจกัน คอไปภายใน
 เมืองนักเรียนเหล่านี้ได้กลับไปประกอบกิจการในบ้านเมือง
 ของตน ทางไมครในระวางตงชาติคจะเจริญขง

๔. (ข้อนี้ฉันไม่บอก เราคิดเห็นเอง) นักเรียนต่างชาตินิยม
 ร่วมบรรณารักษ์ด้วยกันเล่มมือคุณกันเอง ในความประพฤติ
 เพราะต้องระแวดระวังนักเรียนชาติอื่นดนมิน
 หรือถ้าว่าอีกอย่าง ๑ เป็นส่วนประเทศ ก็คือต่างประเทศที่มา
 สร้างมานักเรียนในเมืองมหาวิทยาลัยยอมได้ประโยชน์ในการอบรม
 คนนักเรียนทั้งเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง ส่วนประเทศฝรั่งเศสก็ยอมจะ
 ได้รับความนับถือของนานาประเทศยิ่งขึ้น ดูพวกฝรั่งก็พากันนิยม
 ในเรื่องสร้างเมืองมหาวิทยาลัยมาก (แต่ถ้าว่ากันว่าความดีเต็ม
 เป็นของชาวเดนมาร์กคน ๑) ที่มาพาเราไปดักเพื่อจะชักชวนให้ไทย
 สร้างบ้างสักบ้าน ๑ เหมือนกับญี่ปุ่น เราจับได้ เพียงว่าจะนำความ
 เข้าไปเสนอต่อรัฐบาลตามที่ได้มารู้เห็น แต่ไทยจะสร้างหรือไม่
 เราทราบไม่ได้

ถัดจากเมืองมหาวิทยาลัยมาที่ชอรับบอนนความมหาวิทยาลัยใน
 เมืองปารีส ซึ่ง พวกคณาจารย์ เขาได้ ออก ก้าว เขียว พวกสมาชิกร
 สยามทั้ง ๓ (มีคนหลายชาติทั้งชายหญิง) มาฟังปาฐกถาหรือ
 โบราณคดีของประเทศสยามซึ่งจัดขึ้นให้เป็นเกียรติยศแก่นั้น ประชุม
 กันในห้องปาฐกถาของชอรับบอนน คนเต็มห้องหมด ศาสตราจารย์
 ลีแวงเต๋ เป็ดประชุม และให้ศาสตราจารย์ ฟิโนตี แสดงปาฐกถา
 เป็นการยกย่องศรัทธา ที่ ได้จัดถวญ เรื่องหอพระสมเด็จฯ และพิพิธภัณฑ
 สถานสำหรับพระนคร กับทั้ง ที่ได้ พากเพียรตรวจค้นเรื่อง โบราณคดี
 (แสดงใน ภาษาฝรั่งเศส เราฟังไม่เข้าใจกึ่งหนึ่งโดยเห็นแต่เขาตบมือกัน)

แล้วมีของดีออกอากาศาเบฟ อันแต่ง รูปภาพอดีต ค้าง ๆ ใน พิพิธภัณฑ์
 ๑. ตาม กรุงเทพฯ ๑. กับทรงรูป เมื่อเราไป พระวิหาร ฉายาพระอิเหนา
 รวมเวลาการแต่งสิ่งนี้ ๓. แต่เขียนมาด้วยน้ำชาในห้องประ
 ชุม พาให้เราดู จดกับพวกสมาชิกรูปลงเป็นอันมาก เวลาเขียน
 พวกพระภิกษุ ขอมเฮอร์ กับ คอเมซังมาด้วยที่ต่างพวก

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ มิถุนายน เวลาเช้าไปวัด โรงเรียนสอน วิชา
 ช่าง (เซโกลเด็งโบซา) แล้วไปกินกลางวันกับพี่ชายของพ่อแล้ว
 ได้พบเจ้าชายมีเศวตโอรสกับเจ้าหญิงเยนชิตของเรอ แต่เจ้าหญิง
 ชายาประชวรอยู่ในโรงพยาบาลหาได้พบไม่ จึงนำอยู่ด้วยนายดี พรินต์
 ยอชว่าจะไปพบที่กรุง โคเปนเฮเกนอีก เวลาบ่ายไปดูห้างมีเดรชาง
 ทำเครื่องแต่งตัวผู้หญิง เป็นห้างมีชื่อเสียงมากแห่ง ๑. ผู้เป็น
 หัวหน้าทั้งชายหญิงแต่ละตัวต่างก็แต่งเครื่องแต่งตัวมั่งมีบริบูรณ์
 พอดนางงามแก๊งแต่งเครื่องที่คิดใหม่มาเดิน กรีดกรายให้ดูเช่นเดียวกับ
 กับที่เรอแต่งในหนึ่งฉาย แต่เป็นคนจริง ๆ และได้เห็นเครื่อง
 แต่งตัวยอดเยี่ยมกว่าที่หนึ่งฉายเป็นธรรมดา เรื่องเครื่องแต่งตัวผู้หญิง
 ฝรั่งเศส ตัวฉันไม่เข้าใจ เจ้าหญิงทั้ง ๒ เป็นคนดี แต่ฉันเคยอยากกรีด
 ฉายาของคนที่คิดเครื่องแต่งตัว ถ้าทำอย่างไรจึงสามารถบังคับผู้
 หญิงทั้งโลกให้แต่งตัวตามที่เราคิดได้ ออเคย์โยกอกก็ไปฉวยมือตาม
 พวกผู้จัดการ เขาก็มีแก่ใจจะตอบคำถามของฉัน ดังพรรณนา
 คือไป

๑. ถ้ามีค่า ก็เมื่องปารีส ที่ออกแบบอย่างเครื่องแต่งตัวผู้หญิง

พูดไปนั้น ใครเป็นผู้คิดแบบอย่าง? เขาตอบว่าบรรดาห้างใหญ่ย่อมมีช่างสำหรับคิดเครื่องแต่งตัวประจำห้างทุกแห่ง

๒. ถามว่า ช่างสำหรับห้างต่าง ๆ นั้นเวลาประชุมปรึกษาหารือกันก่อนแล้วจึงออกแบบหรืออย่างไร สิ่งซึ่งเป็นหลักของแบบ เช่น เจนเสื้อจะให้สั้นหรือยาว กัด ชายตะเก็จจะให้ตั้งหรือตก กัด จึงออกเป็นแบบได้เช่นเดียวกันในคราวเดียวกันได้ทุกแห่ง? ตอบว่านายห้างต่าง ๆ หรือพวกช่างคิดแบบของ ห้างต่าง ๆ มิได้ปรึกษาหารือกันที่จริงต่างมีคความคึกกันเสียอีก เพราะทำขายแข่งกัน แบบของใครชอบใจคนก็ขายได้มาก ถ้าใครออกแบบไม่ถูกใจคนก็ขายไม่ได้ เพราะฉะนั้นการที่จะออกแบบอย่างใดนั้น ต้องอาศัยคอยสังเกตกับฟังความนิยมของคนซื้อเป็นสำคัญ เห็นว่าความนิยมจะแปรเปลี่ยนไปทางไหนก็คิดแบบดัดความนิยม เพราะความชำนาญของพวกที่ ทำเครื่องแต่งตัวคิดตามใคร ผิด ฟังเห็นได้เช่นแบบที่ออกใหม่ในเครื่องแต่ง ในเรือนชายกะโปรงดำดังขอเท้า เครื่องแต่งกลางแจ้ง ชายกะโปรงตั้งเพียงครึ่งหนึ่ง เหมือนกันหมด โดยมีโค่นดั้นะกัน

๓. ถามว่า แบบเครื่องแต่งตัวนั้นคิดขยู่ตลอดปีหรือ? ตอบว่าช่างผู้คิดนั้นต้องสืบและต้องคิดอ่านอยู่เสมอ แต่การที่ทำงานดังคนด้วยหากพัฒน์ภาระก่อน คือพวกห้างที่ทยผ้าแพร พวกที่ถักไหม และพวกที่ทําเครื่องประกอบอย่างอื่น ๆ อันใช้ ในเครื่องแต่งตัวผู้หญิงนั้น อยู่แยกย้ายกันหลายบ้านหลายหัวเมือง ใครคิดทำของแปลกอันใหม่ ก็เอามาให้นายห้างทำเครื่องแต่งตัว นายห้างกับช่างคิดแบบเลือกอย่างที่ชอบใจไว้จนพอแก่การแล้ว ช่างจึงคิดเอาของ

เหล่านี้ประกอบกันเข้า ให้สี่รถทรงเป็นเครื่องแต่งตัวแบบใหม่
ที่จะออกใหม่ขึ้น ออกสำหรับหน้ารถ ๑ สำหรับหน้ารถ
รถ ๑ เสมอทุกปี

๔. ถามว่า พอดทำเครื่องแต่งตัวผู้หญิงในประเทศอื่นได้แบบ
ปารีสไปก็ขายประการอย่างไร? ตอบว่า ห้างใหญ่ในปารีสจัดการ
ออกเครื่องแต่งตัวทุกแบบขึ้นใหม่ปีละ ๒ ครั้ง สำหรับหน้ารถออก
ในเดือนกุมภาพันธ์ สำหรับหน้ารถออกในเดือนสิงหาคม เพื่อ
ให้พอดกับแบบใหม่ในเวลาซื้อขายให้ทันรถ ในเวลาออกนั้น พอด
ที่ใครจะไดแบบอย่างทั้งที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ พาถิ่นมาก มาก ๆ ทุก
คราว ถ้าชอบอย่างไหนก็ซื้อแบบอย่างนั้น ถึงชนชั้นมั่งคั่งโดย
กฎหมายก็จริง แต่มีอยู่ด้วยห้างที่คิดแบบนั้นราคาจะหาผลิตภัณฑ์
สำหรับเครื่องแต่งตัวอย่างนั้นได้ ที่ไหน ๆ และ ปกติได้ มีให้ดู อันนี้
คือใครรับซื้อแบบเครื่องแต่งตัวจึงบอกให้เพราะที่จะทำเครื่องแต่งตัว
อย่างนั้น ๆ อาศัยความชอบเป็นต้นที่ซื้อมาแบบได้ราคาแพง ถ้าเป็น
คนไปซื้อใส่เองก็ขายให้คนเพียงเครื่องแต่งตัวราคาเขกลงมา

๕. ถามว่า ห้างทำเครื่องแต่งตัวผู้หญิงในประเทศอื่นเขาไม่
คิดแบบเขาเองบ้างหรือ? ตอบว่า เขาคิด โดยละเอียด ในอเมริกา
พยายามกันทุกเดี๋ยว ดัดได้เปรียบที่รัฐบาลอเมริกันชักจูงเครื่อง
แต่งตัวผู้หญิงซึ่งเขาไปจากประเทศอื่นแรงมาก แต่ก็ยังไม่สำเร็จ
ตามประสงค์ เพราะคนทั้งหลายนิยมแต่แบบเมืองปารีส เคยมีชาว
ฝรั่งเศสไปตั้งห้างคิดแบบเครื่องแต่งตัวผู้หญิงชายในอเมริกา ก็ไม่
สำเร็จ

เมื่อถามเขาแล้วรู้ดีว่าควรจะคงชื่อของรถถึงหนึ่ง เจ้า
 หลุยส์ก็กล่าวราคาเครื่องแต่งตัว ทั้งชุดผ้าไหมผืน ๑ ซึ่งจัดอีกเป็น
 แบบใหม่ในปีนั้น ราคาถึง ๒,๐๐๐ แฟรงก์ เวลาขายไปเพียงสอง
 ๓๖๖

 ๓๖๗

 ๓๖๘

 ๓๖๙

 ๓๗๐

 ๓๗๑

 ๓๗๒

 ๓๗๓

 ๓๗๔

 ๓๗๕

 ๓๗๖

 ๓๗๗

 ๓๗๘

 ๓๗๙

 ๓๘๐

 ๓๘๑

 ๓๘๒

 ๓๘๓

 ๓๘๔

 ๓๘๕

 ๓๘๖

 ๓๘๗

 ๓๘๘

 ๓๘๙

 ๓๙๐

 ๓๙๑

 ๓๙๒

 ๓๙๓

 ๓๙๔

 ๓๙๕

 ๓๙๖

 ๓๙๗

 ๓๙๘

 ๓๙๙

 ๔๐๐

กษัตริย์ชาติศาคร (เปลี่ยนที่ทุกทีไม่ได้เข้าจนจำชื่อไม่ได้) แต่
 ไปดูพิพิธภัณฑ์สถานโทรลเคโรตามที่เขาเชิญไว้ พิพิธภัณฑ์สถาน
 นั้นของยังดำสอน ว่าการจัดใหม่ให้เป็นที่ตั้งของโบราณคดี
 ทางภาษา ของจริงหรือของจำลองแต่จะหาได้ มีของจำลอง
 แบบช่างซ่อมมาแต่เมืองเซมรหลายอย่าง และเขามองจำลองอยู่กับ
 พิพิธภัณฑ์ เขาว่าพิพิธภัณฑ์สถาน ในกรุงเทพฯ มีชนผสมแบบซ่อม
 อย่างงาม ๆ หลายชิ้น จะขอแลก คือเราชอบใจชิ้นไหนก็จะจำลอง
 ให้ เขาชอบใจชิ้นไหนให้เราจำลองให้ พิพิธภัณฑ์สถานในปารีส
 ก็จะขอแลกของกับไทยมีถึง ๓ แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์พร พิพิธภัณฑ์
 โทรลเคโร และพิพิธภัณฑ์แจเมต์ ด้วยของสยามยังมีน้อยทุกแห่ง
 เพราะแต่ก่อนเขาเข้าใจว่า ประเทศสยามเป็นเมืองป่าเถื่อน ก็ไม่นำพา
 ครั้นจัดพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนครขึ้น พวกชาวต่างประเทศก็
 ได้ไม่เห็นกับมาบอกเล่าต่อ ว่าไทยมีแบบแผนการช่างของชาติ และ
 มีของดี ๆ ก็เกิดอยากได้ของสยามมาเขาพิพิธภัณฑ์สถานของเขา
 วิชาคนเป็นผู้จัดพิพิธภัณฑ์สถานจึงมาว่ากต่างขอแลกของ ถ้าเป็น
 ได้ก็เป็นการดี แต่จะตามากอยู่บ้าง ด้วยทุนที่จะซื้อขายในการ
 จำลองและตั้งของเรามีน้อยกว่า ทั้งเมื่อได้ของเขาไปแล้วก็ไม่มีพอ
 จะเขาได้ จำจะต้องคารีครตรอง เวตาค่าเชิญมองดีเขอเดอฟรานส์
 มาเตยงคอบแทน

วันศุกร์ที่ ๖ มิถุนายน รับเชิญไปบ้านนอก ๒ แห่ง จึงขึ้นรถยนต์
 ออกจากปารีสเวลา ๘.๓๐ นาฬิกา ไปแวะดูวังฟองแตนโบตก่อน ตัว
 ภัณฑารักษ์มาพาเที่ยว เมื่อมาคราว พ.ศ. ๒๔๓๕ ได้มาพบประธานา-

เครื่องตั้ง และโต๊ะเงินคู่ ๑ พบของปตาคไม้เขย็มน้อย ในเครื่องราช
 บรรณาการอย่าง ๑ คือราชบัลลังก์ริยาภรณ์หวิศน (เห็นจะเป็นดวง
 แรกมี) ดวงสวราใหญ่มีดกบเดียวจน และดวงแฉานด้วยตะพานน
 จ้าหลัก เป็น พระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั่ง
 พระองค์ อยากรจะถ่ายรปลายาดกษณเข้าก่อนุญาต เรียกตุ๊กกัญแจ
 มาไว้แต่เอาออกมาให้ถ่ายตามประสงค์ ออกจากวังพ้องแดนโบตไป
 ก็นกกลางวันที่บ้านมอด้เออดองชอย ซึ่งภรรยาเป็นพี่ (หรือน้อง)
 ของมอด้เออดประเตรนเก เขาเข้าไปเสียดังปารัด และเขามักคุ้นได้
 รับเตียงชายชาวเมืองแรกมาถึง จะได้ชอบใจเขาคด้วย มอด้เออดอง
 ชอยเป็นเจ้าของโรงงานใหญ่โตทำเครื่องอย่างชาย บ้านชอยติดกับโรง
 งาน คอยรับแรงแรงทั้งตำมภรรยา กตมจากบ้านมอด้เออดองชอย
 มาทางเดิมจนถึงวังพ้องแดนโบตแล้วจึงแยกทางไปที่ซาโค (เดอโฮเดอ)
 วิกของเค้ของมอด้เออดชอมเชว (ซึ่งภรรยาราชทูตฝรั่งเศสในกรุง
 เทพฯ บอกว่าเป็นของหน้าดงนุก) เจ้าของกันกันอยู่แล้ว มากอยรับ
 ทั้งตำมภริยากับญาติ และตั้งให้เปิดนาฟให้ดด้วยทองทงบริเวณ ที่
 อย่านีคนกรเรียกในภาษาไทยว่าดง (ฝรั่งเศสเรียกว่าซาโค ยังถูก
 เรียกว่าคาเส็ด) ใหญ่โตทั้งหมัดกและบริเวณส่วน ทำประณตนำชม
 ยังก เรืองตำนานของดงนุกแปลก ว่าเมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๕ แรก
 เสด็จราชชนัน ผู้เป็นเสนาบดีกระทรวงพระคลัง ชื่อว่า Nicolas
 Fouquet เป็นคนมีงมีและใจใหญ่เสาะหาพวกช่างทศความคิดดีและมี
 ผู้มีมาให้แบบอย่างสร้างซาโคและดงนุก ครั้นยังเท่าไรไม่ว่า สร้าง
 อยู่ ๕ ปีพอจนจำเริญประจวบเวลาพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๕ เสด็จจาก

งานอภิเษกที่เมืองสระบุรีผ่านมา เจ้าของจึงเชิญเสด็จประทับ (ยัง
 มีพระแท่นบรรทมที่จัดถวายคร่งนั้น) พระเจ้าหลุยส์โปรดแบบอย่าง
 ที่สร้างซาโคิน แต่เกิดระแวงพระหฤทัย ว่าเจ้าของเป็นเสนาบดีกระ-
 ทรวงพระคตัง จึงยกยอกเองเงินหลวงมาสร้างคอกกระมั่ง ครั้น
 เสด็จจากตมั่งพระนครจึงให้ตรวจบัญชีในพระคตัง ก็ปรากฏว่าเงิน
 หลวงขาดตกบกพร่องไปเป็นอันมาก จึงดำรัสสั่งให้เอาตัว Fouquet
 ผู้เป็นเจ้าของซาโคินไปกักขังไว้ไว้คังจน เเลยตายในเรือนจำ พระเจ้า
 หลุยส์ที่ ๑๕ จึงโปรดให้ เรือกพวกช่างที่สร้างซาโคินไปคิดแบบอย่าง
 สร้าง ขยายวงแวงขยายใหญ่โตดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้ (ทั้งนี้ทุกเป็น
 ทำนองเดียวกับจริง) แต่เมื่อมองดีเขอ Fouquet ตายยังไม่ถกริบ
 ซาโคินจึงตก เป็นของภรรยาและบุตร บุตรนั้นตายไม่มีผู้สืบตัก
 ภรรยาไม่มกาทงพอจะรักษาจึงขายให้จอมพลชื่อ Villars ซาโค
 อยุ่ในปกครองของสกุลของจอมพล นนกว่า ๑๐๐ ปี ตักถนุทรต
 ไทรมองไม่มกาทงพอจะรักษาได้ จึงขายให้บิดาของมองดีเออชอม-
 เยร์ อันเป็นพ่อคานาตาตมั่งมีเป็น มหาเศรษฐี อยุ่ใน ประเทศฝรั่งเศส
 คน ๑ รับซอรักษาได้ แดงเป็นมฤคตคกต่อมาตงมองดีเออชอมเยร์
 ซึ่งเป็นเจ้าของปกครองขยบคิน

ฉันทองคเตอเมอชอง (ที่ภรรยาทุกฝรั่งเศสในกรุงเทพฯ)

ปรารถนาจะเชิญไปซาโคคเมอชองอีกครั้ง ๑ ไปกินอาหารเย็น แต่
 คังขอค้ว เพราะฉันทองคเตอเมอชองเดินทางกว่า ๒๐๐ กิโลเมตร คังแต่
 นาฬิกาตมั่งมาถึงสถานทศเกือบ ๒๑ นาฬิกา

วันเสาร์ ที่ ๗ มิถุนายน เวลาเช้าของดีเชอคุมเมอร์ นายกษัตริย์
 เซนต์มาทเทอว์ไปที่ซอร์บอนน์ (มหาวิทยาลัย) เพื่ออ้างและถวาย
 รูปกับท่านคณาจารย์ กตางฉันมหาราชาปกครองประเทศเจนีวาไปโดยงที่
 บ้านของเขอยู่ในบริเวณบึงเคอเบตชย นำให้รู้จักตักชาย ๕ คน คน
 ๔ คน เป็นนรชทายาทยังเป็นผู้ดี แต่อีกคนหนึ่งแต่งงานกับหญิงฝรั่ง (ชาว
 คอกลัดัมในรัสเซีย) มหาราชาได้ไปรู้จักกันในกรุงเทพฯ ยาง
 อิทซารีย์สนิทดี ชวนให้เราไปอินเดีย พาไปตรวจปล่องใหญ่โคทส์ร่าง
 จีนไค (เจนีวาให้ห้องที่จอร์บเรา) ในวงเมืองปกครอง และยังมีวง
 ด้วงไว้บนภูเขาอีกแห่ง ๓ ทิวตามแบบฝรั่งทั้ง ๒ แห่ง บอกว่าหน้า
 หนาวอุณหภูมิลดลง หนาวจนอุณหภูมิลดลง แต่หน้าฝนเมือง
 ปกครองชนบทหนาไม่ไหว จึงมาขอยุโรปได้ ๓ เดือน ขอบอนท์
 เมืองปารีส เขาเล่าถึงบ้านที่เขอยุมนว่าที่เขาค้นพบคตของนคราทร
 จะซื้อเขาไม่ขายแต่ยอมให้เช่าเป็นระยะเวลานานปี ค่าเช่าก็ไม่แพง แต่
 เปลืองคตยคงจะเสียภาษีเงิน ๆ หตยอย่างกตของคารึกษา คตจึง
 ฝรั่งได้ถึง ๓๐ คน แต่ชาวอินเดียนพาไปมากับเรือทุกเที่ยว พุด
 กนถึงเรื่องมหตคณทกตอวารจดาจลในอินเดีย เขาเห็นว่ามีรูปาต
 ยังกตของปรายได้ในคราวนี้ แต่ข้อสำคัญหมอยุทชาวอินเดียนเป็น
 ินมาก ประมาณสักครึ่งหนึ่งในจำนวนพลเมือง ถกพดกณท
 เกิดกตชมดังสธอนให้เกิดยดซึ่งยังกตชยงชนทุกท มีแต่ความเคียด
 ค้น ไม่มีความคิดว่าจะให้คิดหรือให้ทำอย่างไร ท้องว่าประตังค
 จะให้ชาวอินเดียน ปกครองกันเอง ชย้าง โดมีตเยน ก็อ้างไป เช่นนั้นเอง
 เปรียบว่าถ้ารัฐบาลอังกฤษยอมให้เป็น โดมีตเยนในเจดณ พกณน

กิ่งหวดเหตุชนมานคนของกฤษเอก เพราะฉะนั้นพวกที่คิดหาทางตัดวง
 โดยมือชนพื้นปรองคองกับอังกฤษจะพุดจาซึ้งอย่างไร พวกคณท์
 จึงไม่เชื่อฟัง แต่ในประเทศราช (เช่นศิวเซอ) นั้น สัมภักจะปรองคอง
 กับอังกฤษ ขอแต่ให้ถือตามสัญญาที่มคอกัน อย่าเข้ามาท้าวร้างถึง
 การภายในบ้านเมืองเท่านั้น เวลาเมื่อนึง โคะฉนึ่งชดกับเจ้าหญิง
 ดูน้าได้ล้นหนากัน เธอบอกดำเธอเป็นชาวเมืองคอคัลลัม ในรัฐเซีย
 มาพบกับราชบุตรของมหाराชาที่มานม มีศักดิ์แห่ง ๓ เกิดรักใคร่กัน
 จึงแต่งงานเมื่อสัก ๓ เดือนมาแล้ว เมื่อไปถึงเมืองคปรุทธระจระคอง
 ไปชำระตอศำสนาชกตามลำน้ำ และเวลาออกเมืองนั้นแคงศออย่าง
 ชางอินเคบ หักพุดทวาชอันตให้บางขงไม่คตอง แชกทีมหาราชา
 เหยυμαพบเรวณัน มพวกมุตฝรั่งเคต (เป็นตักกม) และพวกอชยปค
 กม จะเนบคคตมีฐานะอย่างโตบ่างทราวไม่ได้ เวลาผ่านไป
 ตนามกอลฟท์แวงทคตติ เขาเชิญให้เป็นตมาชกกตมคคคคตคตอเวลา
 อยู่ประเทศฝรั่งเคต เราไม่มีเวลาจะไปเล่น (ก็ตอยุดเหมือนกบชอน
 เตบ เขาคงล่ำคญว่ำเรานมอคตนักหนา ไม่ครธอดคมีมือให้เขา
 เสียใจ) จึงไปทูลนามฉนเพื่อจะไปชอมใจกรรมการ ทงนายก
 และอปนายกมาคคอรบ ควล์โมธรรดระตนาม (มี ๑ หลุม) ทำดีมาก
 เห็นคนเตนถนอชยจนคคคค ได้ความว่ามัลมาชีกลว่าตองพัน เลือก
 แคสคทงนนิ แรกเขาเสีย ๕,๐๐๐ แฟรงก ค่าบารุงมีต ๒,๐๐๐ แฟรงก
 ฉากถบแจะเยียมคคอบ นายพดเวอครทอมตัน เวลาเขาเชิญคณหญิง
 เพชรอินทราภิพตถล่ำจ ๒ คนมาเตยง

10/03/2551
 ๖ มิถุนายน เวลาเช้า ๓๓ นาฬิกา ออกจาก

ต่อกันทศไปตั้งถาวรไฟฉายเหนือ มีผู้มาตั้งรวมทั้งผู้แทนควงเสนาบดี
 การต่างประเทศ และผู้ซึ่งมาไว้จากคนเคย อีกหลายคน โดยถาวร
 ไฟศรัทธาของออกจากปารีสเวตาเที่ยง. บ่าย ๓๕.๓๐ นาฬิกาถึงศาลาศึก
 ดงเรือไฟข้ามช่องทะเลไปประเทศอังกฤษ เรือที่ไปนั้นเป็นเรือ
 คับใหม่โตสักกับหนึ่ง สำหรับรับคนโดยถาวรไฟศรัทธา ทำที่นั่ง
 ที่นั่งบนที่นั่งอย่างควดเคี้ยวขงกว่าเรืออื่นที่ ไซข้ามช่องเช่นเดียวกัน เรือ
 ข้ามช่องเมื่อครั้งนั้นมาคราวแรกมีที่นั่งอยู่บนศาลาฟ้ากางหนึ่ง เป็น
 เก่งพิเศษ ที่สำหรับคนโดยถาวรโดยมากอยู่ของเรือ ทำเป็นแทน
 ยาวล่องชน จนนั่งหรือชนอนก็ตามใจ รายละเอียดไว้ให้คนเมาคลื่น
 ตลดหน้าแทน เห็นกะโหลกก็พอทำให้ช้ำกขแรง เรือดำใหม่ชน
 บนมห้องนั่งและมีศาลาฟ้าสำหรับนั่งหรือเดินได้ตามชอบใจ ดงไป
 ชนกลางริมแคมเรือทำหน้าตาตงตงตงตงเป็นห้องๆ ตงแถวหนึ่งห้อง
 ละ ๔ คน หรือแถวยาวห้องละ ๒ คน คัดย้ายกับในรถไฟ ตงต่างด้าม
 ห้องเล็ก ๆ นงหรือชนอนได้ห้องละ ๔ คนเป็นทีมคืด สำหรับคนเมา
 คลื่นช้ำช้อยได้ไม่มีดีใดเห็น มีคนพยายามด้วย กะโหลกนั้นโดย
 ปกติชอนไว้ได้เคยย คือต้องถาวรคนพยายามจึงหยิบเอาขึ้นมาสับคืด
 ไว้ตรงริมหมอน เรือดำใหม่เงาเด่นได้กว่าชั่วโมงละ ๓๐ ไมล์
 โดยปกติถ้าไม่มคลื่นแต่ละม ๔๕ นาที ข้ามช่องได้ แต่ฉนั้นมคลื่น
 ลมบางเสกนอย พอชั่วโมงหนึ่งถึงทำใจเวเอเกาะอังกฤษ ได้ชน
 กอคลื่นทำอ่าวสำหรับเรือเซาจุด แต่ก่อนเป็นแคมคินชาวชนออกไป
 พอบังคลื่นให้เรือจุดได้ ได้ทราบมาแต่ศาลาศึกว่า กระทรวงต่าง
 ประเทศอังกฤษตั้งเจ้าพนักงานลงมาคอยเราอยู่ที่ใดเรือ เจ้าพนักงาน

งานนั้นได้ตั้งนายเรือไปให้รับพร้อมของของพวกเราไว้ต่างหากจาก
 พวกคน โดยสารขึ้น พอเรือเขาดิ่งท่า โฉมเจ้าพนักงานก็มาจัดให้
 พวกเรา ยืนอยู่ข้างหน้าแต่ชนก่อน มีคนงเบียดเสียดกับพวกคน โดย-
 สาร มาขึ้นรถไฟสีทอง ออกจากโตเวอ ๓๗ นาทีภาซัว เมืองเคซ
 ถึงสถานพักคนเรียกกรุงลอนดอน มีเคเตอร์ตอร์เมอร์ราชทูตอังกฤษ
 ในกรุงเทพฯ กลับมาซื่อคราว อุปนายกกับเดชานการผู้แทนถึงมาคม
 อันเตย แดรมิคเคอร์ต (เคยเป็นทปรีกษากรมเร) กับภรรยา มารับ
 ทางฝ่ายไทยพวกสถานทูต มีหลวงพิททชา อุปทูตผู้แทนหม่อมเจ้า
 จวรรณโงทยาการราชทูต ซึ่งไปติดราชการอยู่ที่ต้นนิบาตชาติเป็นคน
 ทั้งพวกนกเรียน (มีหม่อมเจ้าบรรดาชายในลอนดอน) มารับ
 พวกหนึ่งคือพมพมาชอถ่ายรูปก็หลายคน ขึ้นรถยนต์มาพักอยู่ที่
 สถานทูต ราชทูตจัดให้หลวงธานีถนการรับหน้าทเดชานการของฉิน
 แทนจนเจ้าศรวิรัชเทคีในเงตอาศัย ในอาณาเขตของราชทูตที่ประ-
 เทคีอังกฤษ สถานทูตซึ่งเหมือนเมื่อมาคราวก่อนทุกอย่าง ผิดกัน
 แลเคยกิน ใช้ไฟฟ้า เดชาคามคณเฑาะพมพมาชอถ่ายรูป
 เมืองปารีส แต่ได้ปลงใจไปแต่จะให้เขาพบดีกว่าหลบให้เขาดีเคย
 แต่งเงินตามใจ

วันจันทร์ ที่ ๕ ได้ทราบข่าวหนึ่งคือพมพมาชอถ่ายรูป
 กรุงลอนดอนแล้วมานั้น แดระบอกเรื่องประวัติของฉินด้วย แดระเมืง
 ตอนคารากทเรามาถึงนั้นเขาเอาเข้าแถงในข้าวสูงทางฉินด้วย พอ
 เขาขึ้นฉิน พวกหนึ่งคือพมพมาชอถ่ายรูปและชอมาชอเป็นหลาย
 ราย ทั้งหนึ่งคือพมพมาชอถ่ายรูปในเมืองอังกฤษและอเมริกา ช่างฉายรูปห้าง

10/03/2565

ใหญ่ก็ระขอให้ไปฉายรูปหลายห้อง อ่างว่าจะตั้งให้หนึ่งสี่หมื่น
 และเราไม่จำต้องขอ จึงรับจะไปให้ถ่ายที่ห้องสระเวณกับห้องสถาปัตยกรรม
 ซึ่งขอก่อนแต่ ๒ ห้อง ถึงเกิดพวกลูกสี่หมื่นสี่พันพม่ามาห้ามทั้ง
 ชายและหญิง คเป็นคนที่ไม่มีมารยาทและรักการงาน ไม่ใช่อย่าง
 เคยได้ ยิน เขา เต่าถึง พวก ลูกชาว ของ หนึ่งสี่หมื่น ทางอเมริกาว่า
 รบทวนไม่เกรงใจเลย คำถมนนหมักจะพองกัน ใน ๒ ชั้น คือ ชั้น ๑
 ถามว่าฉันมาตรวจเห็นกรงตอนตอน แปรกับเห็นเมื่อมาตรวจก่อน
 อย่างไรบ้าง? ชั้น ๒ ถามว่าฉันเห็นผู้หญิงอังกฤษเดียวกับแต่ก่อน
 อย่างไรบ้าง? นอกจากนั้นก็ถามต่างๆกัน เช่นคนหนึ่งถามว่าฉัน
 ถึงเกิดเห็นความอึดคืดของคนอังกฤษหรือไม่? และฉันคิดเห็นทาง
 แกะในเรื่องที่คนอังกฤษไม่มั่งงานทำเป็นอัน มากนั้นด้วยประการอย่าง
 ไตได้บ้างหรือไม่? ตั้งนั้นเป็นต้น แต่กรยาชัทธิราชัรียเรียบร้อยดีทุกคน
 เสรี การ พบ พวก หนึ่งสี่หมื่น แล้วไป ดู ที่ แดง รูปภาพ (Royal
 Academy) มีรูปปั้นและรูปเขียนที่ขนาดมากอยู่ ถ้าเทียบกับรูปใน
 ชาตของที่ปารีส แม้จำนวนร้านชกกว่าของ ฝรั่งเศส ผู้มีอพยพกัน
 แต่ความคิดผิดกัน ช่างอังกฤษมัก ชอบ ให้งามอย่างเรียบร้อย ช่าง
 ฝรั่งเศสชอบช่างมารคโสน พวกช่างสมัยใหม่ก็กรรมภาชผู้คิดค้นว่า
 เหมือนนายแก่ทั้ง ๒ แห่ง เพราะไม่นิยมความคิดของพวกช่างสมัย
 ใหม่ เวลาบ่ายไปดูสวนเตยงส์ตจ ประจวบจันกับเบงก้อยดีเตลหัยค
 การงาน คนพากันไปดูสวนสัตว์แน่นไปหมดเขียดไม่ไหว แต่ก็
 ไปอยู่ยงหนึ่งด้วยได้มาเห็น ประชมชนของชาวอังกฤษในเจลาเบงก
 ออติเต ยินเห็นได้ยากกว่าสัตว์ที่ซึ่งกรุงได้ในสวน กัดมีจากสวน

ตีตัวก้นหน้าซาแดง มีคเตอร์ทอนท์เป็นเจ้าของหนึ่งชื่อพมพบางกตก
 ไคมส์อัยกอน (มีคเตอร์มันค) มาหา คาไปตทิงพุดเวองราชราชของ
 พงกยกทโรงศาตงคิน ทาคบิงกวางเวองนหวัก ทตทเมองนซ์ แต่ทง
 พลทโคตมา ๒ เวองบนทงมวฤษทปรมาณคตอเมริกัน ขงไม่ได้เห็น
 ทงพุดคองขงกฤษแตรฝรังเศส คเหมือนจระยงทาส้ออเมริกันไม่ได้
 ตการมหรศัพในดอนตอนค้อย่างทง ควยมกฤษหมายห้ามมิให้โดน
 เกนเคยงคิน กตบไม่ได้กเหมือนประเทศฝรังเศส

วันของศารท ๓๐ มิถุนายน เซาเซอรวาดฟแพแจท ราชทก
 ขงกฤษในกรุงเทพ ๑ แดกอนคททหนึ่ง กับมีคเตอร์แมตคัมนายท้าง
 บชรเหนียวในกรุงเทพ ๑ (ซงชอทมาเขยมีบ้าน) มาหา อปททหน้า
 ซารารการในสถานทคให้รู้จัก ไปถายรบท้างสระเวงคัมท้างตา
 ฟานยศตามทเชาขอเชญ ทกรเชญถายรบนรอมกถ ท้างใหญ่ ๆ ทมี
 ซอเชยงมกเชญนับไมกอน ในทงชื่อเชญกถาวเป็นทานของเคยงกน
 ทงทงน ว่าซอถายพอจะให้มรบเรารวมอยในรบเจ้านายทเขาได้ถาย
 แลว และเพื่อจะชดอณญาคให้ทงชื่อพมพเอาไปถงบาง ส่วนคว
 เราเองนทไม่คองเคยงเงินทอง และไม่จาทองชอว่ามาอย่างนทุกแห่ง
 แต่เมื่อถายแลวเราคองชดเขาบางมิให้เคยงชทาศรัย คงอยในคอง
 เคยงเงินอยนทเอง จึงยอมไปให้เขาถาย ๒ ท้าง เจ้านายของคยง ๆ
 ทานองกจะเบงเชนเคยงกน ได้ยงเดากนจาทาใคร อยากเป็นคย
 จิตามัญ โดยอะพะระทเป็นทงยงถาว ไปถายรบแลว และประสงค
 จะให้รบของคทนปรากฏในทงชื่อพมพ ซ้างทถายกับจคการ ให้
 เมอชอมเคยงการรวมเนยมคถายกบัตนบนชกชนทง เวองนจระจวง

หรือเท่จ้อยกับผกก้าว แต่เราตั้งใจไปแค่แรกดำจะไม่ให้ติดบนใน
 การโฆษณาซึ่งเสียงของเราด้วยอย่างหนึ่งอย่างใดบนชนชาติ วิชา
 กายรูปเดียวกัน ใช้แสงไฟฟางพัน กายเจตาโตจะเป็นกลางวันหรือ
 กลางคืนก็ได้เหมือนกัน ถ้าयरปเต๋ไปแะหางบนดิน ซึ่งเป็นเจ้า
 จานำของไทยมาแต่ครั้งรัชกาลที่ ๔ ถึงบนดินยังเป็นหนูใหญ่อยู่
 อย่างเต็ม คือนรบริด แต่ควคนทเคยวิจกเมื่อมาตรวจก่อนหมดไปเสีย
 แล้ว ไปร้านเยเคอที่เคยชอเสื่อสักหลายชิ้นในอีกแห่งหนึ่ง แต่ก่อน
 ยังเป็นเต๋รานเต็ก ๆ เคยจนเป็นบริษัทใหญ่มีชื่อเสียงโด่งดัง ตั้งห้าง
 สำราญแพร์หลายในยุโรประเครื่องสักหลายทำเนชคักว่าคัก่อน แต่ราคา
 ของในลอนดอน ไม่ว่าจะห้างไหน ๆ แพงซนกว่าแต่ก่อนสักครึ่งต่อหัว
 ไปทงนั้น เวลาบ่ายสี่เทนหนึ่งล่อพมพอดอกวันอาทิตย์มาหาอกคน
 หนึ่ง ค่ำไปดะคอนที่ออปะราอิดะเต๋นที่โรงคอนแวนท์การเตน เต็น
 เรือง มาตามบัตเคอร์ไฟด์ (ที่กรมพระนราฯ เขาเนื้อเรื่องไปเต็น
 ละครองร้องเรียกว่า สำอเคือฟ้า) ปังนผู้แต่ง เขาเพลง ดนตรี จัน
 บางแห่งก็เขาเพลงไทยมาคิดประสมกับเพลงฝรั่ง ฟังเพราะดี คน
 ร้องก็ร้องดีด้วย เมื่อนั้นมายุโรปคราก่อนเจ้าพระยาเทเวศร์องค
 กิจฉิม (หม่อมราชวงศ์หลาน กฤษร) มาด้วย มาเห็นละครอง
 ฆอประรา จำเค้าไป คิดเต็น ละครองดลคำบรรพ แต่ไป มีคักันในชื่อ
 สำคัญ ข้างฝรั่งเขาเล็อกสรรเขาคนเสียงดีเป็นหลก แต่ผู้กหัดการ
 เต็นละครองเป็นเครื่องประคอบ ของเราเขาพอกละครองที่ชำนาญใน
 การรำมาฝึกหัดให้ร้องประคอบ เสียงมันไม่ไพเราะดีเขาไม่ได้อยู่
 เอง ส่วนพวกละครองร้อง (อย่างปราโมทัย) ที่เต็นกันในเมือง

ไทยเพร็ดตายอยู่ในบ้านนั้น ฉันได้เคยเห็นพวกมรณะทางฝั่งค-
 ไปรคิดเดินจนก่อน กว้าเอาอย่างออประรา เคียงทางไกลหนักออก
 ไปไคตายกับตระคอนฝรั่งอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า มิวชเคอตคอมเมต
 ไคตที่ปาร์ตกรังหนึ่ง เดินพุดกับร้องเพลงแกมกันไป แคของเขาก็
 แดงเพลงจีนใหม่ ให้เหมาะแก่เรื่องกัณเณนนั้น ร้องก็ไพเราะดี ต้ไม่
 ว่าความ พิเคราะห์หัดหัดของเขายุทธเพลงไพเราะกับร้องดีเป็นสำคัญ
 เรื่องที่เล่นแตรวงปโอมคนเดินไม้ถือเขาเป็นหัดดี เพราะรูปโอมนั้น
 อาจแคงให้เห็นเป็นอย่างไรก็ได้

ฉันพรท ๓๓ มีกษายน เวตาเซี เซอร์มอริจเคอเบนเส้น ซึ่งเคย
 เป็นอุปถิตของกฤษอยู่ในกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗ (แตรเป็นผู้ชักชวน
 ให้เล่นกอลดฟกันจนเป็นครั้งแรกในเมืองไทย) มาหาพบกันอย่างมิตร
 เก้ากษนศด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย แต่เมื่อสนทนากันไปเกิดชวนากใจ แด
 ยังจำเมืองไทยได้มาก แต่เมื่อตามถึงเจ้านายแตรใคร ๆ ที่แก่เคยชอบ
 แตรเคยรู้จัก ไม่มีเหลืออยู่สักคนเดียว ส่วนตัวแตรเขนนเมื่อกลับมา
 จากเมืองไทยได้ เป็น ขัครราชทูต แดงเถื่อน จน เป็น เอกอัครราชทูต
 ประจำอยู่ในมหาประเทศหลายแห่ง อยู่ที่กรุงเวียนนาในเวตาเมื่อ
 จะเกิดมหาสงคราม มรือเสียงปรากฏในคราวนั้น แต่เดี่ยวนแตร
 ชรา (อายุได้ ๗๘ ปี) ออกจากราชการประจำนานแตร ฉันนึกถึงงาน
 เขียนหม่อมเจ้าบรรดาดี ไค ไปรับที่สถานี่มากินอาหารด้วยกัน บ่าย
 ไปดูพิพิธภัณฑ์สถานี่ศังคัง ๆ ซึ่งเป็น ที่ฉัน ชอบ ดี ตั้งแต่ มา คราว
 ก่อน ตัวคิดตัวรังค้อออกไปใหญ่โตกว่าแต่ก่อน ศังคังคัง ๆ ก็มาก

อันอีกมาก จิตตงบนแบบหมอดตามวิชาศาสตร์ขนาดขงนัก ฉา
สถานแห่งขงเบ้นเอก ในโลก แคพพทมิทตถานทเมองนอยชค
ทวตงพยามจะเชง ฉนนเทยวท่างทวเครขงตงคคตวย

ฉนพฤทตบคท ๑๒ มกนายน เขามคเคอรรคอรเมอราชทตอง-

กฤษมาตจากตบกรทเพว และมเกไจรบนำหือชองไปตงทบงครคค
ศวย ฉนนไปตตถานตเศเศคเกตเตอว ทวไรรบภาพนและเขียน ฉน
เบ้นสมอชางชงกฤษเบ้นพน รูปใหถ่านนคเคยทนแครปพมพจาดอง
มาแคถอน มวทนควจริงนาคมาก รูปพมพจาดองรูปเขียนอย่าง
ตมยเกากบเขียนตมยใหม่เมอเทียบกบรูปเดิมผคกนชอบคต รูป
ตมยเกavnนเมอมาเทนควจริงว ฉคควารูปพมพจาดองเลว แครเขียน
อย่างตมยใหม่นน เมอเทนควจริงว ฉคจากตบเลวไปกวารูปจาดอง
เลยชค ตงน มรป ปตาดแผน ๓ มคเคอรรคชม ชางทม ชชเลยง
เขียนไวฉนเขียนคavnนาคใจนค (เห็นจระตงกบที่เรวเรยควาตัญญา)
ไมม่ใครคชคจ่าเบ่นรูปอะไร เห็นชคแครปนางเปลือยเล็ก ๆ มอช
คว ๓ พวคชางเขมอชคชมายเทยวคบเรของประวคชองมคเคอรรคชม
วามคเคอรรคชมนนเคมเบ่นชางผมอดคชางเอก ถึงค ไรบเลคคเบ่น
วอยชคชคตามเขียน (ตมาชคชนเชกในตภาชาง) ฉนมาพระเจ้ายอช
ท ๕ ม พระราชประล้งคจระคไ พระบรมรปเขียน ต ฉนาค เก้าพระองค
ล้าหริบประดิษฐานไว้ ในพระราชวง ฉนมีรับสั่งไปยงตภาชาง ให
เลคคชาง เขียน พระบรมรปนน ตภาชางปรคชากนเห็นวามคเคอรร
คชมผมอด ตมคควจจะเขียนพระบรมรปคไ ครนเมอเขียนเลจเขา
๑๐/๐๓/๒๕๖๕
ชคชคชคในรอยลอะครตามเมอฉคค ๓ บมาถว มแคเลยงคนพากนค

เตนช้อจางจามส์เคอริชมิเขียนพระบรมรูปเป็นตะคอนไป พระเจ้า
 แผ่นดินเองก็ไม่โปรด กรรมการอะคะตาม ต้องเลิก ข้างคนอื่น
 ไทเขียนพระบรมรูปถวายใหม่ มีคเคอริชมิได้ความระอวย (นัยว่า
 ถึงทำตายพระบรมรูปนั้นเสีย) เตนบ้วยจนอารมณ์พินเพื่อน จึง
 เขียน "รูปปล้ำคีย์" นั้น เขียนแต่ยังไม่ซ้ำตัวก็ตาย เขาเอาให้ฝังตั้ง
 น ในจำนวนพวกรูปหล่อกรมรูปแปลก ๆ ของมองตีเออโรแดงฝรั่ง
 เค็ด ของมีลเคอริเอบดไคนและของมีลเคอริคอบตันหลายรูป รูป
 ของ มองตีเออโรแดง นับถือกัน ค่อย เหตุใด ได้ ถ้างมาใน ประเทศ
 ฝรั่งเค็ดแล้ว แต่รูปของมีลเคอริเอบดไคนและของมีลเคอริคอบตัน
 นั้นเป็นรูปพวกถ่มขี้ใหม่ คุดังใจจะแดงไปให้ "หน้าต๋วยไม่มั่งม"
 เหมือนเช่นรูปถ่มขี้เก่า เขาทำให้เนื้อเกิดขงกทำเสียให้ปะระ เขาทำ
 ให้หน้าตาต๋วยงามกว่าที่จริง ก็ทำให้เทอะทะแต่รับใคร ออก
 วิชาเห็นรูปกริวาหน้าใจคนนั้นเป็นอย่างไร รูปจำพวกถ่มขี้ใหม่เหล่านี้
 เแดงคนคิดต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคิดเคยงานาเกิดยศ อีกฝ่าย
 หนึ่งชมว่าเขาช่างคิด ถ้าจะเปรียบดูก็คล้ายกับทุเรียน ซึ่งคนบาง
 จำพวกคิดว่าเหม็น แต่บางจำพวกชมว่าหวานมันอร่อยดี กัดบ่มว
 กินถ้างจนที่สดานทุกตัวไปเที่ยงห่างแสรคดส์ เป็นห้างใหญ่ขายของ
 ส้ารพิด ทุกสิ่งซึ่งชาวเมืองจะพึงปรารภนา ห้างชยงานเคยจนทั้งที่
 เมืองปาวีต (ซึ่งไม่มื่อเวลาจะไปต) และในเมืองตอนตอนนมีแห่งละ
 หลายห้าง แห่งหนึ่งก็เห็นจะตงทนนบด้วยถ่าน คุดีห้างเป็นคักใหญ่
 ไทหลายชนมคนเคยชวยนบด้วยรอย มีบ้ายคิดบอกไว้ว่าห้อยนฉาย
 ของนั้น ๆ ที่ดังของก็คุดีราคาบอกไว้ ไม่ต้องให้ถามหรือค้อยตาม

ราคา ใครปรารถนาตั้งอันใด เมื่อเขาไปในทางแดงดูบายท่าประตู
 หองขายของตั้งนั้น หรือถ้าหาไม่พบตามคนขายของเขาถ้าไปถึง
 หองนั้น เกิดกตหงุดหงิดของแฉะราคาได้ความชอบใจ ผู้ขาย (มีทั้ง
 ผู้ชายและผู้หญิง) คอยเช็ดเช็ดและขี้แจงให้เขาใจว่าคดีย่างนั้นๆ
 เราจะไม่ซื้ออันใดบอกแก่ผู้ชายเขาก็จัดการห่อหุ้มให้เสร็จ เขาเป็น
 แต่คอยใช้เงินแถวรับของมา ถ้าเกิดหิวโหยกมห้องเตียงไหนเอากิน
 อาหารกินในทางนั้นได้ นัยว่ามีชายจนกระทั่งตัดตัวดำห่มเสวยเช่น
 หม่าแมงและนกก แต่หาได้ดูไปก็ไม่ได้ ถ้าจะเดินดูให้ทั่วทุกห้องก็
 ขาดของเห็นจะหลายชั่วโมง จึงแต่พอเดินเมื่อยขาแดงไปนั่งที่ห้อง
 ขายอาหาร ข้าวของข้างกันแฉะกักตบ เขาว่าของที่ขายในทางย่อย
 กว้างใหญ่ทุกเป็นเช่นเอกตยกัน ผู้คนต่งนี้ คือทางย่อยที่ขายของ
 ละครเพาะประเภท เช่นเครื่องทองเงินกต เครื่องหนักกต หรือเครื่อง
 แฉะกตกต ของคตกว่าแต่แพงกว่าห้างใหญ่ ผู้มทพยก็ชยาก็ได้ชอง
 ตมกไปห้างย่อย ผู้มทพยใหญ่บางต่งของก็ขายจะแฉะจ่าราคา
 ย่อมเขาจกกว่า และได้เปรียบห้างย่อยที่มชองชายจึงไม่จ่าตั้ง
 อันใดชองในห้างอันเดียวกัน คนทงหลายกชอมชองของห้างใหญ่กัน
 โดยมาก ในพระราชันพนรเรองโกตบ้าน สิมเด็จพระพทชเจ้าหลดง
 ทรงชมห้างใหญ่เช่นจ่าน ว่าห้างกรงเบอรตงเป็นตกกว่าทอน แต่
 เรายังไม่ได้เห็น เวลาเย็น (ที่จริงคงจะเรียกจ่าค่าเพราะแฉะจกตง
 ๑๕ นาทีภา แต่ยังมีแฉะดั่งว่างแฉ่ ตจยระตงนทกตจนคตจนมตพมบ
 คต ๒๓.๓๐ นาทีภา) นายพตจคจ่า สคเจนนลัน ซึ่งเคยเป็นทตทหาร
 ๑๐/๐๓/๒๕๕๕
 ยังกฤษชองในกรงเทพฯ เมอรชชกาลท๖ เชิญไปเสยงทมาทได้พบ

มีศักดิ์เทวีเบตถึงสุดของกฤษ ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นลูกเขยกับเมียด้วย กิน
แล้วเขาพาไปวัดระฆังโฆสิตาราม วัดจีนที่มามีดิน เฒ่าเวียงเปตติโคตอิน-
พลอนต์ ศักดิ์พระเอกชัยเชอว ติโยเนตเบตเฟร์ เดนค้อย มีผู้ตีไป
คุมมาก จนหนีตอระเคาะชด อธิบัตกรมมาสั่ง ไบเจญินกับตูกหญิง
มาให้ไปตุงขงมาทสันนามหลวงแฮตคอกต แสดงเชญอนที่ทศกับตมาด้วย
อีก ๒ คน ให้ไปในบริเวณที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน ด้วยกัน
ทงนิน

วันศุกร์ที่ ๑๐ มิถุนายน คชนเข้ารับแขกพวกของกฤษที่เคยไป
ชยเมืองไทยมาหาออกหลายคน ที่ถ้าคญคอกมศักดิ์เชอวเฟรนซ์ ซึ่งเคย
เป็นภงส์หญิงกฤษครั้งก่อนเคเร แกเริ่มเข้าไปอยเมืองไทยแค่ ค.ศ.
๑๗๗๔ (เวลาคชนยังเป็นเด็กอยู่ในโรงเรียน ครนภายหลังเมื่อนน
ทำราชการได้คชนเคยชอบพอกัน) เคยวันชยภคว่า ๗๐ อุด้าหมาหา
ตูกจวคองกำกับมาด้วย กลางวันไปเฝ้าพระเจ้าชยอชแตพระราชันท์
กษัตริย์กษัตริย์ร่วมกับตูกหญิง ๒ คน เมื่อ ไปตุงเชอวเคอริคเคปเปต
ตัมทพระราชสมณเคยร รมพาไปปด้อยไว้ในห้อง เฝ้าแค่ ๕ คนเท่านั้น
ปรวเคยอหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินกับพระมะเหษิกเสด็จออกมาก ทวง
ปฏิสันถารอย่างสันนิทสนม แล้วครตชวอน ไปยังห้องเสวยซึ่งอยตรง
มุมซ้ายข้างด้านหน้าพระราชสมณเคยร เสด็จประทับเสวยแคกับคชน
แต่ตูกหญิงรวมเบน ๕ คนด้วยกันเท่านั้น ประเพณห้องเสวย เวลา
เสวยแคกับเจ้านายถือความเป็นทระให้ฐาน เวลาคองเคอของตึงหนึ่งแล้ว
พวกมหาดเล็กคองอชกไปเสียนอกห้องแต่บัดพระทวารทศคราวจ เมื่อ
เสวยเคอของแล้วอย่างหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินทรงสันกระคังเงิน ซึ่งวาง

19/03/2565

อยู่ข้างพระองค์เป็นตั้งญญา พวกกมทาดเด็ก ก็เปิดพระทวารเข้ามา
 เปลี่ยนจานแต่เครื่องชกอย่างหนึ่ง แล้วกลับไปเสียบอกทุก
 กรวางจนเสวยเสร็จ เมื่อกลับด้วยแล้วพระราชทานพาเจ้าหญิงทอง ๒ ไปดู
 เครื่องทองอีกห้องหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินครัดช้อยแต่กับฉันทไป จน
 ได้เวลาพอสมควรแล้วเสด็จขึ้น แต่เมื่อก่อนเสด็จขึ้นนั้น พระราชทานทรง
 พระกรุณาให้มาสนัดถือคอกของเจ้าหญิงประทานด้วยพระหัตถ์
 เองทั้ง ๒ คน แต่ทั้ง ๒ พระองค์พระราชทานพระรูปแก่นั้นด้วย ทั้ง
 พระเจ้าแผ่นดิน และพระมเหสี ทรงทราบการ ในเมืองไทย ท้ายอย่าง
 ครัดปราได้ยไต่ถามเป็นอันยากกันเองตลอดเวลาที่เฝ้า ได้รู้ความ
 พระเจ้าแผ่นดินว่า พระอากวาท ทรงประชวรหนัก หายสิ้นทีใดแล้ว หรือ
 อย่างไร ครัดตอบว่าอัน ๆ ก็หายเป็นปกติหมดแล้ว แต่พระก้ำถึง
 นั้นยังเห็นอย่างง่ายไม่เหมือนแต่ก่อน เวลาเย็นไปดพิพชกณทตถาน
 วิกคยเวีย เป็นที่ แต่ง ของผู้มีช่างโบราณ เมื่อคืน มาคราวก่อน
 พพิชกณทตถานนพวงเริ่มสร้างยังไม่แล้ว จิตนาคดี เมืองเราจะจัด
 บางอย่างหนักได้ จนใจแต่ไม่มีสถานที่ เวลาค่ำมีเคอรวอดเคอโ
 ราชทูตอังกฤษในกรุงเทพฯ แต่ก่อนกับภรรยาเชิญไป เที่ยงที่สโมสร
 ยู่ในเคตยูนีเวอชิตคคตบ เขาเชิญมีเคอรวอดคหวัหน้ากรมการประ
 เทศควันชอก (ไทยจีนญี่ปุ่น) ในกระทรวงต่างประเทศมาให้รู้จัก เป็น
 ผู้มือทชยาค์รียค สันทนาการในเรื่องต่าง ๆ ได้ความเข้าใจว่าควรที่
 เกยอชชง ในระจางอังกฤษกับไทย ในเวตถาน เวียบรชชช พอใจ หมดทุก
 อย่าง แต่ปรวารนาในถารที่เรามาอยู่ในประเทศอังกฤษนี้ ว่าถ้า
 10/03/2535
 ประสงค์จะให้กระทรวงต่างประเทศตั้งเครื่องหรืออย่างใด เมื่อใด ขอให้

บอก เต็มใจจะทำให้ทุกอย่าง (ขอไม่ได้จริงดังว่า) พัดกันต่อไป
ถึงเรื่องรายงานไข่มอญคอมมิวนิสต์ เรื่องอินเดียเดิม ซึ่งค้นหาฉบับ
ไม่ได้ เพราะพ้อออกจากหน้าคนลวักอินเดียหมด กับหนังสือพิมพ์
เดวิดเวกเกอของพวกคอมมิวนิสต์ ฉันขยาก็จะหามาอ่านดูด้านอื่น แต่
หาไม่ได้ เพราะเหล้าร้าน ชาย หนังสือพิมพ์ไม่ยอม ชาย หนังสืออื่น
มีแค่เรือออตริบหาฉบับในกระทรวงต่างประเทศมาให้ได้ทั้ง ๒ อย่าง
ฉัน แทรฟเฟิลเดอคตบเชญ โหฉันเป็นสำนึกกตัญญูกับกตัญญูคน
อยู่ประเทศอังกฤษ

ฉันเส้าวันที่ ๑๕ มิถุนายน เข้ามีคดีอรรถวิเวตความเนก (ที่ปรึกษา
กระทรวงพระคลังกรุงเทพฯ คนเก่า) คดีขี้ราชทูตภาพพ้อยที่เกาะเจดีย์
ให้ลูกชายมาหักล้างคดี มีคดีอรรถวิเวต (ถูกกงสุลสยามที่ลอนดอน
คนเก่า) มาเชิญจะไปตรวจจุดก่อกอง ของพระเจ้าแผ่นดินสยาม
แล้วไปกินกลางวัน ที่บ้านเซอร์ราดเฟแพเจต (ราชทูตอังกฤษที่กรุง
เทพฯ) คนเก่ากับเดนมพเจตภรรยา อยู่ที่ตำบลริชมอนด์ Richmond
ห่างจากเมืองลอนดอนประมาณ ๔-๕ ไมล์ บ้านเรือนงดงามแต่งดี
ทั้งมีส่วนแต่นามกอดพ้อยโน่น คดีบายน้ำขี้ แต่เจ้าของบอก
จะต้องชายเพราะทนายรับขาดเก็บภาษีไม่ไหว เรื่องการเก็บภาษีจาก
ผู้ฝักฝักในเมืองอังกฤษเวลานี้ คดีความเดือดร้อนกันอยู่ทุกไป
พระเจ้าแผ่นดินได้ตรัสบอกแก่ฉันเมื่อวันไปเฝ้า ว่าทรัพย์สินมรดก
ของพวกอังกฤษเก่า ๆ นั้นไม่ช้าก็หมดหมด พวกผู้คิด ๆ ที่ได้พบประ
กัพากันเห็นว่าเดือดร้อนไม่เลิกหน้า บ้างคนมีบ้านเรือนใหญ่โตตั้ง
ต้องบิตคองเองลงมาอยู่ที่ห้องของบ้างเพื่อจะลดค่าใช้จ่าย บ้างคน

10/03/2565

เช่น เซอร์แฮร์ริเวอห์น เจาของบ้านเคลดอน (ที่ปู่ของเขาได้เคยเชิญฉันไป
 อยุ่ด้วยเมื่อมาคราวก่อน) ก็ต้องบิ่บ้าน ส่วนตัวเองอพยบไปอยู่
 ต่างประเทศ พวกเด็กแต่ละวรรคเป็นมหาเศรษฐี เคียงกันมักต้อง
 แบ่งที่ดินขายบ้านและขายสมบัติต่าง ๆ บาง พวกนี้หรือตง
 ไปทักท ภาษาทรายกาจอย่างหนึ่งนั้นคือภาษามฤตก มักเรียกกันว่า
 ภาษมรณ ถ้าผู้ใดตายลงมีทรัพย์สินเงินค่า ๕๐๐ ปอนด์ขึ้นไป เขา
 เกณฑ์ของเสียภาษามฤตก รัฐบาลเรียกเอาภาคหนึ่งจากมฤตก
 ส่วน ๓ คนตายภาษามฤตก ๓๐๐ ปอนด์ขึ้นไปแต่ไม่ถึง ๕๐๐ ปอนด์ เรียก
 ภาคหนึ่งร้อยละ ๓ มฤตกกว่า ๕๐๐ ปอนด์เรียกร้อยละ ๒ และ
 เพิ่มพวกตนไปเป็นลำดับจนถึงคนถึง คือมฤตกคงแต่สองล้านปอนด์
 ขึ้นไป เรียกภาคหนึ่งร้อยละ ๔ คือเอามฤตกเป็นภาคหนึ่ง
 เสียเกือบครึ่งหนึ่ง ตามแต่ซึ่งพวกที่ยังมีทรัพย์สินสมบัติกล่าว
 ว่าจะกลใดต้อง ถูก เก็บภาษามฤตกเพียง ๓ ๖๗ คน กับเงิน หักส่วนทรัพย์สิน
 สมบัติ ผู้มทรัพย์สินสมบัติมากบางคนก็คิดอวย (ทำเป็น) ขายอสังหา
 ริมทรัพย์สินของคนแก่บริษัท (ซึ่งตนเป็นผู้อ่อนส่วนอยู่โดยมาก) เพื่อ
 จะหนีภาษามฤตก แต่ได้ยื่นว่ารัฐบาลก็กำลังคิดดักอยู่ ภาษพิทก
 แรงแม้ก็อย่างหนึ่ง คือ (อินคัมแทกส์) ภาษรายได้ คือใครได้ผล
 ประโยชน์เท่าใดก็หักเอาเป็นภาษเสียส่วนหนึ่ง อันระดดิพิทกเป็น
 ปีๆ พิทกเดียวมีหลักปอนด์ละ ๕ ถึงตง คือเปรียบว่าใครได้ผลประ
 โยชน์มีละ ๒๐ บาท หักภาษเสีย ๔ บาท ดึงนี้ ไซ้แต่เท่านั้น ยังเรียก
 แกมจากคนที่ได้ประโยชน์มากกว่ามีละ ๒,๐๐๐ ปอนด์ขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง
 เรียกว่า เซอแทกส์ พิทกอย่างต่ำถ้าผลประโยชน์นั้นน้อยกว่า ๒,๕๐๐

ปอนด์ ๕๕ ปอนด์ต่อ ๘ เป็น (๑๒ เป็น ๑๕ เป็น ๑๕ ถึง ๒๐ ถึง เป็น
 ปอนด์ ๓) เพิ่มทุกชั้นไปคนละ ๕๐๐ ปอนด์ของผลประโยชน์ จน
 อย่างสูง ถ้าผลประโยชน์มากกว่า ๑๐,๐๐๐ ปอนด์ขึ้นไป รัชกาล
 เกมปอนด์ ๖ ถึง ๑๒ จึงบันทึกว่าเดอครอนิกในข้อบังคับการเก็บ
 ภาษีรายได้ ผิดทฤษฎีของเดอครอนิกหลายอย่าง อย่างหนึ่งนั้นไม่เก็บจาก
 ชาวเกษตรน้อย ๆ เช่น เกษกรเจ็ด ซึ่งขายธัญพืชไปต่างประเทศอังกฤษกับ
 ฝรั่งเศสเป็นคน อื่นอย่างหนึ่งไม่เก็บจากผู้ซึ่งเข้ามาขายในเมืองยัง-
 ฤกษ์ยังไม่ถึง ๓ เดือน มีผู้ขายด้วยความผอม ๒ อย่างหนึ่งคือผู้ซึ่ง
 ภาษีรายได้ของตน ต้องย้ายไปอยู่เขตแดนอื่น ๆ เขตแดนบาง
 เขตไป อยู่ต่างประเทศ กลับมาอยู่ บ้านเดิม ไม่ได้เกินกว่าราคาต่อ
 เดือนบ้าง แต่เขาว่าไม่ชำระรัฐบาลก็คงหาอบายต์กันหนักเสียพวก
 นี้ได้ ได้ของตามผู้ซึ่งเคยเป็นเพื่อนมาเขาคักคนหลายคน ว่าการ
 เก็บภาษี ๕ อย่างนั้น มีทางที่จะเลิกหรือลดทอนลงได้หรือไม่
 ได้รับคำตอบว่าไม่เห็นมีช่องที่จะเลิกได้ แม้แต่จะลดทอนก็คงยาก
 คงยังคงเก็บไว้หาสิ่งครามมาแต่ รัฐบาลยังคงต้องใช้เงินในการปล
 ครองบ้านเมืองมากกว่าเดอครอนิกครามมาก แลยังมีข้าเพิ่มขึ้น
 เสมอ และการที่เก็บภาษีจากคนมั่งมีแรงอย่างทุกอัน บางคน
 เห็นว่าจะเกิดลำบากในภายหลัง ด้วยเงินภาษีอากรเคยได้จากคน
 มั่งมีเป็นพัน ถ้ายากจนขึ้นเสียโดยมาก ทางที่จะได้ผลประโยชน์
 แม่นคินก็จะหมดไป แต่ส่วนรายจ่ายนั้นเพิ่มขึ้นเสมอ พังเขาได้
 ความอย่างว่ามานั้น จะถูกหรือผิดเพียงไรเราเป็นคนต่างคำอดัดดิน

ไม่ได้เยี่ยมเยียน เมื่อถึงกวางฉวนแล้วเซอร์ราวด์เฟไปเจอกับภรรยาพา
 ไปดื่อกองไฟแรงขึ้น ในระหว่างมีกษัตริย์อังกฤษ กับที่เทศคนอเมริกัน
 ที่ตั้งนามค้าบดเชนคอบดบับ ให้เห็นตบแกงตี ตีมาด เหมือนกับตั้งตบ
 กอธฟได้จำให้ไปดื่กทตรงไหน มีคนตามมาไม่รู้ว่าตั้งกกร้อย แม้
 คองเสียเงินค่าเช่าประตูทุก ๆ คน ผิดคาดอยู่อย่างหนึ่ง ตามที่เคย
 เห็นในหนังสือ คเหมือนคนเดินความคนดีไป แต่ทว่าจริงน คนต
 พากันเดินตามตบกอธฟแรงขึ้นท้นคนดีไป เช่นแต่เมื่อก่อนคนเดินตาม
 มาถึงกหนวดชอง ให้เขาไปต เมื่อถึงกกรัน คนตจรรวมเหมือนกกับ
 ตมวย ไปลัดกคคนตชวางทนได้ ไม่ล่ทล่งชันหรือโกรชชงอย่างใด
 เราจะไปเข้าหมเตินตาม (หรือเตินน้ำ) อย่างเราบังเบียดไม้โหว
 รอดตจที่พวกกกรรมการเขามาพา ไทเทียงตบคกคชยคทกรันแฉะทรมแทน
 เมื่อกเตอวกคณิกไม้ได้ จำอย่างเราคมีนชางเตอถ้อยเหลืองแฉะ แขง
 ฆนฉวนฉองกฤษชนะ ร้องรวมทำแค้นใต้ตักฉกใบกถึง๖แค้น ทง
 ที่ไปสกทลฉอนคฉนฉนรลยนคฉนชวไมง ๑ ซากตบแฉะกนนำซาท
 ฅคศาการกตงทวงแฉงมาทนเขินทศฉานทศ ศาไปตงศตงการททท
 ทอฉฉนเปย ตามที่ กรรมการชัญโดยกวงแฉะรับสั่งของ พระเจ้า
 แฉนคิน ฉิ่งนงในบ่อทตหวง ฉนฉนเปฉนฉนทศฉกเขาฉน มีคนตมมาก
 เต็มโรง

กษัตริย์ศษ มีกษัตริย์ เซอร์มอร์สเลือกคบเล่นกับภรรยา
 เชิญไปเที่ยงกวางฉวน ภรรยาเป็นช่างเขียนฝีมือดี เวลาบ่ายไปด
 ด้วงเตียงศฉฉฉกทงหนึ่ง เพราะเมื่อไปครั้งก่อนคนเห็นเบียดไม้โหว
 ๑๒๕๗
 ฉฉงน ไปพห้มาทคช ซึ่งเปฉนฉนฉนญฉดให้ศค้พวกศฉมาฉกฉงฉฉฉฉฉ

ทั้งจัดการด้วยดี เขาอนุญาตให้เราดูได้อย่างเป็นต้นมาซึ่งงานได้เห็นทั่ว
 หมด มีดีดคนปลัดกลาห์ไม่คอยเห็น หาดาย อย่างเห็น ทักษะพรณณา
 เขาบำรุงเลี้ยงแตรพวยยามจะ ให้เกิดพวยพริ้ว ไม่ดีดก็ตัวจับมาได้
 กรงทรมาน ได้ เห็นคน ทเลี้ยงมีทอง ทองเงินแตรถ่านสำหรับให้
 ดีดคนเล่น แตรแตรเครื่องขมขมสำหรับระคนหาบ ปลัดที่ดีดร้อย
 หรือสี่คนเปรียบต่าง ๆ เช่น แตร (ตัว โศกเขาข้างเป็นแค่เคยถั่ว) แตร
 อีภาพเป็นคน คุณกับคนเลี้ยงจนเขื่อง เห็นคนตัวก็เข้ามาหว่าปากให้
 บ่อนอาหาร ถ้าพูดได้ก็เห็นจะคอยขอรับใจคด้อง ดูแล้วก็กินน้ำชา
 ทักทักทักการในสวนแล้วแต่งตั้งอย่างยังมี (ศอกมีคคคตยเวธา ๒๘ นาฬิกา)
 จึงให้ ขันบริวารไปเที่ยว ศึกษาน กินน ในเมือง ตอนคนนี้ ทางฝ่าย ครั้นชอก
 ลอดแม่น้ำทมนต์ คือเมืองคืบตลอดต (ซึ่งเหมือนราวไรท้อพรณณา)
 แล้ว มาแตรแตรที่เขนคืบตลต ซึ่งปฏิสังขรณ์แล้วแตรแตรจะมีกรลตของ
 ในเรือ ๆ นี้

จนจนทพที่ ๑๖ มีคนายน มีศเคอริเมตคอง (นายห้างขอเนียบ
 ในกรุงเทพฯ) เขญไปโดยงกตางวันที ได้เกิดแตรแตร เมฆเสียงแตรคน
 รกษนทอมนนบดี ๕ ขน ซึ่งมศเคอริเมตคองมาโดยจรพาเพื่อ
 มีให้เขยตคช พวเขยตคเมฆงตอมนตอช ขันไปคตมกนค่าง ๆ ทง
 ถางฝ่ายคตฉนออก ทางใเมียงแตรทางฝ่ายคตฉนคต เป็นแตรถกถว
 ๒ ชั่วโมง แตรจึงมาตั้งดังที่ตถนทท การทชงจางอย่างอชมนนบดี
 เขยตคตอมนตอชอย่างนี้ เขาชอกใจใเม หงตั้งหน้าคนทอชทชคตคต
 ไบราณมา ๐๐๑๒๓๓ เห็นถนฐานแตรการเป็นไปใตอมนตชน ได้ตคกถว
 เขยตคตอชประการชข่างชน เมฆนหน้าครวาทอชทอชชแตรแล้วแตรหา

มีโอกาศได้ทดลองไม้ เมื่อก่อนจะมาคราวนี้ ได้บอกแก้มัคเคอร์
 เมตคอม ว่าถ้าเราไป ถึงตอนคอน จะลองขึ้นรถออมินิบัสเที่ยวค
 ดอนคอนตามตำรา มัคเคอร์เมตคอมจึงขอให้เราไปขึ้นรถออมินิบ
 ัสตอนของตัวเขา ที่สะพานเราขึ้นรถออมินิบัสเที่ยวตอนคอนให้เต็มประ
 ดังก เมื่อเรามาถึงตอนคอน พบรถส่งชาวหนังสือพิมพ์มาหา และ
 ถามถึงที่เราจะเที่ยวเคอร์ ได้บอกเขาว่าจะขึ้นรถออมินิบัสเที่ยวค
 ดอนคอนตามตำรา มีคนหนึ่งในขบวนขอเมอพี ดูเหมือนเป็นผู้ส่ง
 ชาวของหนังสือพิมพ์เล็ดเมตมเกใจไปตั้งทุนซื้อบัตรออมินิบัสตั้งมา
 ให้กับสมุดนำเที่ยวตอนคอนด้วยเล่มหนึ่ง ให้เราขึ้นรถออมินิบัสได้
 ไม่เสียค่าจ่ายใหม่ ๆ คิดออกเวลาที่เราอยู่ในตอนคอน บางทีจะเห็น
 ประตังสะพานมาถล่มเราเมื่อเที่ยวค แต่จะเห็นอย่างไร จะได้อะไรไป
 เขียนตงหนังสือพิมพ์ การเที่ยวคตอนคอนด้วยหนึ่งไปบนรถออมินิบัส
 เห็นขบวนรถจากอย่างอื่นวิ่งตงเขากวได้ ในตำรา ดิจยรถออมินิบัส
 เป็นรถ ๒ ชั้น ชั้นหนึ่งก็โถงคียบนหลังคา และมีคนคอยรับออกถิ่นฐานที่
 ต่าง ๆ คิดออกทรงก็ได้ ประโยชน์ทั้งที่เห็นด้วยตาตนเองประกอบด้วย
 ความรู้ ที่เขาบอกให้ แต่ตอนคอนกว้างขวางใหญ่โต ยิ่งกว่าเมือง
 ใด ๆ ในโลก ไปรถออมินิบัสตั้ง ๒ ชั่วโมงก็มาถึงครึ่งเมือง ถึง
 กระแหมกพอได้เห็นเนินเขา คอยตอนคอนตั้งอยู่ริมตลิ่งแม่น้ำแห่ง ๒
 ฟาก ตอนคอนตางเป็นควเมืองเดิม เรียกว่า ฐิต เป็นที่ประชุมชนาถาวร
 และสำนักงานราชการค้าขาย ชาวฝ้ายคองนกก เป็นทั้งวังรกรังที่
 อยุ่ผู้คนมากตงปลูกฝ้าย คอยคองนกก (ใกล้ท่าเรือตำบล) เป็นที่
 อยุ่พวกคกรวมกร คักกงานบ้านเรือนที่เก่าแก่มีคอยคองนกกตางเมือง ที่

หมอกแดงงามมีก้อยทางฝั่งตะวันออก ผู้คนอยู่เยื้องด้วยกันทางฝั่ง
ออกมาก ปกติอยู่อย่างหนึ่งก็พ่วงปรกอบการอย่างไร มีกรรมอยู่
ในถนนคนเดียวก็ เช่น โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ก็อยู่ก่อกัน
ไปในถนนด้วยหนึ่ง พวกเบงกัลต่าง ๆ และ พวก ฉานฉุยถาวรบริษัท
ต่าง ๆ ก็ประกอบกิจการต่าง ๆ ก็ตั้งอยู่ด้วยในฝั่งถนนไปในถนนด้วย
หนึ่งสองสาย ทางฝ่ายตะวันตกก็เป็นที่น่าขบขัน เช่นคลับ (สโมสร
สถาน) ต่าง ๆ โดยมากก็อยู่ในถนนสองหน้า วันฉลุยของ (เมื่อ
อยู่พอไป) ก็เป็น อย่างนี้ก็อยู่ในถนนแต่บางสาย ที่บ้านวิเศษนี้
บุคคลก็พักก็มีเรือนเรียงกันอยู่เป็นถนน ส่วนข้างฝ่ายตะวันออก
เป็นที่อยู่ของพวกกรรมกรนั้น ก็งามเป็น อย่างนี้แต่คนอยู่เยื้อง
ยัด เป็นคนหาเช้ากินค่ำเป็นพัว ที่บ้านคนพาศังถาวรอีกมาก
เมื่อเดินทางไปครั้งก่อน เซอร์รอเบิร์ตชอนนิค (ยังเป็นครึ่งเด็จริชบรม
โยธินเจ้าราช) มาด้วย ได้พาไปต้อนต้อนฝ่ายตะวันออกออกไปหา
ไปที่กินอาหารเย็นที่ตึกคอกยอนนี่ ชวพวกมหาดกองตายออกดีพอรดค
คงเพื่อตั้งต้อนนระตั้งเครื่องพวงกรรมกร แล้วพาไปที่บอดก็อยู่
ของพวกกรรมกร กรรมกรที่ไปคนให้เดินไปแต่พวงกรรมกร อธิบาย
ว่าพวกกรรมกรนั้นเวลาเข้ามาเที่ยว เห็นเป็นผิดแปลกหน้าไป
ก็มักต้องตักหรือพาดรั้งแก่ต่าง ๆ (แต่ก็ไม่ได้เห็นเป็นเช่นนั้น) ได้ไปดู
ตึกที่พักของพวกกรรมกร ก็เป็นได้ตึกหนึ่ง ชวมีคน โยบอยู่ไปสร้างชั้น
ใต้ เรือกล่าระจอนแต่พอรักษาดีก็ไม่ได้เอาก่าไร ตึกนั้นหลายชั้นทำ
เป็นห้องใหญ่ ๆ ในห้อง ๑ ตั้งเตียงเล็กเรียงกันไปคล้ายกับ โรงทหาร
เตียง ๑ มีที่หมอนใบ ๑ ผ้าห่มผืน ๑ กับหมอนมุดใบ ๑ โฉมพื้นพวก

กรรมกรชนชั้นต่ำบ้าง กาลังจะขึ้นไปนอนบ้าง ตูมาไม่เจอนัก
 ตระคน มาเทียบดูไม่ได้ดังอย่างนั้น แต่ถึงแก่คนระดับถนัด ดู
 เหมือนผู้คนพวกกรรมกร เดียวกันจะคอยดู ชนกว่าแต่ก่อน เพราะ
 มั่งมีมาคสมตรง ๆ ถึงจัดการช่วยพวก กรรมกร ด้วยอธิบายต่าง ๆ มากขึ้น
 ถึงคิดคิดแต่คงศพอกกรรมกร กัดกินอยู่ดัง แต่เวียงช่วยพวกกรรมกร
 ในประเทศอังกฤษมีนยากรอญ ด้วยคนเกิดมากถาวรจนทรงมหาหา
 ค้างรายเฉยชีพ ให้พอชนทอทมิได้ จำนวนคนหางานทำไม่ได้เดี่ยวน
 มั่งถึงของถนัดตรง เป็นเรื่องลำบากของรัฐบาลอยู่ในเวลานี้ ถ้าไม่
 เฉยงพวกจ้างงาน ในเมือง ก็นักเที่ยวแย่งชิงคน ให้เกิดจลาจลในบ้าน
 เมือง เพราะมีมากเหลือที่จะควบคุม รัฐบาลจึงต้องเก็บภาษีจาก
 คนฝังมตงกล่าวมาแล้ว มาเทียบพวกจ้างงานมิให้อัน

เพื่อมาตรวจก่อนรายนคยงไม่เกิดขึ้น มาตรวจได้เห็นประโยชน์
 ของรายนคยงแต่ในประเทศอิตาลีมาจน ในประเทศฝรั่งเศส ตอนชาย
 ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ที่อาจไปไหน ๆ ได้รวดเร็วแต่ดังถนัดบาย
 ทกแห่ง แต่เมื่อมาถึงเมืองปารีสมาเห็นโทษของรายนคยงอย่างหนึ่ง
 คือในเมืองปารีสใช้รายนคยงมากนับด้วยหมื่น นับตั้งต้นจนคนเดิน
 ไปท้องถนนไม่ได้เหมือนแต่ก่อน ๆ ใคร ๆ ก็บ่นถึงความลำบากที่มี
 รายนคยงมากหนัก แต่ยังไม่รู้ว่าจะมีใจความลำบากด้วยประการ
 อย่างไร เขาบอกมาจากเมืองฝรั่งเศสว่าถ้าถึงตอนนั้นจะเห็นร้าย
 ยิ่งกว่าปารีสเสียอีก ด้วยจำนวนรายนคยงมากทำนองเดียวกัน แต่
 ถนนในลอนดอนแคบกว่าปารีส รถมักต้องหยุดคั้งไปไหนมีใคร
 สักดอก . เมื่อวันเสาร์พระเจ้าซซกได้ฟังตรัสปรารภ ว่ารายนคยงใน

10/03/2524

ตอนตอนมากหนักเหลือเกิน ทัพคนตายบ่ตรงมาก ๆ ครั้นมาจนรอด
 ออมนับแต่เที่ยงดึกนั้น ด้ไม่หนักชวเหมือนทปารด์ ด้วยรอยเท้าใน
 ตอนตอนขับชวากวา ทปารด์เศเศคนขับมันขับตจริง ๆ ต่เดิมยังกจ
 ขบรถเกษมมา รถเต็มถนนไม่เห็นกระบกระทั้งกันเคย แต่ขอ
 ด้าคัญมันยขที่ไปลกข์ของตอนคชทใหม่ ตอนเต็มเหมือนจริงดังว่า
 กันมาแต่บรมโบราณ ดังเกิดค ในที่ขงถนนมีไปตคัยนรายไปเป็น
 วรรษ ไรแต่แขน (ด้รวมปลอกผ้าขาว) ด้องข้างเป็นสัญญาณ
 ให้ไปหรือให้หยุด เพียง ไปตคัยนขนของรถเท้าหนึ่งเท้าใดก็หยุด
 ทมคทันทงกระบวร พอกระบวรรถที่มีทางถนนขวางหรือถึงใน
 ถนนจรมหมีคนข้ามถนนพ้นไปแล้ว ไปตคัยนขนขทางให้ รถ
 ทรอดคองถนนขับไปทงกระบวร คุณพลเมืองยาตรง ไปตคัยน
 ด้ือกหน้า ด้าวจวาคเหมือนจรมีขามาจด้ยยังถวาคักรมหาเสนามด้
 ถว่าด้ แต่ไม่เห็นแต่ตงกิริยาดวาคำราชอย่างใด ไม่เคยเห็นไปตคัย
 แห่งใดเหมือนทตอนคชอน ด้รับค้อย่างนตงแต่มาครงกอมด้

เวลาค่ำ ไปฟัง ปาฐกถา ทร้อยถ ยโศกราพีศคไชไชเซต (คือ
 ด้มากมณมีคำด้ครทจวง) ด้มาคมันเขาด้ ด้เอกลขนเป็นด้มาชก
 กคคคักค ด้ ๔๖ บมาแล้ว เพราะเขาขคความชอบทคนได้จคคกรม
 ทาแผนท ด้สามารถทาแผนทประเทศด้ยามเป็นคความชอบในภมมีคำจคค
 เขาด้ทงด้อรายคคมี ให้เปด้ามาเส่มอ แต่คันยงไม่เคยไปเข้า
 ประชมกับด้มากมณเคย มาคราวณเป็น โศกาคังคได้ไป ทานพอก
 กรวมการมี เซอฐชาติส คคคค ด้ภานายคเป็นคคคคจรม ผู้เสด้ง
 ปาฐกถา ขอนางด้วาคคชอนเว (เป็นธิดาของเซอฐมาคคคคชอนเว ด้

10/03/2565

มีชื่อเสียงในการเที่ยวตรวจโลก) ว่าด้วยตรวจคนเมืองโบราณ
เรียกคาปตรในประเทศอะเรเบีย

ณของคารท ๓๗ มิถุนายน ไปตั้งภาค ทวีปปรินต์ออฟเวสต์
รัชทายาทเป็นการพิริ เวदानพระองค์เธอเสด็จอยู่หิมเมือง ปรินต์
ออฟเวสต์ซึ่งเสด็จอยู่ทวงเช่นคเซมส์ ได้ทอดถามสมเด็จพระราชิน
เมื่อจนเฝ้า ว่าทำไมจึงไม่ย้ายมาประทับที่ภาคเบอเวอเฮาส์ อันเป็น
ที่ประทับสำหรับปรินต์ออฟเวสต์มาแต่ก่อน ครั้นบอกว่าเป็น
ออฟเวสต์ว่าใหญ่โตนัก คือเมื่ออภิเษกสมรสแล้วจึงจะเสด็จมาอยู่
เวदानเช่นไปตออฟฟิศใหม่ของหนังสือพิมพ์บั้นซ์ ซึ่งเขาออกไปเชิญ
ผู้รับหนังสือพิมพ์บั้นซ์ให้ไปได้ ณรับหนังสือพิมพ์บั้นซ์มาค่า ๓๐ ปี
จึงให้ไปบอกเราว่าจะไปดี เซอร์ไอเดนซึ่งมนตรีเคอร์มาคอรับ
เองกับผู้ช่วยอีก ๒ คน พากทวทกแห่ง เขารวมรวมรูปเขียนเดิมซึ่ง
เขามาทำรูปภาพในหนังสือบั้นซ์ เป็นฝีมือช่างคนตัวคฤ ตัวคฤท
ตัวงตัวไปแต่ดี เช่นเซอร์ยอนเคนด์ ยอนดซ คิมมอเรียและชาดส์กิน
เป็นต้น มาคิดเรียบเรียงไว้ให้คนดูในหิ้ง ๑ มาได้ความวิแปลก
อย่าง ๑ คือบนตารูปทหนังสือพิมพ์บั้นซ์นั้น รูปเดิมคนให้เป็นของ
ผู้เขียนหนังสือ เขาของหนังสือพิมพ์บั้นซ์เขาได้แต่กรรมสิทธิ์การจำ
ต้อง คือให้อนุญาตจึงจะจำต้องได้ เพราะฉะนั้นรูปเดิมที่เขาเอา
อันเป็นของผู้อื่นซึ่งได้รับซื้อหรือรับมรดกไว้จากช่างเขียน ขอยืม
เขามาทงนั้น มีรูปเซอร์ยอนเคนด์ เขียนรูป ๑ ซึ่งเขียนเมื่อบั้นซ์มารัก
ออกจากราชการ เขียนพระรูปเยอรมันเอมเปริชเป็นนายเรือ เขียน
รูปบั้นซ์มารักเป็นคนนำร่องเมื่อจะไปเที่ยวจากเรือ รูปนี้ทดอกกันมาแต่

ก่อน ว่าต่อวิโรจน์เบอริ เด่นมาดีกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ
 ตั้งไปให้บิลล์มาร์กด้วยรอบคอบศึกษาศึกษาถึงกันมา ได้ความว่าเป็นแค่ของ
 จำต้องไป ระบุเต็มยังอยู่ในประเทศอังกฤษเอามาดีตลอดใจด้วย
 เซอร์โฮเจนซ์แมนพาไปต่อห้องประชุมที่ห้อง ๓ ประเพณีของพวกค้า
 หนึ่งคือพิมพ์บนธนบัตร มีการประชุมเรียงกันตั้งปีศาจหระดง ๓ แต่เดิม
 เติงอาหารเวลาเย็น แต่ต่อมาเห็นไม่สะดวกเปิดขึ้นเป็นเตียงเสดจากกลาง
 วน เจ้าชองกับทงเศคเคอร์นระช่างเขียนช่างแต่งเรื่องขึ้นเป็น "ดีคาพี"
 ปรึกษาหนึ่งตั้งขึ้นชมาประชุมปรึกษากัน ว่าหนึ่งตั้งขึ้นตั้งปีศาจ
 หนึ่งหารมีอะไรบาง ที่พิมพ์ใครมรุษชุดเป็นอีกขรชุดหนึ่งคงแต่ใบราณ
 มาจนทุกวันนี้ทุกคน ใครพิมพ์ก็ตายเป็นของสำคัญ เซอร์โฮเจนซ์-
 แมนบอกจำรูปภาพต่าง ๆ และเรื่องดำทวิงดงหนึ่งคือพิมพ์บนธนบัตร
 ผู้ส่งมามากจนเกินต้องการ มีแต่ของสกัดออก ที่ประชุมปรึกษากัน
 หนึ่งจะเพาะรูปใหญ่ เรียกว่า "คาร์ตูน" ซึ่งพิมพ์ตั้งปีศาจหระดงรูป ว่า
 จะเขียนเปรียบอย่างไรให้เหมาะแก่เหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ จำนวน
 หนึ่งคือพิมพ์บนธนบัตร ว่าจำหน่ายได้ในราวตั้งปีศาจหระดง ๑๕๐,๐๐๐ ฉบับ
 วนหญิงพรพิศาตร์ ซึ่งส่งภากาชาดตั้งมาเรียนวิชาพยาบาล
 หนึ่งถึงมาถึง เซอร์เฮตวาร์ตกับเลดีก็พามาหาแม่เสดศา
 วนพุทธ ๓๘ มิถุนายน เข้าไปคือพิพิธภัณฑ์ตั้งถานที่เซาท์เทิน-
 ซิงตัน เรียกว่าไซแอนส์มิวเซียม แต่งตั้งถานของเครื่องจักรและ
 เครื่องมือต่าง ๆ เป็นต้นว่าถานรถไฟถ่าน รถมอเตอร์ครั้งแรกคิดขึ้น
 แต่เปิดขึ้นแสดงมาโดยลำดับ จนถึงปัจจุบัน นี้ของคือจริงบ้าง

จำต้องเป็นขนาคยขมบ้าง (แต่จกรทมนได้จริง ๆ) ตั้งใจให้ดู เครื่อง
 มีนและเครื่องมีนสัตว์กรวดทาง ๆ ทำใจให้นั้น นาคยงหนัก ออกจาก
 นั้นไปดูที่เดวมีนส์เซอร์เวอนเน แต่ไปเจอเขาก่าดังทำพหุศุดมา
 มะกะ กั้นแน่นไม่ได้คุดทอ จนนเซอร์เวอเฟเวอนมาหาให้เชิญให้กิน
 กตวงจนคังย เพราะสัตว์เดวมีนได้เกลยวอองกับไทยมาช้านาน เมื่อ
 ฉันทมาครางก่อนเซอร์เวอเฟเวอน (มีเดวอายุเกือบ๘๐) ยังอยู่ ได้
 เชิญไป ชยด้วย ที่ เสดเตน บ้านดังหรมบัสกุดถึง ๓ ครั้ง (ได้ไปพบ
 มีศัพตอเรนส์ในคิงเทศ นางพญาบาวเกียสนคินน) เซอร์เวอเฟเวอนนั้น
 มีลูกชาย ๓ คน คนใหญ่ชื่อเอดมีอนคเจอน ได้เป็นเบรอนเนคดัง
 ลักกล ครั้นตายดังชกชายได้เป็นเบรอนเนคดังมา ชื่อเซอร์เวอเฟเวอน
 (เหมือนท่านผู้เฒ่า) คนกตางเป็นนายพันคัรทหารบก มีลูกชื่อแฮร์
 เดยจนเป็นเซอร์เวอเฟเวอน ราชเลชานการ ของพระราชา นคนเด็กชื่อ
 เฟรเดอริคเวอน เป็นพ่อของเซอร์เวอเฟเวอน เดิมเป็นเลชานการใน
 สถานทูตสยามเมื่อนั้นมาครั้งก่อน (ได้ไปอินเดยและประเทศสยามกับ
 ฉันทด้วยกัน) เซอร์เวอเฟเวอนเป็นเลชานการของดัชชี่เกอ (นายก)
 เข้าดีชอฟคอมมิชมาถึง ๓ คน มีความชอบจึงได้เป็นเซอร์ พดกเวอน
 รัชเลกคกดาวมา เมื่อนั้นมาครางก่อนยังเป็นเด็กเคยได้คินกันทง
 ๓ คน มาครางนไม่โคพบ เซอร์แฮร์คอเบรอนเนค เพราะ ไปอยุ่เสย
 ต่างประเทศ ได้พบแต่ เซอร์แฮร์เจอนคินนเป็นเลชานการ ของพระ
 ราชนกับเซอร์เวอเฟเวอน มีแก่ใจเชยเพื่อศอเวรามากทง ๒ คน

เดวบายไปหา มีศเคอริเช่นเคอริสึ เห็นนามคักรทรวงการต่าง
 10/2/2565
 ประเทศที่สถานปาดเมนค การวิจัยมีบันทึกคักคักดังต่างประเทศ

ประเพณีฝรั่งซึ่งเกี่ยวกับขงกฤษศีกัน ฝรั่งเค็ดันนี้เส่นายคักระทรวงการ
 ต่างประเทศ ให้เส่นทนคังไปรับแะส่งที่เส่นานี้ ขงกฤษศีกอ่าถ้ามโต
 มาในทางราชการแะอกระทรวงการต่างประเทศไม่ต้องรับส่ง เป็น
 แะเส่นนายคังทักัดข้อมมาเส่นขงไม้งอริจตต์ เมอตนรับทักัดข้อมก็เคอว
 เสนเคอตันโต แะเส่นคองาม ประสงค์ไปอ่าโตวี่จะโต พย วิจัก เสนนายคัง
 กระทรวงการต่างประเทศ เขาจึงหนัดให้ไปพบที่เส่นานปาดเมนค คอง
 ทราบออยู่อ่าเส่นขงยาคคปาดเมนคออยู่คองย เพราะเมอมาคังคองนเบน
 เจอฉานอกระคประชม ไม่ได้เคอเยทนปาดเมนค มาคองนเบนเคอ
 กคังปาดเมนคประชมจ้งยขงกเห็น ที่เส่นานปาดเมนคคังการพทกษ
 วิชาแะแรงมอกล มีไปตคังประจาคอขยคองจคราคนเขรคังแต่ประค
 ชนนอกเข้าไปจนคังประคคัง ประคคอง คคเหมอนจะเหลยคไปทาง
 โทนก็เห็นไปตคังไมขาคคทา เขาพาเขาทางหนง ซึ่งเบนเส่นงล้าหริบ
 เสนนายคัง หนยอ่าเส่นนายคคณ ๑ กมิหองคังหริบคางหนงหอง ๑ แมค
 เป็นทอหน้า ออไปเส่นน พวกลคขยคณชคเส่นนายคคมิหองให้พวค
 หอง เคนคองไปให้เส่นนายคัง กระทรวงการต่างประเทศ (มิหอง
 เสนนายการออยู่เคียงหอง ๑) พมมีคเคอวเอนเคอตันเส่นนายคกระทรวง
 การต่างประเทศ บิดประคคณทนากันคังคองออง มีเคอวเอนเคอตัน
 ใจอวงอชทริยาคัรยคังภาพเรยบรชย บคกจ่ายคคทได้พมกับคณ ซึ่ง
 เคอโยเตยน ช้อเส่นยง ออยู่แะค แะเส่นค คองาม ยินค ที่ทาง พชรราชไมค
 ระวังขงกฤษกับไทยคังทคณมเป็นอยงคัง รับจะพาให้เรารจกกับ
 มีคเคอวเรมชมกคองนคคยคกรมหาเส่นนายคัง แะจะจคทให้คประชม
 ปาดเมนค แะจะชอขยเคอชออยงอื่น ๆ คางคคจะประสงค์ ฉนวิภาย

10103/2565

หลังวางไฟ มีศเคอร์เช่นเตอดัน ต้องประชุมกรรมการอื่นใด อันหนึ่ง
ขอคงมาพบกับฉัน ๆ ตามากี่วันก็กลับไปในทันที

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน เข้าไปดูแข่งม้าที่สนามแอตลันติก
ตาม ราชสำนัก เชิญให้ไป ดูบน พลับพลา ที่ประทับ ของ พระเจ้าฮอ
กัวร แข่งม้าที่สนามแอตลันติกมีบัตร ๔ วัน ก็ถือว่าเป็นงานดีไม่สร
ถ้าคือของอังกฤษงาน ๑ พระเจ้าแผ่นดินและพระราชวงศ์กับทงพวก
ผู้คหังปองพากันไปโดยมาก และเป็นเวลาที่ผู้หญิงแต่งตัวออกกัน
(ผู้ทหน้าได้วิเศษบางคนมีตักสาวหลายคน บอกจางต้องให้ตักสาว
ผู้ตักไปแข่งม้าที่แอตลันติกกับตักคนหนึ่งต่อคน เพราะทานเสีย
ค่าเครื่องแต่งตัวไม่ไหว) ที่คนตักก็จับเป็นจำพวก ๆ เชิญเข้าเข้าไป
ตักกัน พวกไพร่เฉยช่วยต้องไปยืน เบียดเสียดกันดูในที่สุด ๑
พวกพลเรือนเสียค่าตักมากจนมีที่นั่งตักคน ๑ พวกผู้ตักม้าผู้เฉยมาก
ขึ้นอกมีทงบนชน แคกอยต่อนหนึ่งตักหาก ที่เป็นอย่างนี้เช่นนั้น
ในบริเวณที่ตักพดมพธธา (เปรียบอย่างของเราที่เช่นตักหน้าพระที่นั่ง
ตักไรต์วรัย) เรียกตัวรอยัลเฮน โคตต์เซอ มีผู้ตักเพราะแต่ที่
พระเจ้าแผ่นดินทรงคนเคยแถวจึงเข้าไปได้ เขาบอกฉันออกจาก
พดกตคางประเทศแล้ว ผู้ตักประสงค์จะเข้าไปดูในบริเวณพดม
พธธา ต้องไป ขออนุญาต คอขอรับตักกรรมมา ๆ ตักบสถัน เห็นว่า เป็นผู้
ตักดีสมควร จึงออกใบอนุญาตให้ ผู้นั้นต้อง เอา ใบอนุญาตไป
เปลี่ยนเอาบายสำหรับตักออก (ซึ่งมีชื่อเขียนในบายนั้น) สำหรับตัก
เพื่อเข้าไปเป็นตักผู้ เฉยค่าธรรมเนียมคนตัก ๖ ก็น (เป็นเงินบารัง
สนาม คิดเป็นเงินไทยเกือบ ๗๐ บาท) แต่ฉันกับเจ้าหญิงจะผู้ทไป

ด้วยอีก ๒ คน คือพระยาเพชรอินทราภมพระพิทก ๑ อุปถัมภ์ เขา
ตั้งบ้านใหม่กับใบเชือกแต่แรกไม่คิดจะเสียเงิน คนที่ไปยังต้องเสีย
ค่าเช่าที่ไร่ยกยพตยอกหลังละ ๖ กน ไร่ของฉันทักต้องเสียแต่ไปจนเดือน
เจ็ดถึงให้เอาแต่ ๓ กน เพราะผู้ไปมากมายถ่ายของ ฐานดอกไม้โปรด
ไฟหรือรถจ้าง ฐานผูกยอมไปยกยพต ยำจนพบบด้วยพัน ถ้าไม่เช่า
ที่เอารถได้ ไร่ก็อาจจะถูกไล่ไปอยู่ถึงไหน ๆ จากตัวจะค้นหาได้
โดยยาก แม้พอกก็ได้รับอนุญาตให้ดู ในบริเวณพลับพลาหนั้น จำนวน
คนกตงพิน มีชนทั้งปลูกไร่ข้างพตพลาต่านละหลัง และมีตั้งนาม
ัญญาหน้าพตพลาขันทโคตวย พอกกุดและเจ้าเชลยก็ขยคยอนทง
นน คยพตพลาขยขตรงกลาง มีมุขเตดทประทกกับมอขยารัดของข้าง
(ขยารพระกัณังสัดไซสอวราย) แต่วาเดินไปมาถึงกันโคตยคยมิใน
เวลาเสด็จประทับก็ไม่ห้าม ข้างหลังมุขเตดเข้าไม่ห้องที่ประชุม
เสด็จห้องเสด็จ (ดูเหมือนจะมีห้อง ผู้หรับประทับ ตำรายุ พระ
อริยามกตยแต่ไม่ได้เห็น) ทนพตพลาหนมีคเจ้านายกับพอกท
พระเจ้าแผ่นดิน โปรดให้เชิญเป็นแขกหลววงประมาณ ๕๐ คน นชกน
กขาราชการ ๓ คนคทงขยหญิงในราชสำนัก ข้าราชการในราชสำนัก
๓ ของตงนามทงคตงหากขยขนยคตขยพตพลา ในคราวแข
งมาตั้งนามแฮลคอคพระเจ้าแผ่นดิน ยอมเสด็จไปประทับอยู่ ที่พระราช
วงวนคเชอว ทรงรยนคจากองนไปจน เกตจะถึงบวรเจอนตั้งนาม
เสด็จจนทรงรมาเทียบฝั่ง มีรถเขนคยวกับรบเจ้านายและแขกหลววง
ทขยวงวนคเชอวเจ้ากรรมอนตามเสด็จ เห็นผ่านเข้ามามายังพตพลา
๑๖๑ 3565
แต่คราวนี้ ได้เห็น ๕ วัน เพราะเมื่อวันพุธขึ้นเป็นวันที่ ๕ ของการ

แรงแม่ปลาใหญ่ตกกำลังแข่งม้า (พิฆาตคนตายคน ๑) น้ำท่วมถึง
 ต้องหยุดแข่งม้า เราไปนั่งหลัง ฉันทนแผ่นดินเหมือนเกาะทรงรถม้าเข้า
 สันนามไม้ดีทอด จึงได้ใจโดยกรรมจนรอยนศตรงมาเข้าทางฝั่งพลับ
 พลา ฉันทนพระเจ้ายอชกับพระมเหสีทรงรับรองปราถได้เราอย่าง
 สันทนนมเหมือนเมือวนเผาทองบกกงแถม และทรงชกนาไทรจกกับ
 เจ้านายของคือน ๆ เจ้านายพระราชวงศ์ที่ใครจากกันฉันทน คือปรีนดี
 ยอฟเวดส์ ๓ คีคยอฟคอดส์เคอ ๓ ปรีนดียอช ๓ เจ้าหญิงรอดแอด
 (กับถ้ำม) ๓ คีคยอฟคอดส์เคอ ๓ ปรีนดีชเรอชยอฟคอดส์เคอ ๓
 ปรีนดีเซตชานเรชยอฟคอดส์เคอ ๓ เจ้านายราชวงศ์อื่นมีพระเจ้ามานอด
 แอดชอฟไปรดเกด ๓ พระเจ้ายอชชอฟกรัส ๓ ตั้งเวลาเสด็จกลาง
 ฉันทนพระเจ้ายอชทรงรุ่งควนไปรดเกด ถัดมาพระเจ้ามานอดแอดจิง
 พระมเหสี เขาจัดให้ฉันทนปรีนดีเซตชานเรชยอชคือนค ๓ ผู้ทุกกันเสียง
 บนพลับพลาฉันทน นอกจากเจ้านายแฉะแฉะของพลอง ไปรดให้เด็ก
 เชิญคนล่ากัญชางคน ฉันทนเอกอกรราชทูตเขอรมีนฟอนนิจราชได้รับ
 เชิญแฉะได้เป็นผู้จิงหญิงพจนเรานั่งโต๊ะเสวย เพราะเดิมเขาจะจะให้
 พระเจ้ายอชชอฟกรัสรุ่ง แต่พระเจ้ายอชชอชกลางแต่ก็มาคงไม่คน
 ทูตเขอรมีนจิงจิงแทน และนางข้างขวาของพระมเหสี โตะเสยงคิง
 ๕ โตะ ๆ เสวยอยู่กลาง โตะอื่นอยู่มุมโต๊ะ การแข่งม้าฉันทนเป็น
 ฉันทนล่ากัญแข่งชิงกัญชงของพระราชทาน เขาบอกว่ามีกัญแข่งฉันทน
 กัญชากัญ มีน้ำหนักของขงกัญ ๒ มี และน้ำหนักของฝรังเค็ง ๒ มี เจอ
 เป็นการแข่งชิงในระวางชาติด้วย น้ำองกัญของฉันทนคืบฉันทน ค
 วัณเวงกนมาก ซึ่งเกิดศกการเดินพบนแข่งม้ากชชคอด ทางพณฉันทน

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ตรงวันเกิด ตั้งใจจะขโมยให้ใครรู้ ให้ของ
 ตำบักในเรื่องให้พร แต่ได้รับโทรเลขขอยืมมาจากกรุงเทพฯ
 จากกรุงปารีส จากกรุงโคเปนเฮเกน เมืองฮานอย และใน
 ประเทศอังกฤษเองก็หายระบบ ก็เกิดความไม่อยู่ ถึงกระนั้น
 ก็มิได้ทำพรอย่างใด เวลาเข้าไปตั้งเจดีย์มีสี่เศวตอเนนเบ ที่ท่าพิ
 ราชภิเษกพระเจ้าแผ่นดิน พระเชษฐาหม่อมกุเทศ์สำหรับทูลรับพาด
 ด้รับเห็นถนัดกว่าเมื่อมาคราวก่อน เลยออกเงินช่วยปฏิสังขรณ์
 เป็นการทำบุญวันเกิดด้วย เวลาบ่ายไปดูละคอนเล่นเรื่องสุดทาง
 Journey's End ที่โรงละครนอกเมือง เรื่องนี้เองถนัดจากคนก็ คน
 อังกฤษเขาเรื่องในเวดามหาสงครามมาแต่ง พวกชาติอื่น ๆ แม้จน
 เยอรมันก็ชอบเขาไปแปลเล่นในประเทศต่าง ๆ แทบทั่วไปจนถึงประ
 เทศญี่ปุ่น (พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ได้แปลเป็นภาษาไทยแล้ว ถ้าจะ
 ให้นักเรียนเล่น) ที่เราอยากดูละคอนเรื่องนี้ เพราะนึกสงสัยว่า เขา
 เรื่องมหาสงครามมาแต่ง แต่แต่งอย่างไรจึงได้ชอบทั้งชาติฝ่ายข้างแพ้
 และชาติฝ่ายข้างชนะด้วยกัน ครั้นไปดูจึงรู้ว่า ละคอนที่เล่นนั้นฉากทำ
 เป็นที่นายทหารอาร์กีย์ในศตวรรษที่ ๑๑ เดิมฉากเดียวทั้ง ๓ องก์ คือละคอน
 แต่งเป็นทหารอังกฤษทั้งหมด มีทหารเยอรมันแค่คน ๑ เนื้อเรื่องก็
 เล่นนั้น ว่ามีเด็กหนุ่มของอังกฤษคน ๑ เมื่อเกิดสงครามยังอยู่ในโรงเรียน
 โดยยืนเขาเล่ากันถึงเรื่องที่ไปรบพุ่งเข้าใจว่าจะสู้ทุกที ก็อยากจะไป
 รบกับเขาบ้าง จึงเข้าอาสาสมัครหัดจนได้รับตราตั้งเป็นนายร้อยตรี
 ครั้นเมื่อเขาตั้งไปประจำกองซึ่งกำลังรบอยู่นอหน้า ไปได้เห็นภัย

อันครายของมนุษย์และความทุกข์ต่าง ๆ เพราะรบกวนก็เกิดด้วยค
 ลัยของ แลจะกตัญญูไม่ได้ต้องแข็งใจรบจนคดีตาย เหตุที่พวกฝ่ายแพ
 ขอบนน เพราะในเรื่องระลอกที่เดินมาจับทหารเยอรมันเป็นเชลยได้
 คนหนึ่ง เมื่ออังกฤษเขาต่อมาตามกองทัพเยอรมันจะรบ ทหาร
 เชลยคนนั้นไม่ยอมบอก ว่าจระเข้ยักษ์ก็ตาม ทหารชายชาติคนหายอม
 ไม่ กระบองเดินมาทั้งขมขื่นและทงทันท่างสาร ไม่เดินถึงฝ่ายใดแพ
 ชนะ ผู้ตั้งประสงค์ก็จะให้คนดูเห็น โทษในการที่มนุษย์รบพุ่งกัน
 จึงชอบด้วยกันทั้งทุกชาติ การเดินระลอกที่ไปดูวันเขาเดิน (มาคืน)
 เวลาบ่ายเดินได้ราวเจ็ดนาฬิกา

ออกจากโรงระลอกเลยไปตรวจดูกลเม็ด "กองตมเด็จพระเจ้า
 แผ่นดินสยาม" ที่สวนของมิดเดิลริชเชส คาบด Tooting Bee ทดถึง
 เบค ความที่เขาได้เชิญไว้แต่เมื่อแรกมาถึง อันเหตุที่จะเรียกกลเม็ด
 อังกฤษกลเม็ดว่า "กลเม็ดของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม" นั้น
 คือเมื่อตั้งตกลูกของนวนเป็นสมัยในรัชกาลที่ ๖ มีเคเซอร์ซันริช-
 เชสผู้เป็นนายกองนบนนครของกรุงตมสยามที่ตอนตอน ให้พระยา
 บรินวราช (เมื่อเป็นราชเลขาธุการในพระองค์) ซึ่งเป็นผู้คนเคย
 กัน กราบทูลสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ขอให้ทรงอุปถัมภ์ เมื่อทรง
 รับจึงได้นำมดดังกล่าวมาของแทนที่จะเรียกนามตามคาบดตม ใช้
 ขงข้างเล็กเป็นธงกอง และพวกกรรมการทงชายหญิงใช้เข็มกตค
 ปรองข้างเล็กเป็นเครื่องหมาย นอกจากนั้นก็มีมดลูกเล็กของอังกฤษ
 ทงสั้น งานที่เขาทำรบกวน เรียบประสมกรรมการแต่ละประสมลูกเล็ก
 กับทงพวกกลเม็ดมาบ้างก็ ๕๐๐ คน ตัวนายตมตั้งเดิมก็คิดตรา ให้เดิน

ครูดมแดงแดงหนักหน่า ให้คนไขว่ไขว่ให้คนไขว่ ไซ้เอาเหล็กแดงใส่ ธรรม์คิ
 เคียววิษณุเสด็จเป็นนายกตาวชบชอบใจ แลระอืดให้จกความกราบ
 บังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฝ่าปกตกลุ่ดัดของนั้นขอ
 ถวายความเคารพตั้งขอเข้าใจคตัญญูระเวรไลไว้ในพระองค์ หนึ่งขยับ
 จะมิไทรเดชะกราบทูลไปให้ทรงทราบ ๑ แลจะนำพสกตรรกการ ไทรจก
 ทวณ ดมคตจนบคตจนทวทหน้า เมื่อซาทบพทกลุ่ดัดของดม
 ฤคตามตั้งคามแบบ หนึ่งปรารภจะให้ จึงเป็นทวฤคตคทอย่าง ๑
 ถามเขาว่าระคตจนกรระโร เขาบอกดำขิงซาทกลุ่ดัดของคทาแกว จึงให้
 กลองใบ ๑ เป็นทวฤคต เวลาคำพระองค์เขารมทวฤคตปรพคทท
 พระองค์เจ้าจจกรพงศ์เสวีการสอบคชช ทมคตวิษณุมาหา
 วนอาทศย ทน ๑๖ มคชายน เขาขอตราดเฟจยไปหา
 มารดา ซึ่งได้คตเคยกนมาชคตจน (เคยจนทวฤคตทตท) ททาน
 ในมณฑลทกทกิงเข้มเชอว ระเบียบทวฤคตคไป ๑๖ ๑๖ ๑๖

เวลาศาเดมมากระเรตเกรจดี ซึ่งเคยไปรู้จักกันในกรุงเทพนชัย
 ไปโดยททานนอกเฟือง ชนคตบคตคตท ทวฤคตคไป ๑๖ ๑๖ ๑๖
 เดมมากระเรตเกรจดีคตจนเป็นคตจนทนามเป็นคตจนคตจนทวฤคตคตจนคต
 ทวฤคตทวฤคตคตจน เป็นคตจนทนามคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคต
 เชิญคนสำคัญ ๆ มาให้พบในวันหลายคน เป็นคตจนคตจนคตจนคตจนคต
 เคยเป็น เดมมาคต เดมมาคต คตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคต
 ทวฤคตทวฤคตคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคต
 เป็นคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคตจนคต
 มา (ได้เคยอยู่ ประจำพระองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าที่คตจน เมื่อเดจค

ประเทศอังกฤษครั้งหลัง) กับภรรยา เซอร์รอเบิร์ตซึ่งเคยเป็น
 เลขาธิการกระทรวงพระคลังอังกฤษกับผู้มีบันดาคักัดคนอื่น ๆ รวมทัง
 ต้นสัก ๒๐ ฉันทัญพจนแก่งเครื่องประดับอย่างไทย คือได้ตั้งฉวดย
 แดงของผูกข้อมือเป็นคน ดูพากันชอบมาก

วันจันทร์ที่ ๒๓ มิถุนายน วันนั้น เซอร์สะกินเนอเคอเนอ มาหา
 บ่าย ๑๕ นาฬิกาไปดูป่าดิเมนต์ พบมีคเคอร์บอดจันต์ (อักษรมหาเสนา
 บัตก่อน) กับเซอร์ฮอดเดินเซมเบอเดิน (เสนาบดีกระทรวงการ
 ต่างประเทศคนก่อน) สันทนากัน แล้วไปดูป่าดิเมนต์ในเฮาส์ออฟ
 คอมมัน แล้วไปพบมีคเคอร์เรมเซแมกคอดแฮดต์ (อักษรมหาเสนา
 บัต) คำพวกกลัมาคณัฐาจารย์ไปเลี้ยงที่ห้องแคนอด

วันอังคารที่ ๒๔ มิถุนายน เข้ามีคเคอร์เบราน์ (ผู้จัดการนักเรียน
 ดอนดอนแต่ก่อน) มาพาไปดูวังแก้ว กตางวันเลี้ยงข้าราชการกระทรวง
 ต่างประเทศ เซอร์รอเบิร์ตแวนดีทาคาตปลัดทูตฉลอง เซอร์
 จิกคอเวเดคต์ ผู้ช่วยปลัดทูตฉลอง มีคเคอร์ฮอดด์ เจ้าพนักงาน
 ประเทศคนออก บ่ายมีคเคอร์แกรมกับภรรยา มาหา ไปดูรอยหิน
 สักยุด (ตรวจโรคคนเถื่อน) แล้วไปเล่นกอล์ฟ กินเย็นที่บ้านเซอร์
 ราตฟเปเจ็ค พบอาสาสมัครคนคนชำนานญักกอดฟ

วันพุธที่ ๒๕ มิถุนายน เข้ามีคเคอร์แอนดะเตมาพาไปดูบริติช
 มิวเซียม กินกตางวันที่สถานทูต บ่ายดอว์ทเกรย์มาหาแล้วพาไปดู
 ดูป่าดิเมนต์ บ่ายไปป่าดิเมนต์กินน้ำชากับดั๊กเกอ พบมีคเคอร์
 บอดจันต์แตะมีคเคอร์เซมเมอร์ ราชทูตอังกฤษที่กรุงเทพฯ แต่ก่อน คำ
 มีคเคอร์เจมมีสันผู้เป็นประธานห้างบอร์เนียวเชิญไปเลี้ยง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มิถุนายน เข้าไปดูที่ที่ดินอีกจะเป็นสถานที่
ใหม่ (ราคาหลัง ๓ เป็นสี่ที่ ๕๐,๐๐๐ ปอนด์ หลัง ๓ เข้า ๓ ปี ๕๕,๐๐๐
ปอนด์) ไปเยี่ยมครอบครัวที่กรีซ กินถั่วต่างวันกับกับที่นอนของสัตว์
เบียดข้างเขียง ไปตัดผม เย็นไปดูพิมพ์หนังสือพิมพ์

หัวข้อหนังสือพิมพ์

- ๑) เอ็ดดิเตอร์ใหญ่
ผู้จัดการ เอ็ดดิเตอร์ของ ๓ คน
- ๒) มีคอเวรต์ปอนเตนต์ ๑๐ คน รวมยุโรปได้ ๓ เห็น ๑
- ๓) ชาวตงพิมพ์ ๓ อย่าง โฆษณาค้าขาย เรื่องแห่ง เรื่องสัตว์
- ๔) ผู้จัดการกับเอ็ดดิเตอร์ของปรึกษากัน กับพิมพ์โฆษณา
เรื่องแห่งในกตางวัน
- ๕) บ่ายข่าว ไทโรคัท ไทโรเดอคงคนมาตง พิมพ์แจกเอ็ดดิเตอร์
ใหญ่จะหัวหน้าแผนกปรึกษากันกับเอ็ดดิเตอร์ใหญ่
ก. ไทโรจะพิมพ์ ไทโรจะทั้ง ไทโรจะพิมพ์ไทโรจะนั้น ไทโร
จะรอไว้วันหลัง
ข. หัวหน้าเรื่องข่าว เอ็ดดิเตอร์ใหญ่ตั้งตั้งตั้งเดอ มี
คนแต่งตั้ง ๘ คน
- ๖) เอ็ดดิเตอร์ใหญ่เสร็จกิจได้กับราวเที่ยงคืน เมื่อตงพิมพ์
- ๗) พิมพ์วันละ ๓ ฉบับบ้าง ๕ ฉบับบ้าง แต่ว่าข่าวสำคัญ
เพิ่มเติมจะมีขึ้น
- ๘) พิมพ์ใหม่จะตั้งกับภาคผนวก ๕ อย่าง ด้วยวันจะอย่าง
ทยอยกันไป

วันที่ ๒๒ มิถุนายน เจ้าเสด็จแถมด์ ภรรยา นายพลเซอร์
อ็อดแลนค ซึ่งเป็นผู้บังคับการโรงเรียนทหารบกใหญ่ที่สุด เมื่อ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักเรียน กับทรงลดค่า ซึ่งเป็นผู้ค้นเคศ กับ
พระเจ้าอยู่หัวมาหริ แต่ยังมีเคศอีกเคศ นายห้างบาโรเบรอันใน
กรุงเทพฯ มาหา ไปจนถึงลงจวนกับเคศมาคเรศเคศจิด บ้ายไป
ถึงมาคเคศเคศ เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ

วันที่ ๒๓ มิถุนายน เจ้ามิทเคศเคศ (กรมเร) มาหา ไป
ทางเคศเคศ แต่ไปสู่เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ

วันที่ ๒๔ มิถุนายน เจ้ามิทเคศเคศมาคิน (กระทรวงการ
ต่างประเทศ) ขึ้นถนนเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
ในป่าเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
ขึ้น (เจ้ามิทเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ)

วันที่ ๒๕ มิถุนายน เจ้าไปดงเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
ทไปเคศเคศเคศเคศเคศ แต่ไปดงเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
รับเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
แต่ไปโรงเรียนเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
ไอ

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม เจ้ามิทเคศเคศมาคิน เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
เคศ
London News เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ
เรียนไทยให้เคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศเคศ

บายไปโต โรงหนังดีอิมพ์เดอเตเดกราฟ คาเดียงคอบแทนเซาท์
แทรบเวดเดอคตัม

วันพุธที่ ๒ กรกฎาคม เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ไปสถานี ๓๑ นาฬิกา
รถไฟศรีทองออก ข้ามโตเวอโยคาเดสไม่มีสถานี ขึ้นรถไฟ ก่อนเข้า
แคทเบลเยียมมีเจ้าพนักงานรถไฟมารับจัดของสำนัคนภามิ เวลา
๑๒.๓๐ นาฬิกา ถึงกรุงเบดเยียม พระยาวิชิตฯ ทรงสั่ง เสด็จขึ้นถาวร
กับผู้จัดการบริษัทรถไฟมารับ กระทรวงการต่างประเทศให้คนมา
ประจำอยู่ด้วย มาพักที่โฮเตอ็อล็องเวีย โฮเตอ็อล็องเวียของไทยกับเบด-
เยียมหน้าโฮเตอ็องเวีย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ กรกฎาคม เรานั่งรถยนต์ไปเมืองฮันเดอิม
ผ่านบ่อมแนวหน้าชไตตุเออรัมน์ ดูแสดงเอกอหิมเซนต์เมืองฮันเดอิม
ทำมอเดิร์นสไตล์ Modern Style พงศกรรมกรรมวิมาคมค็อนรัมน์ ดู
เรื่องคองโก้ และแสดงสำนักรักชาติชาวเฟลมมิง โรงเรียนแสดงรูป
ภาพและเครื่องทองของฝีมือเฟลมมิง ของเหล่านี้แสดงเทอิกค็อนรัมน์มาจาก
ประเทศต่าง ๆ แล้วชมรถเทียบในถาน (เพราะเวลานั้นยัง) ตกยณ
จัดเอกอหิมเซนต์—

๑. เพราะตรงที่ตังเอกอหิมเซนต์ จะขยายเมืองค็อนรัมน์ออกไป
นคราทรชอทพาดนน สระพวน และสร้างชไต ซึ่งใช้เป็นทแสดงสำนักรัก
สร้างโรงเรียนซึ่งใช้แสดงเครื่องหัตถกรรม เป็นของถาวร สถาน
อื่น ๆ ซึ่งก่อสร้างใช้ชไตคราถ มับริชทัวบลงทูนตัววัง

๒. ทางที่บริษัทจะได้ทุนค็อนรัมน์ คือตั้งนวิฐูบาดประเทศต่าง ๆ
จะต้องการที่ในท้องถิ่นใดก็เข้าที่ห้อง คัดตามลัระแควนเมอว ถังบริษัท

ที่มาแต่งตั้งเพื่อประโยชน์การค้าขายของตนเอง ต้องเช่าทึบและเช่าค่า
ก่อสร้างด้วย

๓. ค่าใช้จ่ายอย่างอื่นใช้เงินเก็บคนดู ถ้าไม่พอรัฐบาตเออ
หนุนบ้าง ไปแะที่วัดกระษัตริย์ตราบภาพพระเยซูชนไม้กางเขนแผ่น ๓
ดงจากไม้กางเขนแผ่น ๓ ฉ่าเป็นรูปอักษะยั้งของรเบนต์ แต่จไป
คำถานคราทร เบอโคมาส์เคอร์ให้ช้อดอกไม้เจ้าหญิง เตยงกต่างวัน
ต้นทนาเรื่องภาษาเฟลมมิง เรื่องปากหน้าเซลด เชิญบรรดาคณดำคัญ
ในนคราทรรวมด้ก ๓๐ คนมาเตยง มั่งปี้ช แล้วพาดูในคักนคราทร
แล้วเบอโคมาส์เคอร์พาไปคักจุดกำบั้น เย็นกลับไปคักเออด้ทิมเช่น
คอนเมืองเบตเยียมโบราณ ช่งเมืองต่าง ๆ ไปประเทศเบตเยียมช้อย
ในการสร้าง กินษาชาแต่จกลับกรุงเบรดีเซล

วันศุกร์ที่ ๔ กรกฎาคม เขาไปคักพิพชณคักด้ถาดนของเมือง
บริตช์เขตสร้างอย่างใหม่ สร้างค้อทก ๆ บี้ จคเป็นแผนกชาติกับแผนก
คักษา จักองรูปส่มยต่าง ๆ มาตง เมจคชานาญทางอชปคิมชอเตยง
มของอชปคิมมาก ตงห้องส่นคจชชอชปค กถางฉนมงด้เชอชมิง
เตนวบคกระทรวงการต่างประเทศเชญเตยง เป็นคนช่านาญการเมือง
เป็นเตนวบคมานาน เชิญผู้หัดคผู้ใหญ่ในราชสำนักทเกยจชงกับ
ไทยมาเตยงด้ยราว ๕๐ คน บ่ายไปคักคักป สร้างใหม่ สร้างคักคิน
ด้หรับแด้ตงคักปคชญา เตยฉนกำถังรวมรภาพเขียนแะบ้นฉมมือ
อย่างเบตเยียมเก่าใหม่มาแด้ตงเนอชค้อการร้อยปี เบอโคมาส์เคอร์
เมอด้เชิญไปเตยงนษาชาคักถานคราทร จครับเป็นการใหญ่

10/03/2565/๒

วันเสาร์ที่ ๕ กรกฎาคม เวลา ๘ นาฬิกาเศษ รถไฟออกจาก

บริติชเชล ๓๓ นาฬิกาถึงเมืองเดยซ์ คือ โรงท่าแก้ว เดยซ์กลางวัน ดู
 แสดงพิพิธภัณฑ์แห่งที่ ๑ แสดงเครื่องสำรับภัณฑาทิวจัดสร้างใหม่ (มี
 ตุ๊กกัญญาไปบประมาณกว่าพันใบแล้ว อินชกัถว่าด้าน) ไปตเขตต์ที่
 ๒ แสดงเฟอีนเชอร์เกา และแห่งที่ ๓ (ใหญ่กว่าเพื่อน) เจตนา
 น้อยได้ตเขตต์แสดงเครื่องแก้ว แล้วขบบริกไปตามในบริเวณ เจตนา
 ลินเคอติ๊กนัฟ Dignief เป็นคนสำคัญในเบตเยียม (เดิมยศเป็นเพียง
 เบอโคมาส์เคอร์โคเดอชช) เชิญไปเลี้ยง สันทนาการถึงความสำคัญ
 ของเมืองเดยซ์ เรือส่งกำบังถ่านเคยไปถึงยี่สิบหัวเรือส่งบ่อถ่านในประ-
 เทศอังกฤษ แลจะข้ามไปยังในประชุมชัคไนเร็ว ๆ นี้

วันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม เวลา ๘ นาฬิกา กังสดลเพียงพาดู
 ผนัง พบเห็นแม่พระ อามกัมในวันอาทิตย์ เวลา ๘.๕๐ นาฬิการถไฟ
 ออกจากเมืองเดยซ์ เพียงถึงบริติชเชล เวลาสามของสี่ชอยไรตงอิมัง
 กังสดลเขเนอชวาดเดยซ์ ประชุมวงศัญชาติโรตังจคัมมินส์ และเชิญ
 ให้นำบัตรกระทรวงการต่างประเทศกับเบอโคมาส์เคอร์ชชมาด้วย
 ก็นำบัตรกระทรวงการต่างประเทศไว้ของอังกาจพระ
 บ้ายไปดูสำนวนรบที่ออกเคอชช ผ่านป่าใหญ่ ที่สำนวนออกเคอชชมีปรา-
 โนรามาออสส์รณรปราศส์หอยขนบมีมดถึง ๒๐๐ ฟิตมีบวรโต มีชอง
 เครื่องระตกลาย สนมมาก คาราชชคตเชิญพรรคทเกยชชของบริบรช
 มาเดยซ์ มีตบช แต่พวกนักเขียนไทยมาหา

วันจันทร์ที่ ๘ กรกฎาคม บาย ๒.๔๕ นาฬิกา ออกจากกรง
 บริติชเชล ๐๓.๒๕๕ ๖ โห้ใช้รถไฟเปล้าตดอดเวลาอยู่ในเบตเยียมและ

ตั้งถึงเมืองแอมส์เตอร์ดัม ถึงแดนมี นายพันตรีชื่อตันดาภิ๊งตั้ง
 ฝึยาม ที่เมืองรชชเคอริคมี คน ๑ ทัพเล็กคน ๓ มารับถึงเมืองแอม-
 สเตอร์ดัม เวลา ๑๘ นาฬิกาพักโฮ้เกิดแอมส์เตอร์ดัมหน้า (เรียกชื่อ
 ตามแม่น้ำที่ผ่านในเมืองแอมส์เตอร์ดัม) ซึ่งทนายกับกงสุตมาในรถ
 เรืองการคาราวของยอแดนตแระนดของการตั้งกรม

วันอังคารที่ ๘ กรกฎาคม เข้าชมรถเที่ยวตเมือง ไปดูโรง
 เจียรไนเพชร ไปโฮ้เกิดเดอวิต บายไปมิวเซียมสำหรับเมือง (มีรูป
 กรุงศรีอยุธยา) ศาลกนหงส์อพิพพมาชอสนทนล แต่จตั้งเรือนคไป
 เทียงตามคตของจนอ่าวทำกำปั้น

วันพุธที่ ๙ กรกฎาคม เข้าชมรถไปดูประตุนาทำใหม่สำหรับ
 ทำเมืองแอมส์เตอร์ดัม ส้มเด็จพระราชันหง์ทรงเบ็ดมาได้อีก ๒ เดือน
 ว่าเป็ประตุนาควงที่ดีที่สุดในโลก อธิบายว่าเค็งเรือเข้ามาทำเมือง
 แอมส์เตอร์ดัมทางทะเลชอชเดอชี่ ทะเดนนคิน ครนเรือกำปั้นค้อ
 กนใหญ่จนเข้ามาไม่ได้ จึงค้องทำอ่าวณะประตุนาใหม่ทางทะเลตัก
 ครนค้อมาเรือกำปั้นยงใหญ่จนคอกกจนเข้าประตุนาตามาก จึงค้อง
 ทำประตุนานให้ใหญ่ขงจน ให้พอเรือทบรทกคณกับจจนนหน้า
 ได้ ทำคียงกับประตุนเดิม แต่พวาบางทค้อไปภายหนากจะค้อง
 ทำใหม่อีก ออกจากประตุนาในกรุงเชก แวะตจดังคินคี่ (ชาตของ
 ไทยให้) กงสุตเยนเอรเวตเตยงกตางคินที่แพเดอโฮ้เกิด กินเดอไป
 ส้มาคมเค็ง มีการค้อรบค้อบขกยของเดอให้ประกาศนียบคัพคเษ
 (ทำานโดยนระพว) ให้เป็นค้มาชิกกคิมคักคี่ ไปดูเขตโนโตจคิต
 มิวเซียมของโบราณชวาคี่ ๆ ทยอยอย่าง มีรูปจำตองพระมหาปรา-

ต่าง แลวไปมหาวิทยาลัยเดเคน ประชุมตีพิมพ์ฉบับ มีตั้งปีและ
 เอยงนาชก กติบเมืองแอมส์เตอร์แตมจวนคำ

วันพฤหัสบดี ๑๐ กรกฎาคม เข้าสู่นาฬิกาเศษขึ้นรถไฟแล้ว
 ขึ้นรถยนต์ลงรถไฟใต้ดิน ทักทวนนับต้อยเคอช คิตมาชานานพง
 ลงมือทำเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๐ ประมาณ ๓๐ ปีจึงจะแล้ว จะได้กแผ่นดินอีก
 ประมาณ ๑/๒ ของประเทศฮอลแลนด์ แต่จะไปอีกแห่ง ๓ ซึ่งทำกัน
 แล้วกำลังสืบหาทะเลออก แต่จะไปอีกแห่ง ๓ ซึ่งเขาทำสำเร็จมาแล้ว
 ๓ ปี เพราะปลูกได้ นาทะเลตั้งกว้างพันทิวข้างใน ๒ เมตร กติบรถยนต์
 รถไฟมาถึงเมืองแอมส์เตอร์แตมเวลา ๑๙ นาฬิกา

วันศุกร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม เข้าไปตักน้ำที่ฝั่งเมืองฮิน เวลา
 ๒๐ นาฬิกา รถไฟออกจากเมืองแอมส์เตอร์แตม ทุกคนตกชายนพิท
 ชายขาวกติบปาร์ตี รถไฟเยอรมันตั้งทางฝรั่งไม่ได้

วันเสาร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ขารุ่งถึงเมืองฮัมเบ็ค หาดวงกระ-
 วีการ เสด็จานุการชกานทูตเนอรัดิน มีคเคอรวทกนแบก (กงสุล)
 มีคเคอรวตงกนายห้างบกรมคชยวิบ ตั้งหลานชายไปเนอรัดิน มีค-
 เคอรวตงกริบไปพลทบนานจนเวลา ๙.๕๐ นาฬิกา ขึ้นรถไฟสายขึ้นออก
 จากเมืองฮัมเบ็ค เที่ยงตั้งห้าชั่วโมงของทะเลบอลติก เขารถลงเรือไป
 เตนมาร์ก

เวลา ๑๕ นาฬิกาถึงท่าเตนมาร์ก รัชชทายาทกบปรินดีเออกเซต
 เสด็จมารับกบรถที่นั่ง รัชชทายาทครั้งรัชแจ้งเหตุที่เสด็จมาถึงชายแดน
 เช่นนจาเสด็จมาแต่เมื่อทรงรับพระญาติผู้ใหญ่ เวลาจวน ๑๙ นาฬิกา
 10/03/2565
 ถึงกรุงโคเปนเฮเกน ปรินดีอิตติมา ปรินดียชชชชพกรัด ปรินดี

เซนต์แอกเซต ซาบาควา ซาบนอก ดุษฎี พระยารชโยทร มีศักดิ์
แอมเคอตัน มีศักดิ์บริวารคนเฒ่า นายตำรวจหลวงเสนาโฮสต์ ข้าราชการ
ราชสำนักกับอยู่ ข้าราชการทนายทนายมาพิงอะมะเตียนเบ็ค พระเจ้า
แผ่นดินกับพระมเหษีเสด็จลี้ภัยอยู่ เมืองเสวีทรงพาดห้องที่พัก
เดือน ๒๐ นาฬิกา ก่อนเสด็จพระราชทานตราข้างเผือก นังโคะ อัน
ฉะพระพระเจ้าแผ่นดิน พระมเหษีกับเจ้านายที่ไปรับ กับคำ นอก
ดุษฎี รัชชทายาทหรือเสด็จไปเกรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ กรกฎาคม เรือว่าง ปริมณฑลเขตเตยง
กลางจนประชุมราชวงศ์รวม ๒๕ แถวท้ายรูป ไปหาที่มีเคอร์แอน-
เคอตัน คำถาวรเตยงใหญ่ ๖๐ คน มีสิ่งส่งทมากับเงินบาท
กระทรวงการต่างประเทศ

วันจันทร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม เที่ยงไปตงเวีย (ไฟเล็กไปจีนเวีย)
ไฟพรทิง พร้อมด้วยเจ้านาย พระเจ้าแผ่นดินและพระมเหษี
เสด็จไปพักผ่อนอยู่ก่อน ออกเรือไปในชื่อพระเจ้าแผ่นดินทรงชก
บิสมเตะทเนตสันคิมองโคเปเนเฮเกน เสด็จต่างวันในเรือ ไปถึง
ยังต้นอมการรับเสด็จ ขันรดไปกับพระเจ้าแผ่นดินไปตงโคโรนเบ็ค
พิพธิกันที่ ปริมณฑลตมา ปริมณฑลยช ลากลับทรงบก เสด็จกลับ
ทางเรือ เตยงนำชาวในเรือ คำคืนเพื่อที่คงเป็นสศยฟ

วันอังคารที่ ๑๕ กรกฎาคม เสด็จก่อน ๑๑ นาฬิกา ไปเข้าทศ
ดา (คำจะเสด็จไปจุดเทียนที่ประพาสระวีบนทางห่าง ๑๒ ชั่วโมง)
ไปคัพพิภณทวง โรเซนเบ็ค ถิ่นกลางจนที่โฮเคอองเกรตควร์ บ่าย
ไปค โรงทำควร์ของถ้อยและมิเซมทอกลัดเตม คำเตยงนักเรียนไทย
กับปรีภิกาททอชดี ถลนมาอยู่โฮเคอ

วันพุธที่ ๑๖ กรกฎาคม เข้าไปดูวัดและพิพิธภัณฑสถานที่ถ้ำไคเต็ก
กลางวันเที่ยงมีศิเคอร์แควมเมอ (ราชทูต) กับนายพันผู้เคยงนักเรียน
ไทย ๒ คน ไปดูวังคริสเตียนเมอ (ไฟใหม่ ๒ หนแล้วสร้างใหม่) และ
พิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร เสด็จกลับวัดเชิญไปเที่ยงนำชา คำปรีนดี
กุดตีฟ พระราชอนุชาเชิญไปเที่ยง ที่วัง "เฮเกเดน" (พระมารดา
สร้าง)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กรกฎาคม เข้าไปดูท้องซัดเฮเรียคค ดู
สถานคิดปล้ำสำหรับพระนคร บ่ายชอกจากโฮเค็ดไปอยู่บ้านพระยา
ชดยทรรทคาบตโลกเกเดต (บ้านเดิมของทอด) คำเชิญพอดกงสด

วันศุกร์ที่ ๑๘ กรกฎาคม เข้าพระยาชดยทรรทคาบตดูสวน
และนา กินกลางวันเข้าไปดูวังเฟรเคอร์คริสเตนเมอ จากถ้ำผ่านวัง
เฟรเคอร์เบก (พระเจ้าแผ่นดินยังประทับปีละ ๒ เดือน) คำเชิญใหญ่
เชิญ ปรีนดีวัดติมา ปรีนดีชช ราชทูตคนอวเวย กับผู้มอบนาคาคักค
รวมตัก ๓๐ คน มีตบช

วันเสาร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ฝนตกตลอดวัน บ่ายไปดูวัดโรต-
กิดตีฟฝั่งพระคัพพระเจ้าแผ่นดิน (วางมาดา) ดูเส้าวัดพระองค์ ขา
กตบแวงหน้าชาทบ้านมีศิเคอร์บริกกา คำพระยาชดยทรรทเชิญใหญ่
อีก มีปรีนดีกุดตีฟ ปรีนดีเซตติว ราชทูตอังกฤษ ราชทูตสวีเดน
และผู้มีนาคาคักคอื่น ๆ ดันหนากับคนหญิงเรื่องเจ้านายแต่งงานกับ
เจ้าแต่ไพร่ผิดกันอย่างไร เวียงถัมบักของเจ้านายในพระราชวงศ์

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ กรกฎาคม เข้าพัก เซอร์ทอมัสไฮเลอ ราช-
ทูตอังกฤษเชิญไปเที่ยงกลางวัน บ่ายปรีนดีวัดติมา กับปรีนดีชช
มาเยี่ยม คำกินไปเรต

วันจันทร์ ที่ ๒๑ กรกฎาคม เจ้าคณะมณฑลและเจ้าคณะเมือง
พระยาชลยุทธ วิชิตยงต์ด้วยเรือนกระจก ให้ออกไม้ดอกไม้ออกก่อน
และภายหลังพระศิว บ่ายไปดู โรงทำเครื่องยนต์ของบริษัทเมย์สเคอ
แอนดเจเน ททำการต่างๆ ยังแยกย้ายแห่ง ๑ ที่ประสมเหล็กและหล่อ
เหล็ก แห่ง ๑ ทดถึงและปรับเครื่อง แห่ง ๑ ที่ต่อเรือ เครื่องมือใหม่
ใช้คนน้อย ทำเครื่องยนต์สำหรับเรือกำปั่นรบสิ่งไว้ ๑๗ ตำพอกาว
กลดอบมีหน้า ทำรถไฟ เครื่องยนต์ว่าจะส่งเข้าไปให้ไทยตองใช้
ความคิดค่อยไปจะทำเครื่องยนต์สำหรับเรือรบ และเครื่องยนต์สำหรับ
เรือหาปลา คอยางฟรีปอด ถิ่นนาชาภิรมพระยาเพชรอินทรา คา
พระยาชลยุทธเชษฐา มบนตาศักดิ์มาเถียง มอปกุศพนแทนต์ เจ้า
กรมอัยการ มีศักดิ์อรปอดเด่นเป็นต้น

วันอังคารที่ ๒๒ กรกฎาคม เวลาเช้า ๑๐ นาฬิกา ขึ้นรถยนต์
ไปท่าข้ามไปประเทศสวีเดนที่คาบตเขตต์สินช ราชหัตถ์ดินประจำ
เดนมาร์กคอยรับช้อย เอรารถลงเรือไฟข้ามไปตั้งท่าเมืองเฮลซิงเบิร์ก
ฝ่ายสวีเดนเวลาเที่ยง เสราน์ปรีนส์สวีเดน เด็ดจมาคอยรับช้อย คริสต์
ชวณชนรคทหนึ่งไปยังวงใต้ไฟโร ที่ประทับระคุยบิน วงนี้เป็นวง
ล้มเด็จพระอัยการีราชกับล้มเด็จพระโอยีกา คัดนได้พิงร่างเป็นก
ประทับ พระราชทานเคราน์ปรีนส์เมื่ออาหลับปรีนส์เซตมากระเวศ
ออฟคอนอก เสราน์ปรีนส์เซตหลุย ปรีนส์เซตอินกริต และเจ้าชาย
มูครนอยออก ๒ องค์รับช้อย มีพวกราชสำนักกับพวกเรา ๒ คนและราช-
หัตถ์สวีเดนหนึ่งโต๊ะเถียงกลางวันราว ๑๖ คน ฝนตก เสราน์ปรีนส์คริสต์
บอกว่า พระเจ้าแผ่นดินทรงตั้งพระทัยที่เป็นเดดาใจทุกข (เพราะ

พระมะเหี้ย(จวรรคต) จึงมีการรับรองเตียงตราไม้ไต้ แต่ด้วยสนทนา
กันเรื่องโบราณคดี เรื่องของในวังทเมของจีน และเรื่องปอตตค บ้าย
เครานปรินต์และพระชายา ทรงพาเราชมรถชมเที่ยวอดภูมิประเทศ แล้ว
มาตั้งถังกาเรือ เวลา ๑๖ นาฬิกาข้ามกตปมาเดนมาร์กและกนนาชา
ที่บานราชทตแควรมเมษ กตบถึง โลกเกแตกเวลา ๓๗ นาฬิกา คาเตียง
ไปเรเวต แต่มีตั้งบั้งตั้ง ฟากของถกกายเครานปรินต์ตั้งดูเณ

วันพุธที่ ๒๓ กรกฎาคม มีโทรเลขกตตาพระเจ้าแผ่นดินเคราน
ปรินต์และตามิคเคอร์แอนเคอเซน เข้า ๗.๕๐ นาฬิกา ออกจากบาน
โลกเกแตกไปตั้งถาน ปรินต์จัตติมา ปรินต์ยอช ปรินต์ซังมากระ
เรตคา พระริดาปรินต์จัตติมา ผู้จัดการบั้งคเเฮเฮียคค พระยา
ชลยทราทงพวก ไทยทงพวก กับคนอื่น ๆ มาตั้ง เวลา ๑๐.๐๐
นาฬิกาเวลไฟออก กตบทางเดิมข้ามมาเยอรมัน ถึงตั้งถานรอตตคอก
แยกทางมาเวลา ๒๐.๒๕ นาฬิกา ถึงกรุงเบอร์ลิน รัฐบาลให้หัวหน้า
พนักงานรับแขกเมือง กับข้าราชการในกระทรวงการต่างประเทศมา
รับ ให้คอกเคอร์โล่งเคอ (ซึ่งเคยเป็นอุปถตอยู่ในกรุงเทพฯ) มา
ประจำคอกกับใหม่ ไปตั้งตั้งบรัชชาคคคน ๓ ไปตั้งตั้งรัชชชยามหน้าโฮเคต
๒ คน คำรั้งหญิงคย ข้าราชการตั้งถานทศรับมาพักโกเซอวฮอพอโฮเคต

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม มีคนมาขอถาขรูป ๔ กตอง
เข้า ๑๓.๓๐ นาฬิกาไป หวเปรตตีเตนคฮันเคนเบก ทวง มีทหารกอง
เกียรติยศ เตชานการ (ยศแห่งเสนาบดี) รับ พชคต่ายกบเบรตี-
เตนคยั้งเคส ถานแต่ตั้งตั้งทตกระทมฮมชชช บ้ายไปเที่ยวทัง
เยอรมันก้างทรวทโรม เห็นโคเซตแรกเข้าคณ คนคไม่ว่าเรียง มี
คนวางงานถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ มีคเคอร์ ดงกมาจากแซมเบก

วันจันทร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม เข้าด้วยรูปแล้วไปตมึงเซียมเกา
ไว้ของชียปัก แล้วไปตมึงเซียมฮากเต็ก (มีแห่งเดียวในโลก) ยัง
ไม่แล้ว จะเปิดในเดือนตุลาคม บ่ายไปตมึงปอดดัม ทางสัก
ชั่วโมง ๑ คือตมึงซังซัง หอยเบตเดอแต (กินน้ำชา) แล้วดูคตังรูป
(ถ้าตมึงจกเป็นตมึงตมึงตมึงเพรเคอริคชเกรด)

วันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม เข้าผู้ช่วยการบริษัทไฟฟ้า
เยอรมันมาบตามที่เขาได้เชิญไว้ พาไปตมึงโรงงานของบริษัท ๔ แห่ง
แห่งที่ ๑ โรงงานทำไดนาโมทุกขนาด แห่งที่ ๒ โรงงานทำสายลวด
ไฟฟ้าทุกขนาด เที่ยงกลางวันทัน แห่งที่ ๓ โรงไฟฟ้าสำหรับกรง
เบอร์ลิน ซึ่งบริษัทเป็นผู้สร้างพงดำเร็ว ได้ ๑๘ เดือน ทุน ๓๘๐ ล้าน
มาร์ก ถ้าวันละ ๓๐๐ คิว แล่งพอลโคม ๒๕ แรงเทียน และที่บ้าน
ของผู้ช่วยการเองครหนึ่ง แล้วไปตมึงที่ของเครื่องไฟฟ้าที่บริษัทขาย
ตมึงใหญ่โคมโทพาร์ ใช้วิธีทำทนต์มุกทุกแห่ง บริษัทมีโรงงาน
ในเยอรมันกว่า ๓๐ แห่ง ใช้คน ๖๐,๐๐๐ คน ทำสัญญากับกรรมกร
เป็นระยะปีหรือ ๖ เดือน ใช้คนทำงาน ๘ ชั่วโมง ๒ ผลัด มีเวลาพัก
๓๐ นาที ทำสัปดาห์ละ ๔๘ ชั่วโมง ให้ค่าจ้างตามงานที่ทำเป็นพัน
ทำของเสียง กาแฟ เบียร์ ขายเป็นทุน เรืองสร้างเรือนคนทำงาน
ซึ่งกลุ่ชอบทำเป็นหลังๆ ฝรั่งเศสเยอรมันชอบทำเป็นแฟลต

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม เข้าไปตมึงเซียมในพระราชวังแบ่งเป็น
๒ ตอน มิวเซียมและคอนพงคำวดาร กลางวันเที่ยงมองลีเออเคอ-
มาเจอร์ บ่ายไปตมึงโรงทำหนังฉายอุฟา

วันพฤหัสบดีที่ ๓๓ กรกฎาคม เข้าไปศึกษาเรื่องสำหรับพระนคร
 ซึ่งตั้งขึ้นที่ทางบ้านปรีณีย์ เขตบางพลัดแก่คอนกรีตสมัยใหม่ คณะ
 รัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอกระทรวงมหาดไทย
 ในข้อ มุ่งดีเสมอเดอมมาเจอร เอคคิครราชกษัตริย์แห่งสยามไปโดย
 กลางคืน ซึ่งถนนเวียงการเมือง ฝรั่งเศสกับเยอรมัน ฝรั่งเศสกับ
 อิตาลี และทางยุโรปต่อไป บ่ายไปศึกษาวิชาสมัยใหม่สำหรับ
 รวมนักเรียน ๓๕,๐๐๐ แห่งไปศึกษาสำหรับพระนคร

วันศุกร์ที่ ๓ สิงหาคม เข้าไปดูพิพิธภัณฑ์สำหรับพระนคร
 ของรัฐบาลพระยศที่ ๓๘ (ผู้ยึดกแห่ง ๓) คณะรัฐมนตรี
 กลางคืนกระทรวงการต่างประเทศซึ่งที่ไฮเดอแอลดอง

วันเสาร์ที่ ๕ สิงหาคม เข้าไปดูที่ท่ารถเครื่องไฟฟ้ามาหา
 กต่างวันต่างตั้งแต่ถึง พระบรมมหาราชวังที่ไฮเดอแอลดอง
 เย็นไปศึกษาที่กรม ตำรวจเทศ.ศ. ๓๘๓๓ ประกอบทุกฝ่ายบริหาร ทั้ง
 เยอรมันมี ๓๐,๐๐๐ ถึงไม่ครบ แข่งขันปีละครั้ง

วันอาทิตย์ที่ ๖ สิงหาคม เวลาเที่ยงครึ่งของกลางคืนไฮเดอแอล
 ดองนี้ เข้าไปดูที่โรงเรียนฝึก พลกษัตริย์ นักเรียนไทย พลกษัตริย์
 การต่างประเทศมาตั้ง (กรมตำรวจที่ช่วยของโรอิค) เวลาบ่าย ๓
 นาฬิกาไปดูที่ ๓๖ นาฬิกาถึงอสมเปก ถึงสี่โมงเย็นเวลา มีค
 เคอร์มว (พอกส์มาคนิชส์ที่เรเช็คค) มีคเคอร์วอชร์กับมาพักอยู่
 ไฮเดอแอลดอง

วันจันทร์ที่ ๘ สิงหาคม เข้าไปดูที่ กต่างวันมีคเคอร์วอชร์กับ
 กต่างวัน เย็นเวลาถึง เข้าไปโดย กลางคืน ที่เรเช็คควอชร์ของค
 เคอร์มว

มีพี่เตอร์บรอกมัน มีเคอร์ตอคโคได้เชิญด้วย วันตำนานเฮลปข้างใต้
เมืองแฮมเบก เป็นทคนชอบลงมาเที่ยว จนอาทิตย์ถึงคองห้ามรด
ยนต์เดณถนน เมืองแฮมเบกคงอยรมนาเฮลปข้างทะเล เวือแต่ ๕
ชั่วโมง เวือใหญ่ทเคยเวเขาไมได้คองอยครกด์ฮาเวนท์แฮมเบก ใช้ถ่าน
อังกฤษ เช่นมีเคอร์วิมวทกฮาเซยัคค โซไซเดร์บไปคัสถนเตียง
สัควจของฮาเกนเบก เดิมพอเป็นเจ้าของตะคอนมาคัง เดยจนตกชาย
๒ คนเป็นเจ้าของ ตกคนน้องมานาคูเอง มีข้างนาควโต ยงมีตะคอน
มาเดินได้ ๓ โรง ชายส่งควทเหลยและหัดสัควชายควย มีเดินตะคอน
แมวนาและไลออน เจ้าของอธิบายเรื่องหัดไลออน

วันอังคารที่ ๕ สิงหาคม กลางวันไปคูศาตารัฐบาด พบ
เบชโกมาด์เคอร์ ตอกเคอร์เบเคอร์ตัน กลางวันเบชโกมาด์เคอร์
และดีเนเคอร์เตียง บายไปบ้านบัสมารกทเฟรเคอร์ชวิท ปวันด์
ออกโตบัสมารกรับและพาดบ้านแดงแดงนาซา คามส์เคอร์ตงคเตียง

วันพุธที่ ๖ สิงหาคม เขาไปตงเรือยนต์พร้อมควยผู้แทนชเณค
เจ้าท่าทางสัถเยเนชราตพาเที่ยวควทาเวือทเมืองแฮมเบก ขุดทฝังถ่าน
เฮลปท่าทางฮอดกัวปัน มีโรงพักสิ้นคำ เครื่องขนและรถไฟตงไปตง
ท่าเทียบเรือ ท่าของเมืองให้เขา แบ่งเขตคเป็นฟรีปอดแต่มีไรฟรี
ปอด มีเรือกายนเขาถกนราวเดือนละ ๕๐ ต้า (เวือคองอยู่หลายต้า
ในเวสถานควยไม่มีสิ้นคำ) เห็นกายนไบถนควยปลตลงตม ๓ ปลตอง
หมนจักร ว่าเดินได้เพียง ๘ น้อยเป็นขยงคั เจลาเที่ยวคควอณทก
แจรดเรือเฮลเบคยอลดินของบวิษท์แฮมเบกอเมริกา ไคเรกเคอร์
คน ๓ เป็นหัวหน้าในการรักษาเที่ยวดู เป็นเรือเก่าคแต่ตั้งใหม่ทงส้มข

รับคนโดยจ้าง ๓ คน เที่ยงกลางวันแล้วพาเที่ยวดูต่อไป ของใหม่ที่
 พงใต้เห็น เครื่องถักทอขายคนเอง วิชาเครื่องโถง เครื่องพวงเตียง
 ฉลุญาเงาตามอกทอง เครื่องถักคนพันไถนา เครื่องบอกไฟไหม้
 เครื่องบอกช่องเรือ ต้นทวนเรียงคำโดยจ้าง บอกว่าวันที่ ๑ เป็น ๓๐๐
 เหรียญทอง เรือบริเวมเรียก ๕๐๐ เรือฉลุคนงาน ๗ เรือขนาด
 เรือท่าใหญ่ขมิใบ บอกว่าที่ใต้ชายเพียงมีคนยอมด้วยเงิน เดือน
 เรือของบริเวลคือเรือคนทงนน แต่กำลังทดลองหม้ออย่างใหม่ซึ่ง
 เด็กเขาแต่แรงมากจน ถ้าถึงเรือคองกลับเป็นเรือดีมีอีก เดือน
 บริเวทเช่นเมื่อก่อนเรียกกับชนิดเยอรมัน ตอนยี่ตรงมกัน ขึ้นจากเรือไป
 คือโมงตลอดตาม้าแดดปี รถแตรคนตงตีฟัดแดงดังเดินไปในพื้นขโมง
 ว่าทำสำหรับให้คนงานที่ไปท่าเรือไปมาสะดวก ต้นทวนข้างเรือของ
 เยอรมัน เวลา ๒๒.๓๐ นาฬิกา ไปส่งตามเวลา ๒๒.๕๕ นาฬิกา รถไฟ
 ออกจากเมืองเซมบัต กรวมรถไฟ ๒ ประเทศยอมตกลงอนุญาตให้
 รถนอนธรรมดาไปได้คือรถไฟซึ่งเปลี่ยนรถที่คอเตม

ฉันพบผู้กับที่ ๒ ถึงสาม เข้าไปในแดนประเทศชองแดน มี
 พนักงานคอยดูแลที่ประตูคนทุกที่สถานีที่รถหยุด เวลา ๓๐ นาฬิกา
 เค้าถึงสถานกรุงเฮก มีข้าราชการผู้ใหญ่ในกระทรวงอง กระทรวง
 การต่างประเทศชองบริเว พร้อมด้วยพระชายาชององค์ ชนวงศ์ศร แล
 การผู้ไปพร้อมทางคนดูแล ชนวงศ์ชองเมืองบักมาทวงสดอง สวมท
 พระราชมณเฑียรคองบริเว พวงคองคอง มีหาดเล็กเก่าคน ๑ เคียว
 เล็ด้าเต็มแก่พระพทศเจ้าชอง ชาย ๓๓ นาฬิกา เสด็จมาคองกระทรวง
 กวางคองบริเวชองไปโดยขงกลางวัน เสด็จพวกทงหน้าข้าราชการ

รวมถัก ๒๐ ต้นทนายซึ่งการเมืองในยุโรป เห็นด้วยว่าสารนิเทศ
 เจดานอยู่ ในบังคับของกษัตริย์สุโขทัย ชนวิญญูภาคในภายของประเทศ
 สยาม บ่าย ๑๖ นาฬิกา ไปพักไว้ที่เมืองฝัก แล้วไปตั้งในเช้า
 ซึ่งสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้เคยเสด็จประทับ ที่กษัตริย์สารนิเทศ
 ข้าราชการผู้ใหญ่ชายและหญิงทั้งหมดมาให้ประจำกับฉัน แต่งตั้งกษัตริย์
 ครามมีมหาดเล็กเก่าแก่ ๒ คน ให้เสด็จว่าเจ้าบุญมีมาอยู่ก่อน ๑ วัน เจด
 พักอยู่ใต้เต็นท์พลัด ได้เสด็จโดยพิธีทำนองเดียวกับทหารให้ฉันแล้ว

วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๓ นาฬิกา ฉันรถยนต์ออกจากเมือง
 หลวงไปทางเมืองอุตรดิตถ์ระยะทางรถยนต์ ๒ ชั่วโมงถึงจังหวัด Soestdijk
 อันเป็นที่ประทับในระตูของสมเด็จพระชนมเสด็จพระราชสมเด็จ
 มาดถวายพระพร ในอันประเทศเมืองอันที่ ๑ แล้วจึงเสด็จประทับอยู่ที่
 เจ้าบุญมีและฉัน ที่อนทางไปจากกรุงเสด็จไกลถึงว่าจึงตามรถ ตาม
 ทางมีไปเสด็จรายทาง ทหารตั้งเสด็จที่โรงทหาร คนมีดีหมัด
 คดอดทาง เมื่อถึงของเจ้าสมันพระราชดำริเสด็จมารับถึงรถ เจ้า
 หึงยเสียนาวรัชชทายาทกับมอญที่พระทวาร (ให้เจ้าชายประจำตัวฉัน
 เจ้าหญิงรัชชทายาท ประจำเจ้าหญิงครุ ๒ พาเข้าไปเฝ้าสมเด็จพระรา
 ชนที่ห้องพระโรง โปรดฯ ให้นั่งเสด็จทรงปราโมทย์ แล้วพระราชทาน
 ครุราชสีห์เชือกต้นชนิด ๑ แก้วนี้ และโปรดฯ ให้ทนายประจำพล
 ขันไปเฝ้าสมเด็จพระราชชนนี ที่ห้องขนิมน แล้วเสด็จพาขนิมนไป
 ห้องแต่งตัว แล้วจกตมมาของเสด็จ ข้าราชการเสด็จได้ตามเสด็จที่
 กระทรวงการต่างประเทศเป็นหัวหน้ากับพวกไทยบรรดาศักดิ์ได้รับเชิญ
 เสด็จเข้าเฝ้า ทรงนำโกลนรักรายครุ สนิทสนาไทยถวายสัจ น

10.03.2565

พระราชบัญญัติการรายคืนเสร็จแล้วโปรดฯ ให้ตั้งจุฬพระกร เจ้า
 เสนอจึงสมเด็จพระชนนีข้างขวา ทูตขุนข้างซ้าย เจ้าหญิงยลยนา
 กับหญิงพดด้วงตามเขาไป รวมท้งโคะทองรายหญิงราว ๕๐ เที่ยง
 เส็จแล้วถนัดบอออกมาห้องทองพระโอง ทรงปราศัยรายตัวออก
 ครัง ๓ ตั้งนพคุณชายเจ้าเสนรพไปตีบบริททองอิน ส้มเด็จพระ
 ราชันประทับยูกบยหญิง ครันโตเวลา ๑๕ นาฬิกาพาไปห้องแดง
 ตัวออกครัง ๓ แล้วมาถนวยบังคมถา ส้มเด็จพระราชันทง ๒ พระองค์
 ทรงตั้งถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระราชัน แล้ว
 เสด็จออกมาตั้งถึงพระทวาร พระราชทานช้อตอกไม้แก่เจ้าหญิง
 คนตระช้อ เจ้าเสนรซึ่งถึงรถ จากตัม ๆ ทางเมืองแฮมส์เตอร์เดม
 เวลา ๒ นาฬิกาครัง จึงถึงวังหลวง กินอาหารทวง และเวลา ๒๒.๓๐
 นาฬิกาขนรถมาตั้งถาน มีหัวหน้าข้าราชการในราชสำนักและกระ
 ทรองการต่างประเทศตั้งเวลา ๒๓ นาฬิกา รถไฟขกจากกรุงเฮก
 ขึ้นเสาร์ที่ ๘ สิงหาคม เวลาเช้า ๘ นาฬิกาถึงกรุงปารีสมาพัก
 อยุ่ที่ถานทูต เวลาบ่ายไปตราบที่วังตฟร์และองตักเซมแบก แล้ว
 หม่อมคณะกรินเชิญไปกินน้าชาที่บ้านใหม่ อรรถนใจทยาครตั้งพระ
 องค์ชายกตางกับชายเด็กมาขอให้ส้มทบไปในรถไฟด้วยกัน แต่
 เธอจะไปพักอยุ่ที่ชนในลิวิตเซอร์เดต กินเย็นที่ถานทูต เวลา
 ๒๒ นาฬิกา ขึ้นรถไฟไปตักไฟฟ้าที่หอไอเฟลแล้วเตยโบลถาน นอก
 จากพอกไทย มีผู้แทนรัฐบาลฝรั่งเศส กับมองตีเชอไนต์ (เคยเป็น
 อุปทูตในกรุงสยาม ๒๕ ปีมาแล้ว) มาตั้ง รถไฟออกเกือบ ๒๓ นาฬิกา
 ขึ้นอาทิตย์ที่ ๓๐ สิงหาคม เข้าไปในแดนลิวิตเซอร์เดนต เวลา

๘ นาฬิกาถึงเมืองเดรส ดีนังทอร์ ชายดีด ชนเยอรมัน กับนักเขียน
ไทย ๕ คนคอยรับ มาพบใต้ท้องเมืองเดรส บ่าย ๑๔ นาฬิกาขึ้นรถ
ยนต์อย่างสำหรับคนท่องเที่ยวไปทอดาโตซีสของ เดอชเนตราชย์แห่ง
ไปแวะเมืองตรียแบร์ (ที่คานัน) ถิ่นนาชาวเยอรมันลงมาจากเมือง
เวสเวย์ ถึงไฮเดิลเบรค ๑๕ นาฬิกา ที่วัดราจวรมิ ผู้จัดการพร
กนิชทกเมืองมณฑลมาหา

วันจันทร์ที่ ๑๓ สิงหาคม เช้าถึง เคินเกสชในเฟืองเมืองเดรส
บ่าย ๑๕ นาฬิกาขึ้นรถยนต์ไปเมืองไฮชอน ทางบนเขาไปบ้านที่ พงศ
ชายอยู่ จนถึงไปโดยบ้านกรรณไทยที่เรียนอนเมืองไฮชอนรวม ๕
คน (ไม่อยู่เสีย ๒ คน) ที่รถเดรสถึงที่ชายทะเล ปรากฏมีทางริม
ชายทะเล

วันอังคารที่ ๑๔ สิงหาคม เช้า ๘ นาฬิกาของเรือไฟขึ้นที่ท่า (ไฮ
เคอียงเคสร์บายน) ซึ่งรับคนโดยสารไปมาตามฝั่งอิมทะเลดำไป
มณฑล ๑ ท. ๒ ห้องที่นั่งห้องกินอาหาร ออกจากเมืองมืองเดรสจะ
รับคนทั้ง ๒ ถึง เวลาบ่าย ๑๓ นาฬิกา ถึงเมืองเซเนอ้า นายศิวสาร
จารย์ศิริ ไปรับที่ไฮเคิล และจัดเตรียมใจเสงกลางอัน (เซอริช
วิกตอริมมอนด์ เดชานุกาญใหญ่ไม่อยู่) เชิญของดีชอชวณแล้วคน
เดชานุกาญ (ฝรั่งแดง) คน ๑ มาดชีดีฟูโรน (อิตาเลียน) ผู้ช่วยเดชาน
นุกาญกับภรรยา นายตั้งมูระ (ญี่ปุ่น) ผู้ช่วยเดชานุกาญกับภรรยา
(อเมริกาใต้) ผู้ช่วยเดชานุกาญ (ฮาวีร์อิตาลี) ที่หนังสือการคลัง
เงิน คชกเคอริชช (อเมริกัน เคยไปกรุงเทพฯ) ส่วนคนกับ
กิ่งเรือ

- ก) เงินจ่าย
ข) เงินเป็นหนี้
ค) เมืองแม่เหล็ก
ง) เรือขบวนพิเศษ

พวกเลขาณการรับคำสั่งไปให้ เมื่อเปิดเป็นขังกฤชหมดแล้ว
รายงานกองตรวจป่าเต่งไค่น รายงานกองตรวจเรื่องอื่น เด็ก
การเลี้ยง แล้วไปตักที่พิภพผู้แทนรัฐบาลสยามอยู่เฟดต (พวกขึ้นก็อยู่
รวมคึกเตยจกกันหลายราย) แล้วไปตักถานที่ท้าวการต้นนิบาตชาติ
มองดีเขอซาเวมาพาดูห้องเก็บหนังสือสัญญา ห้องสมุด ห้องปาฐก
แล้วออกายรูปแต่ละหนังสือว่าจะเอาไปไว้เป็นศคหามาเหตุ (เรื่อง
พบพวกต้นนิบาตชาติ หม่อมเจ้าจรรจนโงทยากร ให้นายสุภวาร์
จาระศิริ มาจัดให้) แล้วไปตักที่ระดังถานต้นนิบาต เย็นให้คน
ขับรถเที่ยวดูเมือง ไปกินน้ำชาที่คตถของรัฐบาล (จำส้มเค็ดพระ-
พุทธเจ้าหลวงเคยประทับ) เที่ยงนให้เขาเป็นเรดังเดอรองค แต่วชน
รถไฟกตบตั้งเมืองมอญครอเวตา ๓๘ นาทีพัก

วันพุธที่ ๓๓ เวลาเช้า มีคเคอวเจหนึ่งมาหาและจะไปตักยอ๊ก
วัน ๓ เวลา ๘.๕๖ นาทีพัก ขับรถไฟออกจกเมืองมอญครอเวตา
๓๘ นาทีพักถึงเมืองบรกก พกทไฮเค็ดโคโคโดนแอนคไฟคต เวลา
บ่าย ๑๕ นาทีพักไปตักทางแขงปลอง และกินน้ำชาที่ไฮเค็ดแขงปลอง
ตรงเขาสูง ๖,๐๐๐ ฟิตคแล้วเลยไปตักยอดสูง ๗,๐๐๖ เมตร มีถตบั้ง
(นะไปเทียนที่ ๑ ดังข้าง) เป็นที่บาตหลวงอยู่ประจำสำหรับวิมคณดิน

ทางอาศัย ^{๕๕๕๕} ทม ก็เรียกคารวมเพิ่มบางทศนภยอม ให้อยู่เปิด
 บาดหลวงพาเที่ยวคลาย ^{๕๕๕๕} นิมของนอน ^{๕๕๕๕} สดพระรปปรีนสีอาตเบต
 บอกรวด ^{๕๕๕๕} ควอวคชเวศเคม ^{๕๕๕๕} ประทบแรม ^{๕๕๕๕} ในห้องนหมกของทงนภพระรป
 เจ้าอาตเบตเบตเขยม ^{๕๕๕๕} บอกว่าเสด็จ ^{๕๕๕๕} ไปอศาง ^{๕๕๕๕} ไมเวลาถึงครวมได้มา
 ประทบแรมห้องน ^{๕๕๕๕} เจ้าชชชชชช (เมื่อเป็นนภเวษนอมประเทศอง
 กฤษ) ก็เคยมาบรรณคาง ^{๕๕๕๕} บาดหลวงบอกทอไปจำได้ทวมจาก
 ทงนสอพมพ ^{๕๕๕๕} แต่จว ^{๕๕๕๕} ฉน ^{๕๕๕๕} มายัง ^{๕๕๕๕} ประเทศ ^{๕๕๕๕} สดคเชอรเงนต ^{๕๕๕๕} ได้ขอให้เงิน
 กตปนา ๕๐ ^{๕๕๕๕} เฟรงกเก ^{๕๕๕๕} ไมรับเอง ^{๕๕๕๕} ขอให้ไปหยอด ^{๕๕๕๕} ในหีบรบเงินทงใจ
 ในวิหาร ^{๕๕๕๕} กตบมาถึง ^{๕๕๕๕} โยเค็ดเวลา ^{๕๕๕๕} ๑๘.๓๐ ^{๕๕๕๕} นาฬิกา

ฉนพทุทศบตท ^{๕๕๕๕} ๓๕ ^{๕๕๕๕} ถึงหาคม ^{๕๕๕๕} เวลา ^{๕๕๕๕} ๑๘.๓๐ ^{๕๕๕๕} นาฬิกา ^{๕๕๕๕} ชนรดไฟสาย
 เมศ ^{๕๕๕๕} ซึ่งสร้าง ^{๕๕๕๕} สำหรับ ^{๕๕๕๕} เติน ^{๕๕๕๕} ใน ^{๕๕๕๕} ราง ^{๕๕๕๕} เมือง ^{๕๕๕๕} บรกกค ^{๕๕๕๕} เพศ ^{๕๕๕๕} เซม ^{๕๕๕๕} คค ^{๕๕๕๕} ยชน
 ทาง ^{๕๕๕๕} ทมา ^{๕๕๕๕} ไป ^{๕๕๕๕} จน ^{๕๕๕๕} เมือง ^{๕๕๕๕} ฉฉบ ^{๕๕๕๕} รก ^{๕๕๕๕} ไฟ ^{๕๕๕๕} เดย ^{๕๕๕๕} เขา ^{๕๕๕๕} ทาง ^{๕๕๕๕} แยก ^{๕๕๕๕} เดย ^{๕๕๕๕} บตา ^{๕๕๕๕} มา ^{๕๕๕๕} ฉฉบ
 ชน ^{๕๕๕๕} ไป ^{๕๕๕๕} ตาม ^{๕๕๕๕} หบ ^{๕๕๕๕} เขา ^{๕๕๕๕} ถึง ^{๕๕๕๕} ไป ^{๕๕๕๕} ถึง ^{๕๕๕๕} เมือง ^{๕๕๕๕} เซม ^{๕๕๕๕} คค ^{๕๕๕๕} เวตา ^{๕๕๕๕} ๑๑ ^{๕๕๕๕} นาฬิกา ^{๕๕๕๕} ถึง ^{๕๕๕๕} ๒.๐๐๘
 เมศ ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} ชน ^{๕๕๕๕} รก ^{๕๕๕๕} ไฟ ^{๕๕๕๕} สำหรับ ^{๕๕๕๕} ชน ^{๕๕๕๕} เขา ^{๕๕๕๕} ชน ^{๕๕๕๕} ไป ^{๕๕๕๕} อค ^{๕๕๕๕} ๒ ^{๕๕๕๕} ชั่วโมง ^{๕๕๕๕} ถึง ^{๕๕๕๕} คาม ^{๕๕๕๕} บ
 คอ ^{๕๕๕๕} เนอ ^{๕๕๕๕} กร ^{๕๕๕๕} ท ^{๕๕๕๕} สด ^{๕๕๕๕} ทาง ^{๕๕๕๕} ถึง ^{๕๕๕๕} ๓.๑๓๒ ^{๕๕๕๕} เมศ ^{๕๕๕๕} (^{๕๕๕๕} เกอ ^{๕๕๕๕} ๑๐,๐๐๐ ^{๕๕๕๕} พค ^{๕๕๕๕} หริ ^{๕๕๕๕} ๑๘
 เตน ^{๕๕๕๕} ๑๖) ^{๕๕๕๕} กาด ^{๕๕๕๕} ง ^{๕๕๕๕} ฉ ^{๕๕๕๕} โน ^{๕๕๕๕} คค ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ชง ^{๕๕๕๕} แต่ ^{๕๕๕๕} หม ^{๕๕๕๕} ชก ^{๕๕๕๕} ม ^{๕๕๕๕} ต ^{๕๕๕๕} ไม ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} เห็น ^{๕๕๕๕} เคอ ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} เขา
 ถึง ^{๕๕๕๕} มี ^{๕๕๕๕} เมศ ^{๕๕๕๕} เคอ ^{๕๕๕๕} ช ^{๕๕๕๕} อย ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} ชน ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} ชน ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ค ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ต ^{๕๕๕๕} พ ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} กล ^{๕๕๕๕} าง ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ก
 โย ^{๕๕๕๕} เค็ด ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ต ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} มี ^{๕๕๕๕} แต่ ^{๕๕๕๕} คน ^{๕๕๕๕} ทอ ^{๕๕๕๕} ง ^{๕๕๕๕} เทย ^{๕๕๕๕} มี ^{๕๕๕๕} ไท ^{๕๕๕๕} เร ^{๕๕๕๕} ข ^{๕๕๕๕} อ ^{๕๕๕๕} บ ^{๕๕๕๕} พ ^{๕๕๕๕} ระ ^{๕๕๕๕} ท ^{๕๕๕๕} ย ^{๕๕๕๕} ป ^{๕๕๕๕} ร ^{๕๕๕๕} ี ^{๕๕๕๕} ฉ ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ร ^{๕๕๕๕}
 น ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} ฉ ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ต ^{๕๕๕๕} ที่ ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} ำ ^{๕๕๕๕} ให้ ^{๕๕๕๕} มา ^{๕๕๕๕} ได้ ^{๕๕๕๕} ใช้ ^{๕๕๕๕} ไม ^{๕๕๕๕} เตา ^{๕๕๕๕} ชน ^{๕๕๕๕} เขา ^{๕๕๕๕} ท ^{๕๕๕๕} มี ^{๕๕๕๕} ค ^{๕๕๕๕} เคอ ^{๕๕๕๕} ร ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} ึง ^{๕๕๕๕} ให้
 เวต ^{๕๕๕๕} บ ^{๕๕๕๕} าย ^{๕๕๕๕} ๑๕ ^{๕๕๕๕} นา ^{๕๕๕๕} ฬ ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ำ ^{๕๕๕๕} เค ^{๕๕๕๕} ช ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ต ^{๕๕๕๕} บ ^{๕๕๕๕} อย ^{๕๕๕๕} าง ^{๕๕๕๕} เตน ^{๕๕๕๕} เว ^{๕๕๕๕} ฉ ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} น ^{๕๕๕๕} ำ ^{๕๕๕๕} ร ^{๕๕๕๕} ำ ^{๕๕๕๕} ที่ ^{๕๕๕๕} โย ^{๕๕๕๕} เค็ด
 ก ^{๕๕๕๕} ค ^{๕๕๕๕} อ ^{๕๕๕๕} เร ^{๕๕๕๕} ย ^{๕๕๕๕} เซ ^{๕๕๕๕} ม ^{๕๕๕๕} ค ^{๕๕๕๕} ค ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ต ^{๕๕๕๕} บ ^{๕๕๕๕} มา ^{๕๕๕๕} ถึง ^{๕๕๕๕} เมือง ^{๕๕๕๕} บ ^{๕๕๕๕} ร ^{๕๕๕๕} ก ^{๕๕๕๕} ๑๘.๓๐ ^{๕๕๕๕} นา ^{๕๕๕๕} ฬ ^{๕๕๕๕} ก

วันศุกร์ ที่ ๑๕ สิงหาคม เจ้าหน้าจัดซื้อ โนตกล เวลา ๑๑

นาฬิกา ออกจากเมืองบรัคกอสด้วยไม้งาช้างปัดอง พดเข้าตน
ยี่ตาดีมี ไปตั้งโต๊ะฟ้าจัดมาตามถึงเมืองครัน บ่าย ๑๖ นาฬิกาเศษ
แปรเฟดและบุตรพร ครอบการยี่ตาดี พระยาอภัยภักดีกับบุตรหญิง และ
หัตถวงศรั วาณกิจตั้งโต๊ะพด ยี่ตาเดยบทุกเศษ ยี่ถวงเทศฯ พวกกันมา
รับ ราษฎรรายทางมาคบบมือเดยบมมือยี่ตาดี มาพักแพเดศ
ไยเดศ ๑๗ นาฬิกาเศษ กงตั้งพรานเจาหนีไปดแทนที่เมือง แต่
ไปดคาศีชีบ ภายอน่างวงไม่วานมาตั้งวางทั้งดกแดงให้คนดู ชาวาศ
วัน ๑๖ เห็นราชวงศเรอณสกลกับประเศศข้างเหนือโคกหน้ แต่เวลา
นั้นชชชชเด โรงงานและโรงเรียนปัดหมด คนชาวเมืองก็ไปเทียบกัน
เดย โดยมาก

วันเสาร์ที่ ๑๖ สิงหาคม นคราทรจักรยนต์ ให้ไร้กตอดเดอ

ท้อยครัน เข้า ๑๖ นาฬิกา ไปดมิมเขมรของอัยปัด มหองเผงคัพ
นายข้างกับภรรยา ซึ่งโคงขงมาบริบรณพาด เดอคคหังโอรป
ภาพซึ่งอัย ในคกหลังเดยอกัน เวลา ๑๑ นาฬิกาไป โรงเรียนชดอง
ดือณกิตป ซึ่งเขาได้เดอชงมเดจกรมพระนริศฯ กับนั้นเป็นตมาชก
กิติมศักดิ์มาเดกอน จักการประชมสโมธร์รับเป็นกาใหญ่ ไปร
เฟดเชอริเฟเว ธภานายกกล่าวคำต่อนรับในภาษาอังกฤษ แล้วให้
นายคามาโย อานคำ ธีรเรอญ เกษรคณณินเป็นภาษาอิตาเดยบ ให้ห
ประชมพัง นั้นสมีชคอบเดจจัพแสดงพาดห้องของพดอจจารย์
และของมมือคิตป บ่าย ๑๗ นาฬิกาไปที่คคนคราทร (จิงเกา)
แปรเฟดเคาชิตพอกหัวหนั้นนคราทรมีดี โมธร์ต่อนรับ เดยงนำชา แล้ว

หัวหน้านคราทรพาขบถเที่ยวจดเมือง เมืองครินเป็นราชธานีเดิมของ
ราชวงศ์ราชอภัย มุ่งเข้ามา ๕๖๖ เทียนไชยเป็นมอหิณมณะที่ประสม
หลายวัน

วันอาทิตย์ที่ ๓๗ ถึงราชม เวลา ๑๐.๓๐ นาฬิกา ไปเสวยราช
ทายาททองเหลืองเมืองคริน เวลานั้นเป็นเวลาดังงานพระเจ้าแผ่นดิน
เสด็จไปประพาสอยู่กับภรรยาชื่อนไปรดให้เจ้ารัชชทายาทกับเจ้า
หญิงชายามาเรียเราแทนพระองค์ เที่ยงกลางวันแต่พาดูกิ่ง เวลา
บ่าย ๕ นาฬิกาเจ้าหญิงไปคดงทางหนึ่ง ส่วนควงฉนพอกบอดหลวง
เขตเขิน (ซึ่งเขาไปตั้งโรงเรียนที่เของราชบุรี) เขียวไปคดโรงเรียน
ของเขาที่ตั้งใหม่ใกล้เชิงเขาอิตปดำหรับตั้งอนุสรณ์กรรม พงมาสร้าง
ได้ ๒๖ มีการพศอนรบ มีชัย ซึ่งพระราชคนหนึ่งเป็นมัคราจการ
ของพวกเขตเขินมารบคอง มาคดหลวงคนะนมโรงเรียนเขิน ๑๓,๒๐๐
แห่ง คงทัวไปทุกประเทศ ตั้งอนุสรณ์กรรมและหัดกรรมแก่เด็ก
อนาถาคอบไปคดด้วยกันกับตั้งอนค้ำคานา คดโรงเรียนตั้งไปคดนมทกับ
เจ้าหญิงที่บ้านก่งคด ห่างออกไปอีก มีการตั้งไมคดเขียวพอกคดทอຍ
ใกล้เชิงมาคดอนรบ มีชัย กตบคดไฮคดเจตา ๒๐.๓๐ นาฬิกา

วันจันทร์ที่ ๓๘ ถึงราชม เขา ๘ นาฬิกาเคษจรลไฟออกจากคริน
พวกเหล่าณะนคราทร กงคดมาคด เวลา ๑๓ นาฬิกาถึงเมืองมิคเณ
เจ้าเมืองกรมการมารบ กนกลางวันคดแพคดไฮคดคดไปคดโบคด
กระคดริค พวกคดมีการรบพาคคด กลับมาคดถานบ่าย ๑๕ นาฬิกากรค
ไฟออก เวลา ๑๘ นาฬิกาเคษถึงเมืองเวณคด แมคคดหรือใหคดเวอ
ยนคดหลวงรบจากคดถานคดถึงไฮคดคดโรปาคดจคดให้ไฮคดคดไปคดทุกวัน

10.03.2566

กินเขาแดงด้วยเดินดูสนามหน้าโบสถ์เซนต์มาร์ก คนประชุมมาก
มีเครื่อง

วันอังคารที่ ๓๑ สิงหาคม เข้าไปดูวัดเซนต์มาร์ก - ชาติหลวง
ผู้รักษามารับตัวไปตรวจตัก เข่นธราดเจ้ากรรมนายผี ยาม ๕ นาฬิกา
ตนพร้อมคนเพียงวัดเมืองตามคลอง เข้าไปดู โดยคุณไฟร์เดินนำทะเล
กลับมากินอาหารเย็น แล้วตักเรือคอนโกลงไปฝั่งซาราณ (เดิน
เพลง) ขึ้นท่าวัดตัก เก็บกลับมาได้

วันพุธที่ ๓๐ สิงหาคม เข้าไปเที่ยวสนามเซนต์มาร์กอีก ขึ้น
หลัง เวลา ๓๓ นาฬิกา ไปดูโตเชวคตองไปจอตเรือที่ไยเคิลเฮก-
เซดซ์เฮอริ ดูพวกชนผู้เดินขายทะเล ไยเคิลเบ็คและครุเวียน &
เคือณ มีคนขายน. กรกฏาคม, สิงหาคม, กันยายน. มีคนไป
ราวมีดะ ๒๐,๐๐๐ (ละเพาะที่ไยเคิล) มีเครื่องเล่นในไยเคิลทุกอย่าง
โรงละครคน คาบาเรต เค็มรา เสนไฟ ส่องชมทะเลกับแสงบ่ง
ตลกมีละเพาะทางเขา ต้องเสียเงินค่าเขา ค่าโรงหนังเล็ก ๆ คือ
กินตลอดหาด ๒ แถว สำหรับให้ชมผลัดน้ำทะเลพัก มีสะพานยาว
สำหรับออกไปโจนน้ำ มีเรือเล็กให้เช่า เคียงสำหรับนอนตากแดด
ไปถึงเวลาเที่ยงร้อนเท่า ๆ กันทั้งหมด ยังมีคนนอนตากแดดและเดินน้ำ
มีพวกรับจ้างถ่ายรูปให้ และขอถ่ายรูปส่งไปลงหนังสือพิมพ์ พวก
ไปอาบน้ำทางชายหญิงแต่งตัวอย่างใดเพียงใดใดทั้งนั้น (เงินค้าย่า
เกล้า) ผู้หญิงชอบใส่เสื้ออาบน้ำเพียงหนึ่งเพียงเดินเดิน ผู้ชายใส่
เสื้ออาบน้ำหรือถุงเท้ากางเกงไม่ได้เสื้อ ชายให้ฉายรูป เวลากิน
กตางวันผู้หญิงแต่งประขามา ผู้ชายได้เครสซิงควอนเป็นพน กลับ

เวลาบ่าย ๑๕ นาฬิกา บ่าย ๑๖ นาฬิกา ไปดูเอกทัมเช่น รูปภาพ และ
 เครื่องมือต่างของ ซึ่งมี ๒ ปืนวง ๓ (ต้นเค็ญพระพทษาหองเคย
 ทอดพระเนตร) เสนาบดีกระทรวงคลัง (คนก่อน) กับลับปริเฟ็ค
 นามักระบวรหน้าเทียบวคคองฝีมือช่างฮิกาเคยอน ฮเมริกน รัสเซย
 (เขาบอกว่) ตอนชาติอื่น ๆ ไม่สู้มตจงไม่ต กตบมาชนทำเซนต์
 มารักควรปทุมครระงเวลา ๑๘ นาฬิกา

วันพฤหัสบดี ๓๒ สิงหาคม เขาไปดูโรงงานของบริษัช่าง
 ทำเครื่องแก้ว (ภาษา นโมเด็ก สี่เศนกลาศ์ ปอัสเตน) บริษัท
 นททำกระบะเบของทองประกบพระศัรรัตนเจดีย์ และพระบรมรูปนโมเด็ก
 ทศตมวเดตพระทงจกร ด้บราคาโตคกวมว

กระบะเบของทอง สี่เศนเมตร ๑๐ ปอนต์

ทำตายพนทอง สี่เศนเมตร ๒๐ จน ๕๕ ปอนต์

ทำสี่เศนกลาศ์ สี่เศนเมตรละ ๒๔ ปอนต์

บ่ายตงเรียกอนโตเลอ ไปเทียบดูตามลตของเล็ก ๆ และดูวัด
 เซนต์มาจกรกับวัดเรณศยอนเซนต์ปอัสเต สากนอาหารแล้วไปส่งนาม
 เซนต์มารัก

วันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม เวลา ๘ นาฬิกา ลงเรือยนต์ที่ท่าต้นนาม
 เซนต์มารักมายังสถานี เวลา ๘.๕๕ นาฬิกา รถไฟออก บ่าย ๑๕
 นาฬิกา ถึงเมืองเปสต์โตเรีย มีเค็เคอร์เคอร์ยอัสดี ราชทูตฮิคารตีใน
 กรุงเพทว (เวตาตามาเยี่ยมบ้าน) คอขรับกับเทศาภิบาลนครราช
 ฟ้าสี นายทหารพาไปดูศาลารัฐบาลไซอองโบราณเจดีย์เป็นพิพิธภัณฑ์
 ด้วย เที่ยงเครื่องวาง แล้วไปดูจุดศัทหนงมีธรรมาคันเทตาโบราณ

งาม ๒ แห่ง วัดเขตนครพราณ ซึ่งตั้งกลางซอยถนนหนึ่ง คือรอบของที่แก้ว
 ภายหลัง กระจ่างประหนึ่ง เสาอุปถัมภ์เขียนเพร็ดโต ออกมา อย่าง
 เดิม แล้งไปนานหมักเคี้ยวเคลือบสีดังที่ตามคานเดกริด เป็นบ้านใน
 ครรภณมากว่า ๔๐๐ ปี เที่ยงนาชา แล้งเตยงคินเนอริ เขียวเทกำ
 นคราทร เทกต์บิช เวล ๒๒ นาฬิกาขบวนรถกลับมาสถาน คนทร
 ุจกต่าง ๆ มารตั้ง เวล ๒๒.๔๕ นาฬิการถไฟออก เวลา ๒๒.๓๐ นาฬิกา
 ถึงเมืองฟลอรินด์

วันเสาร์ที่ ๒๓ สิงหาคม เข้าเดินเที่ยวเดินครวหนึ่ง เวลา ๑๖.๓๐
 นาฬิกา ไปเยี่ยมชมตอปเปร์เฟ็คทิงวรีคคาคี แล้วไปเยี่ยมชมตอปไปเดส์ตา
 (ถาวรตเมอริ) ทวงเมตจ พาดทวงแถงเคอริงว้าง บ้าย ๑๕.๓๐
 นาฬิกาไปตบแกตเดอริอัส (โดยไม่ว่างเป็นเวลาเขาบิต แต่เขาเบ็ค
 เกรียมไว้ให้เบเนพิเคษ) คำสั่งตราจรายณเป็นภักฉารักษ์มานำด้วย
 รูปครุช่าง เขียน ตัวเอง มีราว ๘๐๐ ถ้าตั้งจะจัดกระบวนคิด คณะ
 คำสั่งตราจราย พรหมกันเห็นใครตถึงขนาดขอให้เส้นาบคเซมย ๆ ประ
 มาณบัตร ๓๐ คน หมุดเวลาทอพิชเป็นแคเดินผ่านข้างในมาจนรถที่
 หน่วงบิตติ จะไปตค้ออ์หลัง ไปกินนชาที่บ้านกตต์เชเนอราด
 เตโดย แล้วกงตต์เชเนอราดพาขั้บรถจนเขาไปตเมืองไบราณที่ขุด
 พบใหม่ แล้งไปตคี่ศาจารกคค้อยทเร้งเคอรรนงคัมชกเรอริงส้มเค็จ
 พระพททเจ้าทลวงเศ็ดจ์เมือ ร.ศ. ๑๓๖ แต่อย่างไรจาร์ก (เป็นภาษา
 อิตาเลียน) ว่าเศ็ดจ์มาคค้อยกกับส้มเค็จพระบรมโอรสักราชเจ้าฟัว
 มาทวี่ชราอช และ ส้มเค็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าจุฑาศรีศรี
 กรมพระจักรพรรดิพงษ์ ชื่อนเปิดไม่ออก

อนึ่งอาทิตย์ที่ ๒๕ สิงหาคม เข้าไปตั้งบัลลังก์ ณ กรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก
 ไซ ฟังคีฟสกีตเมนต์ (แบบคัลลิน) (เรื่องเด็กชายที่พระราชทานนาม
 จาทางกรณ) อัครราชทูต คาซันด์ ไทจด์ทงนังคื พงการไทจด์พระ
 (แต่เป็นพี่ชายน้อย) บ่ายไปตมูทซิม (รูปเมตคังคืเคิมอัยทง)
 มอปลัดงมมรืองเปตัก ไปตมูโรมันวอดตา (บ้านชวณ) ของมคืเคอ
 แยกทง ฉากตมูแฉะครอยเจยกตมูตงรปล่าคังย ทาตงยพวงเคอวอดต
 พวงเตตโย ทัพค้ำตมูวาทารยรโกต

อนึ่งอาทิตย์ที่ ๒๖ สิงหาคม เข้าไปตมูบ้านชายเกรองค้ำดา ชาย
 ทงตมูมิตซิม อาคโตโตจ (มแบบทงคังคืพ กรวิกเขออยงมาคต
 อัยปคื พวงโรมันเขออยงมาคตกรวิก) ตมูโรงงานไปรเฟลตเซอวัพน
 ตมูตมูต (มทงพระบรมรูปตมูเตจพระพทชเจ้าหอดง (๒) ตมูมคัง
 พระคังคืพวททง ทลตมูทงมอมตง กรมพระจันทมูร คังไปรเฟลตเซอ
 วัพน ๓ มบวเตจ มอปลัดคังคืยทาตมูมา คณคตางจันทไฮเคตเตอ
 จันวคื ออทบาย ๑๓ นาฬิกา มคืเคอวอดตมูวอดคังคืย วัชนจคื ตง
 กรวงโรม ๑๖ นาฬิกา พบ พระยาอภิมบาด คณคตมูทง ชง ตมูวง หน้า มาคต
 วัชนคื ๒๐ มทงวัชนบาด นทราคืบาอวัชนมาอัยตมูตมูทคื

วันอังคารที่ ๒๐ สิงหาคม เข้าไปตมูทงกรอยยัดตมูระเคอตมูมอของ
 อิตาตมูมการคังคือวัชน (มคืตมูบั้ง) พาทมูวงนทงเตยงของจวง ออก
 จากนทง (ตอม) ไปตมูคตมูเซนต์คังคืเคอวอด แต่คตมูคณคตางจันทคตมูทคื
 บาย ๑๖ นาฬิกา วัชนบาด ให้นายแกลโต กรทวงคตมูคังคืยามา เป็น
 พนคังงานพาเตยจ ไปตมู (๑) รูปไมวอดตมูมอไมเคตเซอจโตคตมูคตมูทงไซ
 เซนต์คังคืเคอวอด (๒) โทโตเซอิม (๓) ตมูไมตมูรชานหน้าของกรวาคตา

(๔) วัดเขมดัดเขมมาลัย และทางเข้าละครกรม (พระองค์ซ้ายเคยห้ามไม่ให้เข้า) แล้วขับรถไปทางถนนข้างเขมมาลัยของโบราณ กัดบั้งอีกทางหนึ่งมาสู่ถนนทุก

วันพุธที่ ๒๗ สิงหาคม เข้าไปดู (๑) ตลาดโพธิ์ริมที่พบใหม่
แถวท่าตงซึก (๒) วันเขมมาลัยมาเจอร (ฝั่งศพนายพดเคียดใน
นั้น (๓) ตโมธรวาสนา (๔) มิวเซียมเนชั่นแนล บ่ายไปขอของ
ไปรเฟลเซอร์กับหมอรองคัดเนืองอกในคอหญิงพิสัย เวลา ๓๗.๓๐
นาฬิกา ไปหามิสเตอร์มดใต้ดิน

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม เข้าไปดู (๑) รูปพระเยซู ผู้มี
ไมเคิลแอนเจโล จำหลักที่วัดแห่งหนึ่ง (๒) เนชันแนลมิวเซียม (มิ
เคืองทอง) คงทองเก่าของไปบแห่ง ๓ (๓) อังโบลีเซ (ได้รูป
เขียนจำหลัก) ชายคึกกับชนวิศกรตากลับไป บ่ายไป (๑) งาน
พวงมาลาที่พระศพที่แพเทียน (เจ้าพนักงานรับ) (๒) คุตเรเดอราป
เนมที่จุดพบเรือ โบราณพันแปดร้อยปี ค่าชียอกรองดี เส้นาบค
คุวเรทรวงการต่างประเทศเฉียงทเวต์เคอวีรวงค

วันศุกร์ที่ ๒๙ สิงหาคม เคียงไปเข้าไปบ มีกระบอกเขมมาลัยและ
กองทหารเกียรติยศประจำห้องรับเค็มยส์ (ตามอย่างรับเจ้า) ไปบ
รับในหังทรงพระอักษร คือห้องโทรนเข้าไป (ถ้าเป็นทางราชการ
รับในหังโทรน) ทรงศึกษาทราบเรื่องบำรุงความมี มั่งคั่งยาม
ต่อมาและพิพชณกษัตริย์เป็นคณในเมือของไทย ทรงฟังภาษาฮังกฤษ
เข้าพระทัย แต่ครั้งบั้งเพียงได้กนอย ให้ตั้งราชตามแปดเป็นพัน
คณเหรียญโทษาปานเข้าไปบเตรียมไปประทาน กับเหรียญที่ระลึก

ตั้งพระนครวัดกัน ตั้งถวายพระพรพระเจ้าอยุธยา แล้วแต่ไปหา
 คาคินดเปจเจต ชักรมหาทานุกรม บาย ๑๖ นาฬิกา คาคินดมา
 เข็มคอบ (พาให้รู้จักหลวงงัน) แล้วไปเมืองทเวต คือวังพระเจ้า
 ซาเตรยนิลดาเคอเอต

วันเสาร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ไปดูหอพระตั้งดวงวัดกันกับคนผู้
 เป็นบรรณารักษนา (วัดวัดช่วยมาตามของรับอกมาจากกรุงเทพฯ
 ให้ทราบไว้ก่อน) เสรยหนังสือเท่ากับสิ่งของในเรื่องเกยวข้องกับ
 เมืองไทยไว้ให้ ครึ่งสมัยพระนารายณ์ (ไปบ่ประทานเหรียญ
 โทษาปานเข้าเฝ้าแต่เมื่อคืนไปเฝ้า) มีฐานะหนึ่งตั้งอชเชนทรถวาย
 ไปบ่หลายฉบับ กับรายงานบาทหลวง เค่งของไม้เหล็ก (แผน
 ทของพระราชดำริตั้งเค่งในสมัยจตุราจเอาทองไปหมด เคื่อง
 ราชบรรณการ วิจารณ์พระยาคองเคื่องมณฑล (ตั้งกว่าไม้) ของ
 ครึ่งสมัย รัชกาลที่ ๔ มีพระราชดำริ พระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพานต่างหน้าเครื่องมเครื่องบรรณการ
 ครึ่งรัชกาลที่ ๕ มีพานแว่นฟ้าถม ไปดูห้องสมุด (เขาอยากได้หนังสือ
 ไทย) แล้วไปโรงทำเครื่องไม้เหล็กของวัดเซนตปีเตอร์ทนาย
 สมัยตั้งกว่าแห่งชนหมด แล้วไปดูบ่อนเซนตแอนเจโล บายไปดูพระ
 ภินทสดานกระบี่คอด ปรีนส์โดโตวชิ เจ้าเมืองโรมกับภรรยาเตียง
 ฟาชา

วันอาทิตย์ที่ ๓๑ สิงหาคม เข้า ๑๐ นาฬิกาไปดูมิชเซียมวัดกัน
 บายไปทฟัดเซอริคอรังมาหา แล้วไปดูวัดเซนตปีเตอร์ ตั้งพระราช

รักษา ๒ องค์มาพาด ขันตั้งพนักดกทรงในโบสถ์ มีเศียรจาวักพระ-
นามพระเจ้าแผ่นดินและเจ้านายที่โตขึ้นคิดไว้ที่ผนังบรรไดเวียน ของ
ไทยมีว่า สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จไป กับพระราชโอรส ๓ พระ-
องค์ เจ้าฟ้ามหาจักรีราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ พระองค์เจ้าจระ-
พระอนุชา ๓ พระองค์ กรมตำรวจเสนาบดี กรมสมมต กรมมหาดไทย
ตั้งพระราชขอจารึกชื่อฉันกับหญิงพูนและชายหลานที่ไปด้วย จะออก
คำหินและคำจารึกให้ก็ไม่เอา

วันจันทร์ที่ ๓ กันยายน เขาไปดูวังของเจ้าชโยเรียมที่ไทรบุรีและ
มีของโบราณซึ่งสะสมมาในลังกุต ไปดูวัดไถ้บวรโตพระเยซูเสด็จไป
ดูเมืองชยามเขตตะวันตก ไปป็นหน้า ละเอิญเป็นวันนัดไปดูวัดชานต์-
ยอนเขตตะวันตก (เขตตะวันตกเป็นชื่อลังกุตโรมันซึ่งชาวกรีก เรียกของไทย
และเรียกเพราะเป็นคริสตัง คริสตังเปอร์ออกซิมส์คันไดนี ยกย่อง
คริสตังคำนำลังกุตเขตตะวันตกอวยที่สร้างวัดเมื่อ ค.ศ. ๕๐๐ (สร้างมา
หลายยุค) ที่สร้างรวมสมัยกับวัดเชนคัมเบอริและวัดเชนคัมเบอริ แต่
นับถือว่าวัดเชนคัมเบอริ เป็นหลักคำสอนมาจากลังกุตนั้น ถัดจากนั้นที่
เจ้าศัตราจารย์ชโยริงกับภรรยาพาหา บ่ายไปดูวังชโยเรียมที่ไทรบุรี หวัง
จะดูรูปเขียนโกษาปานแล้วไปป็น ซึ่งเจ้าศัตราจารย์คนหนึ่งบอกความ
แก่ละเอิญเป็นวันนัด ไปดูวัดเชนคัมเบอริแล้วไปดูเมืองชโยเรียมที่ไทรบุรี
ลงมือชโยเรียมได้ ๑๕ ปี และได้ดูที่เดิมน่าชายทะเลที่มัสโงเด้นให้สร้าง
ขึ้นใหม่ กลับถึงลังกุตเวลา ๒๐ นาฬิกา วันนั้นได้ร่วมเมตกรุงเทพา
ทราบข่าวเรื่องพระเจ้าอยู่หัวประชวรพระเนตร

วันอังคารที่ ๒ กันยายน เขาไปค้นหารูปโกษาปานที่วังเบแบร์น

อีก เป็นวงใหญ่ชนที่ ๒ ให้เข้าเป็นสถานทุกระดับไป ชนคชชนไป
 จากเจ้าของอยู่เอง แต่ตัวไม่อยู่ทั้ง ๒ ราย ผู้รักษาประเทศเปิดให้
 ไม่พบรูปที่คองการ แต่ผู้รักษามองการปนหมัจจริง เป็นรูปคช
 โภชาปาน ไล่ตอมพวกนังคะเพราะตัวคนเดียว เดิมเป็นของเจ้าสถณ
 แต่สถณตายที่อยู่เมืองฟลอเรนซ์ได้ไป เขาไปไว้ที่แกดเตอร์แล้วเขามา
 เอกหีบเซน ในพวกกรปเรียนส์ที่พรรัชที่ ๑๗ ด้วยกันที่กรุง โรมเมื่อเร็ว ๆ
 นี้ ไพรเฟลเซอร์ที่บอกเราได้เห็นจึงเข้าใจว่าอยู่ที่วงคนสถณ ตกตง
 มอบพระให้ชัชชงแกดโดตามต่อไป ไปคมีดเข้ยมฉังแฉดคะวัน ชน
 ต่างไว้เครื่องคิลาโรมัน ชนกลางไว้ของบรรณาการมีชชัณนารี
 ความประเทศต่าง ๆ ส่งมาถวายไปไป ของไทยมีน้อย ของอินเดี
 และของจีนดี ฉังฉังเป็นทไปทำหน้าที่สำคัญ จนที่สุดทำสัญญา
 กับรัฐบาลอิตาเล่ก้าทัน ยิงตั้งโต๊ะเก้าอและเครื่องใช้บน โต๊ะรักษาไว้
 ไปตวัดใหญ่เซนคัมารี บ้ายไปตุโรมันโพรมัน ใหญ่โตมาก ดูแห่ง
 เดียวคา

วันพุธที่ ๓ กันยายน เข้าไปตวัด (วังทองของเนโร) ใหญ่
 โตมากยังดูไม่เสร็จ (โคโตเข้ยมกัสร้างในเขตคังของคชนหนึ่งภาย
 หลังเนโรตาย ๑๐ ปี) แล้วไปตวัดไว้รับสำหรับพระนคร ทญิงพิสัย
 ได้เข้าไปบ บ้ายส่งมากมดงเตเชญไปยงจ้านักณะฉังฟลอเรนซ์ เชญ
 เป็นตมาชิกกคิมคักก ให้เหรียญแฉดสมุดค่าง ๆ ตโมสรนคังมาได้
 ๕๐ ปี มีตมาชิก ๓๐๐,๐๐๐ นักเรียน ๒๐๐,๐๐๐ ที่สาขา ๕๐๐ แห่ง (รวม
 ทั้งในกรุงเทพ ฯ) เพื่อเผยแผ่วิชาคณของอิตาเลี่ยน ค่าเชญชัชชง
 แกดโด (นายไก่) ผู้พาเที่ยวมากินด้วยให้แกชบาย (๓) มุดเหตุ

ไม้กางเขน (๒) รูปพระเยซู (๓) กระตะโคม (ท่งศัพท์ใต้ดิน)

(๔) เหล็กกัน โรเฝ้ามองโรม (๕) เหล็กศิกรัดเค็มถุกขวา

วันพฤหัสบดีที่ ๕ กันยายน เจ้าหลุยส์ตกกลับถึงดเซอร์แดนดี

เวลา ๘ นาฬิกาเศษ ออกจากสถานีรถไฟ หัวหน้าพนักงาน ๑๓๖ ถึง

เวลา ๓๐ นาทีภาวดีไฟช็อค นาย ๑๓ นาฬิกาถึงเมืองเมเปอต์ เจ้า

เมืองกรมการกงสุลรับ มาพักโฮเต็ลเอกลเซตซีเออร์ นายไปคัพโถง

ปลา แล้วรีบรถเที่ยวชมเมืองไปจนเวลาดวงอาทิตย์ ตก เห็นใคร่ของหญิง

เรือนฝรั่งเกี้ยววงเมืองเมเป็ซนาอนท์ ๘ ชั่วโมง

วันศุกร์ที่ ๕ กันยายน เจ้าไปตพพรภักษณสถาน (๑) แผ่นดิน

ใหม่เมื่อเดือนมิถุนายนรายค่าตั้งซ้อน (๒) กงสุลเจ้าตงเมือแผ่นดิน

ใหม่ (๓) ข้างหากันในการจัดของรูปลาพวยาคคน (๔) พิพธ

ภักษณสถาน จัดขึ้นทางใต้รูปศิลปะสมัยใหม่ ชั้นกลางได้ใคร่ของ

บรมนั้ณะของอินโดลากรกเมืองปละมิโฮ ชั้นบนไว้รูปเขียน ไป

กินกลางบนที่เร่เพื่อรวของตเตก) นายไปคัพเขาไฟคั้เคยต้นน้อย

วันเสาร์ที่ ๖ ไปตงเขต เมืองทวตเบตคเจอรัน ทเมืองซีอัมมิโฮ

แล้วไปคัพคเมืองงป (เคยหะเข้าขึงไปรายคัพพมอกับท) มาตงับ

แอร์ธถานคตวตและชายเควของคอรต นายไปเผ่าคคกบัตซีเซ็งเซา

ตั้งเลอ เรอให้มาตั้งวรายยาคจเรยง เขตเงาเคมใหม่คังรับแต่ให้

เถยงนารา พบคักคัมเรอและคตคตคตเคอโรธยงคไคใหญ่ (ตั้งร่าค

เมืองแผ่นดินใหม่) เรอตา ๘ นาฬิกาขีรถไฟ เจาเมอชกรมการตั้ง

รถเตนคตคตคต

วันอาทิตย์ที่ ๖ กันยายน เจ้ารถถึงเมืองเมเป็ซนา คามการาง

เจตนา รศ.ไฟระอุถรรพณ์ด้วยเหตุ ๒ ข้อ ใน ๒ รัชสมัยของเมืองซึ่งทรง
กัน แคร่ รุชยาตซึ่งใคร่เสนาให้จึงหนีไปเพื่อเสวยบรรณที่ ฟององเวงข้าม
ของเมตซ์ซนา ถึงมเจ้าเมืองกมลกรวิบ (เจ้าให้เรือขบอวังเกียเจ้า
เทียบท่าด้วย) เพื่อดูศพชาวบรตเทียบจดเมืองกมลกรวิบ (เพราะ
เนนดินไหว) แวะดอดัดแลงกมลมาดงเรือขบขางเกีย หลงงศักราช
ไมตรี มีศักราชพอในมาล้งถึงเมืองเมตซ์ซนา เวลา ๑๒ นาฬิกา
ออกเรือ

วันจันทร์ที่ ๘ กันยายน บ่าย เห็นเกาะ กรวดไกล ๆ ทะเลเรียบ
ตมเย็น

วันอังคารที่ ๙ กันยายน ถัดจากคืนของเรือเรือไฟระอุ ให้คงคดของ
ดูแดดเดดว้าง

วันพุธที่ ๑๐ กันยายน พอสว่างถึงปากกตของดูแดด ผดแนว
ไฟระอุ เรือทอดท่า ๒ นกขบของลงเรือกันขบ พอดแดดลงมารม
มะตมในเรือตามเคย มีพอดรายของ หมอบโตคนหน้ากต เวลา
๑๓ นาฬิกาออกเรือ เวลา ๑๔ นาฬิกา ถึงฝั่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กันยายน ในเช้าดูแดดตมเห็นของไม้วาง

วันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ในทะเลแดงคืนวันคืนเรือไฟระอุ
มาจับแพะนศ ปรอดในท้อง ๑๖

วันเสาร์ที่ ๑๓ กันยายน ในทะเลแดง วันแจศ ปรอดในท้อง ๑๖
ท้องขนตาง ๕๕ มนกระพาน ๑๐๕ นากระเดดระนา ใช้เรือขบขาง
เป็นตม ๓ คน เรือไฟระอุขบขางพอนเทียบของบวชกพันเอม ได้ ขบพกน
กตของดูแดด โฉมาทขบขาง เรือขบอวังเกียเดิน ๑๕ นศตกรัง เหว
เดิน ๑๖ นศต

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ กันยายน เช้าถึงเกาะบิริมผ่านออกจากทะเล
แดงค้อยร้อนน้อยตง ปรอทในหิ้ง ๘๖ กลางคืนมีลมเย็นหายร้อน
วันจันทร์ที่ ๑๕ กันยายน ชุกปากยางเฮเดิน สมจิต มีคลื่น
เพราะมรดมยังไม่หมดทีเดียว

วันอังคารที่ ๑๖ กันยายน มหาสมุทรอินเดียคลื่นค้อยซาตงบ้าง
ผ่านเรือตาเดนเดีย มีนักเรียนไทยไป ๖ คน ส่งโทรเลขมาคำนับ

วันพุธที่ ๑๗ กันยายน มหาสมุทรอินเดีย คลื่นลมค้อยซาตงอีก
ได้ข่าวหญิงกัปตันเรือตาเดนเดียบอกกัปตันเรือ ว่ากรมพระจันท-
บุรีจะเสด็จไปยุโรปด้วยเรือ (เห็นจะเป็นเรื่องประชวรในพระสอ
นารีราคาญนาถ)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กันยายน มหาสมุทรอินเดียคลื่นลมค้อยซา
ได้รับวิทยุจากตั้งกาว่าเจ้าเมือง (ได้รับคำบอกจากสถานทูตอังกฤษ
ในกรุงเทพฯ) เสร็จมรดมหัวใจให้เราไปเมืองแกนดี และให้เปิด
วัดพระเชิวแก้ว เย็นเชิญดินเนอร์ ที่ศาลารัฐบาลด้วย ครอบรับ
พวกพุทธสงฆสมาคมก็มีวิทยุขอมาในเรือ

วันศุกร์ที่ ๑๙ กันยายน มหาสมุทรอินเดีย ได้ความว่าเรือทอง
นำเดินช้ากว่าคาดมา ๕ วัน จะถึงค้อยตมิโบ ก่อน ๑๓ นาฬิกาไม่ได้
ค้อยวิทยุบอกเลิกเรื่องจะไปเมืองแกนดีด้วยเวลาไม่พอ

วันเสาร์ที่ ๒๐ กันยายน เวลาเช้า ๑๓ นาฬิกาแล่นถึงเมืองคอ-
ตมิโบ พระสงฆ์ตั้งกาที่เคยไปกรุงเทพฯ ๑๓ พระมหาศีลวิคคองงค์ ๓
กับภุชสีตราชว ตั้งกา ลง นารัมไพ นาม ของจิตโยทัย บริเวณ พวก ๑
มหาโพธิ์สงฆสมาคมพวก ๑ เชิญให้ไปที่สถานของเขา ขอบใจ แต่ต้อง

ขณิศปรีกษาเจ้าเมืองในกาวันที่จะไปสถานที่ของเขา ด้วยมีเวลาน้อย
 นายทหารคนสนิทของเจ้าเมืองกับกงตั้งตั้งยาม พาเรือยนต์ที่ตองมารับ
 (เจ้าหญิงทั้งสองเมาศักดิ์มา ๒ วันขอพักจนบาย) นินชนมกับ
 พระยาเพชรอินทรา เจ้าเมือง (เสวยเฮือเบ็ดสะเตนเด) กับเสนา
 นการและเจ้าทาคอยรับที่สะพานท่าชนเมือง พาจนรถไปที่บ้านเจ้า
 เมือง (ก่อนตั้งเข้าดี ทศเขยรับส้มเค็จพระพุทเจ้าหลวง ชำรุด กาดัง
 ซ่อม เจ้าเมืองต้องไปอยู่บ้านชั่วคราวอีกแห่ง) ปรีกษาจะไป
 แกมแล้วจนรถไปโรงเรียนที่โยทัย พระสงฆ์เตรียมรับ สวดนะโม
 อิติมีได้ สวดอาโต สปริคมันโน สัพพี ๑๖๖ (เพียงที่สายโก)
 พอดศัพ นักขนิยกพาดูโรงเรียน (ยังไม่ได้พระใครมีถูกละมับพิมพ์
 ใหม่) แต่กตบมาทันกลางวันกับเจ้าเมือง บ่าย ๑๕ นาฬิกา ไป
 คุพพภณที่สถาน พระพุทธรูปอะมะราชดีมารวิชัยวัดพบ ที่เมือง
 อนุราช ขนาดหน้าตักศอก ๑ กับรูปเขียนจากตองมาจาก ดัหะควเป็นต
 กวอาอิน เครื่องศิลาธรรมไวได้ยังไม่มากทีเดียว รัฐบาลกาดังบ่าว
 เรืองโบราณคดี เวลาบ่าย ๑๖ นาฬิกากตบมาบ้านเจ้าเมือง ถึง
 พร้อมกับเจ้าหญิง ซึ่งเจ้าเมืองจัดให้ไปรับจนมาจากเรือ ก็นหาชา
 แล้วจนรถเที่ยวเมือง ไปจนถึงวัดกตยานซึ่งเป็นแกกกว่าเพื่อนใน
 กชตมโบ แต่ไปรคเกศได้ร้อยเสีย มีเคของสร้างใหม่ โบสถ์มีหตุก
 สี่มา กาดังสร้างวิหารใหม่ พระสถูปใหญ่ จำเนงของเดิม เหลือ
 ไปรคเกศร้อย แต่ตั้งด้วยไม่มีอะไรเป็นหตุก เครื่องศิลาโบราณ
 มีมากทั้งกตาดกตอณอยู่ในถานวัด มีได้ประดับอยู่กับพระเจดีย์
 จากตบแวงซอของตามวานเด็กน้อย กตบถึงบ้านเจ้าเมือง ๑๕ นาฬิกา

อาบน้ำแข็งสวดศรัทธา เวลา ๒๐ นาทีภา คนเฮอร์ ๓๘ คนบนทาง
ราชภัฏ มณีชัย เวลา ๒๒ นาทีภาตามตมตมตม เวลา ๒๒ นาทีภา
ออกเรือ

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กันยายน มีहांมีกอบเค็ม มกคณแต่ไม่ตมาค
วันจันทร์ที่ ๒๕ กันยายน มีहांมีกอบเค็ม รับผิดชอบของ
กรมพระเจ้าน้องยาจกเรือเปเรลเดเนตตม แต่ไม่เห็นเรือผ่าพทกขณ

วันอังคารที่ ๒๖ กันยายน เวลาบ่าย ๑๖ นาทีภา ผ่านปลาย
เกาะลันตาคราซาแบบตคอง คตคตยตงบ

วันพุธที่ ๒๕ กันยายน เวลา ๓๓.๓๐ นาทีภา เรือตงเกาะหมาก
หญิงเหลือ หญิงได้ห้ คงตตกับเมีย พระยามนตรีศรีวิชัยวงศ์กับน้อง
ต่าง พระยารัตนเศรษชูกับตูก พระยารัตนา เอาเรือไฟของวิ
บาดมาวัย คนหญิงรัตนเศรษชูรับทละพาน มาพักบ้านอัยฮ้างค
หนึ่งต้อพมพเกาะหมากตง ๕ นาที บ่ายไปเที่ยงตคองคตไม่ต
ลวงตคต

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กันยายน สันตททวงวัน กตางจันตงตอตม
โดยงทใช้เคตรนนมคร ตอไปเที่ยงชตตม คคไปตหนึ่งนายโรง
มาเสตคค มีโทรตอจอบใจมีคเคตรนเคตเคตเคต และตวรายพระพร
พระเจ้าแผ่นดินเดนมาร์กวันประตคท

วันศุกร์ที่ ๒๖ กันยายน เวลาเช้า ๘ นาทีภา ครัง จันพท
คยเรือไฟรัฐบาลมาจันรทไฟ พระยารัตนเศรษชู กับพจกมาตง
ตอจัน ทงตตกับภรรยาตอพระยารัตนา มาตงกตปลายเคตเมืองโทร
พระยาคีรชรรพราชเทศา พระเพชรรคตอราชการตงชตมาวรับท

ปะตังเบชาน มีข้าราชการอันรับท้าวใหญ่ท้าวตง พระยาสุรพลกับ
การรญา หมอแมกคานเขยตริบที่เจ้าสมทอง หัดวงบรยาตมวอตรวจ
การพพรณตทริบที่เจ้าสมทองด้วย มีข้าราชการกรมการชุมนุมพร้อม
ที่ถัดถาน แต่เป็นเงลาตททอนหล่มไม่ไต่พบ

วันเสาร์ที่ ๒๖ กันยายน เจ้า ๘ นาวพทกตั้งประจบสมรจนท เจ้า
พระยามหิธรกับคนหญิงและแม่เหียรญจมากรับ ท้องเดิมกับข้าราชการ
การทงททริบและพดเรอณกรมารบ เวลา ๑๑ นาฬิกาตังหวัหน พระ
องค์หญิงขาว หม่อมเจ้าหญิงจรรจน ๑ หญิงผาง หญิงหลตาม กับ
หญิงใหญ่และตฤ ๆ โดยมากออกมากอขยรับ พระยาเสฐฯ พระยา
โพชนรับมาพักโฮเตต กรมอนจัตหม่อมเจ้าจจรกับหม่อมม เจ้า
พระยาพิชเชนทร พระยาสุรวงศ์มาเยี่ยม เย็นไปตังนททททุด และ
ไต่ทรวบกระแตรับตังว่าให้ไปเส้าพรงมและนง ไต่เสวยเตลาเย็น

คืนวันอาทิตย์ที่ ๒๗ กันยายน เจ้าไปเส้าพระองค์อรพิน บ่ายไป
ไปหล่มหม่อมเจ้ามกฤตภากรที่ตำหนักใหญ่ ค่า ๒๖.๐๐๐ นาฬิกาตังหวัหน
มารบไปเส้า ๑ กับตฤหญิง ๕ สันตควายของตักไปวัด ๑ เห็นง ไต่เสวย
เสวยและประทอบสมทนาจนหญิงคนกรังเจ้าจรรจนกับโฮเตต

วันจันทร์ที่ ๒๘ กันยายน เจ้าไปจางมาตาดะทอดผ้าบังสังกุด
ที่คัพพลาณชาช บิ ๓๓ วัดหวัหน บ่ายเจ้าพระยามหิธรเสด็จไปตัง
หน้าชา ในถารค้อนวันกับตฤรายไว

วันอังคารที่ ๒๙ กันยายน กรมพทชหญิงคนและตฤ ๆ ท้อออกมา
รับนททริบ (โดยชอตทอวอกเฮนตมา) ถดมกรงทท ๑ บ่ายไปตักของฟ

วันพุธที่ ๓ ตุลาคม เวลา ๓๐ นาฬิกาเศษไปขึ้นรถไฟ พระองค์
 ทรงชาว หม่อมเจิม กฤดากร เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยา
 พิษณุพนทร พระยาตรีวงศ์มาตั้ง รถถึงสถานีหนองจอก กรม
 อำนวยการสถานี นักเรียนบริวาร สถานีเพชรบุรี ราชบุรีรับ นครปฐม
 เทศา และกรมการรับตั้งเทียบหน้าพระปฐมเจดีย์ มีข้าราชการกับ
 พวกรอออกไปจากกรุงเทพฯ มารับที่สถานีนครปฐมบ้าง ที่นครลodon
 ที่สถานีคนตาโง่งบ้าง ถึงสถานีหัวตาโง่ง เวลา ๓๖.๕๐ นาฬิกา มี
 เจ้านายข้าราชการ ทูตและชาวต่างประเทศรับมากกว่าหมื่น ขึ้นรถ
 ยืนคอกลับมาบ้าน นายพลอยเจ้าแม่พาทย์มาต้อนรับ เสด็จกรมหลวง
 สัมพรรัตนฯ และครอบครัวจัดคอยรับพร้อมกัน ปรากฏแล้วขึ้นไปกราบ
 พระ บุษบาพระบรมมหาราชวังและไปบูชาอัญเชิญแม่ แต่กลับมากลับของ
 เครื่องแต่งตัว เวลาค่ำทูลกระหม่อมชายเสด็จมา เพราะเมื่อรถไฟมา
 ถึงเสด็จไป ท้าพิชิตเปิดตึก พระยาไพรมพยัคฆ์ ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
 ไม่ได้เสด็จไปรับที่สถานี มีพวกรอคนขึ้น ๆ มาหาอีกมาก

(หมดเรื่องเที่ยวยุโรปเพียงเท่านั้น)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อุดมโกศล ปณ. ป้อมปราบ พระนคร
 นางประหยัด ชำตบุตร ผู้พิมพ์และผู้จัดการ ณ ค. ๒๔๕๕